

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
Посл.бр. К-По₂ 3/2017

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА

СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА ОДРЖАНОГ ДАНА 11.06.2019.
ГОДИНЕ

К-По₂ 3/2017

**ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА
одржаног дана 11. јуна 2019. године**

Председник већа: 11.06.2019. година, 14,40.

Председник већа отвара заседање у предмету Вишег суда у Београду - Одељење за ратне злочине К-По₂ број 3/17 против оптужених Милидраговић Недељка и других, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва у саизвршилаштву из члана 142 став 1 у вези члана 22 КЗ СРЈ, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије КТО. 2/15 од 21.01.2016. године.

Веће поступа у неизмењеном саставу.

Констатује се да су на главни претрес приступили:

-заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић,

Приступили оптужени:

- Милидраговић Недељко,
- Голијанин Алекса,
- Батиница Миливоје,
- Дачевић Александар,
- Милетић Бора,
- Петровић Јован,
- Паровић Драгомир,
- Васић Видослав.

Присутни браниоци оптужених:

- за оптуженог Недељка Милидраговића - адвокат Александар Лазаревић,
- за оптуженог Алексу Голијанина – адвокат Горан Петронијевић,
- за оптуженог Миливоја Батиницу – адвокати Крсто Бобот и Вићентије Даријевић,
- за оптуженог Александра Дачевића – адвокат Марко Миловић,
- за оптуженог Бору Милетића – адвокат Рајко Јелушић,
- за оптуженог Јована Петровића – адвокат Жељко Јотановић,
- за оптуженог Драгомира Паровића – адвокат Владан Стефановић,
- за оптуженог Видослава Васића – адвокат Томислав Вишњић.

Приступили сведоци Томислав Ковач и сведок Душан Петровић.

Присутан пуномоћник оштећених Хајрије Орић и Јасмине Орић Хусејиновић, адвокат Марина Кљаић, по пуномоћју у спису.

Нису приступили: Ранко Церовина. Из службене белешке Службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима од 06.06.2019. године и повратнице

здружене спису утврђује се да је Ранко Церовина непознат на адреси Сарајево, улица Шпанских бораца број 9, а што се утврђује из дописа Суда БиХ број С1К029301 од 06.06.2019. године, који је достављен суду дана 10.06.2019. године.

Сведоку Добрили Стојановић позив за данашњи главни претрес није могао бити уручен на адреси коју је суду доставио бранилац оптуженог Недељка Милидраговића, адвокат Александар Лазаревић у поднеску од 04.04.2019. године, Зворник, улица Глипољска 3г, стан број 5. Из службене белешке Службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима од 06.06. и повратницама здруженим спису утврђује се да позив вратио неуручен са назнаком на повратници "непозната улица", а што произилази из наведеног дописа Суда БиХ од 06.06.2019. године да наведена улица не постоји у Зворнику. Уз допис Суда БиХ достављени су у докази, повратнице о покушају уручења позива наведеним сведоцима по захтеву овога суда.

У публици присутна лица: Брковић Дамјан, Дамјановић Милан, Дамјановић Александар, Делић Кенан, Диковић Јелена, Џигал Бинаса, Гашић Верица, Илић Марко, Коларић Јована, Корвлија Миодраг, Козловачки Драган, Мацаревић, Светислав Јон, Михајловић Живорад, Милић Јелена, Миловановић Неђо, Шешел Александар, Шешел Владимир, Стојановић Милица, Стојановић Ненад, Таловић Сабина, Тешановић Игор, Тодоровић Милан, Топаловић Мирослав, Урошвић Милош, Вујић Јован, Вукчевић Борислав и Вуксановић Александар.

Констатује се да су испуњене процесне претпоставке за одржавање главног претреса.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се главни претрес ОДРЖИ.

НАСТАВЉА СЕ главни претрес прекинут дана 20.05.2019. године у фази доказног поступка.

Главни претрес је јаван.

Врши се аудио снимање тока главног претреса, а препис тонског снимка биће саставни део записника о главном претресу.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се у доказном поступку изведе доказ испитивањем сведока Томислава Ковача.

Позваћете сведока Томислава Ковача.

Добар дан. Даћете нам Вашу личну карту.

Испитивање сведока ТОМИСЛАВА КОВАЧА

Идентитет сведока, истоветност утврђен увидом у личну карту издату од ПС Чукарица дана 24.02.2016. године под редним бројем 007835523.

Сведок Томислав Ковач рођен дана 04.12.1959. године.

Реците нам име оца?

Сведок Томислав Ковач: Васо.

Председник већа: Васо?

Сведок Томислав Ковач: Васо, Васо.

Председник већа: Пребивалиште претпостављам на адреси на којом Вам је уручен позив. Са пребивалиштем на адреси из списка.

По занимању сте?

Сведок Томислав Ковач: Дипломирани правник.

Председник већа: Дипломирани правник.

Сведок Томислав Ковач: Радник безбедности.

Председник већа: Да ли сте запослени?

Сведок Томислав Ковач: У компанији мојој, да.

Председник већа: У компанији некој приватној, добро. Да ли познајете неког од оптужених овде који су иза Вас?

Сведок Томислав Ковач: Познајем двојицу.

Председник већа: Коју двојицу познајете?

Сведок Томислав Ковач: Неђу Милидраговића и Ацу Голијанина.

Председник већа: Александра Голијанина и Недељка Милидраговића

Сведок Томислав Ковач: Да.

Председник већа: Да ли сте са њима у неком сродству или у завади?

Сведок Томислав Ковач: Не.

Председник већа: Нисте у сродству ни у завади?

Сведок Томислав Ковач: Не.

Председник већа: Дужна сам најпре да Вас упозорим на Ваша права у поступку и Ваше дужности. Као сведок дужни сте да говорите истину, давање лажног исказа представља кривично дело.

Адвокат Вићентије Даријевић: Ја се извињавам што Вас прекидам, оптужени не чују ништа, изгледа не ради нешто техника.

Председник већа: Молим режију да провери технику и да ли оптужени чују у делу у коме се налазе. Само моменат, само моменат.

Можемо да наставимо.

Нисте дужни да одговарате на питања којима бисте себе или евентуално Вашег блиског сродника изложили тешкој срамоти, знатној материјалној штети или кривичном прогону.

Да ли Вам је јасна ова поука суда?

Сведок Томислав Ковач: Да.

Председник већа: Сведок упозорен и поучен у смислу члана 95 став 1 и 2 ЗКП-а.

Обзиром да се први пут испитујете дужни сте да положите заклетву. Текст заклетве гласи: заклињем се својом чашћу да ћу о свему што пред судом будем питан говорити само истину и да ништа од онога што ми је познато нећу прећутати.

Да ли се заклињете на овај начин?

Сведок Томислав Ковач: Да, заклињем се.

Председник већа: Положио заклетву на основу одредбе члана 96 ЗКП-а.

Пре него што будете испитани питала бих Вас најпре да ли сте сведочили пред Међународним трибуналом у Хагу и да ли имате одређене неке мере заштите?

Сведок Томислав Ковач: Сведочио јесам и немам мере заштите.

Председник већа: Добро. У којим сте предметима сведочили до сада?

Сведок Томислав Ковач: Сведочио сам у предмету "Мића Станишић и Стеван Жупљанин", то је један предмет, други је у предмету "Радована Карацића".

Председник већа: Радована Караџића. Нису Вам одређене никакве мере заштите као сведоку?

Сведок Томислав Ковач: Не.

Председник већа: Добро. Рекли сте да познајете оптуженог Недељка Милидраговића и Алексу Голијанина. Реците нам како их познајете, најпре које су то околности у којима сте их упознали? Детаљније нам опишите ваш однос, а иначе Ви сте предложени од стране браниоца оптуженог Недељка Милидраговића, адвоката Александра Лазаревића, да budete испитани у овом поступку о Вашим непосредним сазнањима у вези догађаја који је предмет оптужнице. Предмет оптужнице су убиства у селу Кравице, за које су оптужени овде присутни окривљени. Изволите.

Сведок Томислав Ковач: Ацу Голијанина познајем јер је живио прије рата на Илици, а ја сам у том времену пред рат значи на Илици био шеф полиције. И знам га не баш нешто посебно, знам га тамо је био бавио се бизнисом и у самом почетку рата је био у Територијаној одбрани, али кратко, можда неких пар мјесеци и напустио је тај простор, отишао је за Нови Сад. То је оно што се тиче Аце Голијанина. Недељка Милидраговића њега знам већ и прије рата, пошто сам прије рата био шеф полиције и сарађивао сам са специјалном јединицом, нашом тада у Босни и Херцеговини. Он је био у тој специјалној јединици, био је стручњак за оклопне транспортере. Даље у рату када се основала полиција Републике Српске, Специјална јединица Републике Српске свакако да сам доста са њима боравио и да сам имао прилику да овај да одређене активности са њима, не баш директно већ преко њихових старешина, обзиром на моју позицију на којој сам био, и знао сам, имао сам увида у једном дијелу, обзиром да је он био у једном тиму за инструктажу, за обуку, гдје је то долазило до мене и гдје сам знао све те инструкторе, специјалисте и он је био специјалиста за оклопне транспортере у Специјалној бригади српског МУП-а. То је, да даље нешто не детаљишем, то је наше познавање из тог ратног времена.

Председник већа: Добро. Налазим да је потребно да се најпре изјасните у време овог догађаја, дакле током 1995. године да ли сте били припадник неке од страна у сукобу на територији Босне и Херцеговине и да ли сте били распоређени на некој дужности у неким оружаним војним јединицама?

Сведок Томислав Ковач: Да, био сам командант Српске полиције, био сам у том времену рата значи био начелник начелник станице.

Председник већа: Током 1995. године?

Сведок Томислав Ковач: `95. године сам био замјеник министра МУП-а Републике Српске.

Председник већа: Заменик министра МУП-а Републике Српске сте били током `95. године?

Сведок Томислав Ковач: У то време догађања, да би у једном дијелу, у другом дијелу, другој половини односно од септембра сам био министар МУП-а Републике Српске.

Председник већа: Од септембра месеца '95.?

Сведок Томислав Ковач: '95. године.

Председник већа: Министар управе полиције.

Сведок Томислав Ковач: Министар унутрашњих послова.

Председник већа: Унутрашњих послова, је ли тако?

Сведок Томислав Ковач: Да. Министар целокупног министарства, значи министар унутрашњих послова.

Председник већа: Министар унутрашњих послова. Добро, изволите.

Сведок Томислав Ковач: У то време сам био у чину значи највећи рангирани, унутар МУП-а био сам генерал тада Српске полиције, значи био сам им по чину, највећи по чину МУП-а Републике Српске.

Председник већа: Генерал Српске полиције у Републици Српској?

Сведок Томислав Ковач: Да. У то време.

Председник већа: У то време. Изволите, изјасните се о Вашим непосредним сазнањима у вези догађаја који је предмет оптужнице, као што је то предложено од стране бранилаца оптуженог Милидраговића када је предложио да будете испитани на овом претресу.

Сведок Томислав Ковач: Па не знам сад како ће тај ток ићи испитивања, ја овај имам три гледања у том дијелу, значи имам једном гдје сам у то вријеме гдје сам регистровао само Неђу Милидраговића, гдје сам га видео, с друге стране, само моје гледање те њихове позиције и тих догађања, треће, има, обзиром да сам ја као овај послѣје као министар МУП-а и водио истрагу око одређених ствари, поготово о Кравици јер је била полиција учесник инцидента у Кравици, значи ја сам водио, о коме о неким стварима сам сведочио и у Хагу и на затвореним сједницама, али није данас проблем да уколико је то битно вама као вијећу и одбрани, Тужилаштву да те многе ствари с ове моје тачке гледишта, са моје позиције у којој сам био да то данас разјасним, само уколико је битно вама ту сву ситуацију везану за ове инциденте и за саму Кравицу и за ово што су ови оптужени. Ја ћу значи са три сегмента могу да вам објасним, односно да вам свједочим, да вам изнесем од непосредних запажања до резултата истрага које сам водио у том времену '95. године као министар МУП-а.

Председник већа: Изволите.

Сведок Томислав Ковач: Ја Неђу Милидраговића... 14.септембра сам се ја кретао, ишао сам у мјесто Сребреницу, имао сам одлуку Председника Републике да формирам станицу полиције у Сребреници.

Председник већа: 14.септембра.

Сведок Томислав Ковач: 14.јула. Значи то је вријеме ових догађаја. Значи од 14.јула сам ја се кретао из правца Зворника према Сребреници, Зеленом Јадру и назад од Зеленог Јадра до Сребренице, имао сам тада задатак значи да по наредби Председника Републике да формирам станицу полиције у Сребреници. Ја сам из мјеста из Зворника са позиције мотела „Видиковац“ кренуо тог дана негде око подне, не могу тачно рећи у пола сата, негде око подне сам кренуо у правцу Зворник – Коњевић Поље - Братунац и на том путу, то свом хаосу значи који се тамо у кретању догађају гдје је пролазила војска наша, избјеглице, не избјеглице као избјеглице већ ови чак и остаци муслиманских формација који су буквално путем пролетали, ја сам од Коњевић Поља до Братунца запазио, јер сам веома добро познавао јединице МУП-а како је која обучена и ко су који људи. И запазио сам ову јединицу, такозвану морам рећи ту јединицу, они су били код нас на обуци, она јесте и није МУП-ова јединица у којој су били значи Милидраговић и Голијанин и остали оптужени који су били и они су били распоређени од Коњевић Поља сам их видео све до Братунца на сваких неких 50 до 100 метара, негде су били у групама, негде ближе, негде даље, они су били распоређени на том правцу. Видим да су имали задатак иако нису тад били под командом МУП-а, били су под командом војске, да су имали задатак обезбеђење пута. Негдје када сам, друга нека запажања нису битна, негдје кад сам прошао Кравицу, негде на позицији хангара, то негде око 01 сат, могу да кажем, на неких 300 до 500 метара запазио сам да смо споро ишли, биле су гужве на путу, пролазила су војска, тенкови, нека специјална возила и тако, на том негдје путу 300,500 метара, не могу сада, ипак је то неко вријеме далеко, запазио сам уз пут да стоји Неђо Милидраговић. И био ми је битан тада, не битан, запазио сам га, јер смо имали тад проблем са оклопним транспортерима од Уједињених нација њега сам запазио и знао сам га добро и стао сам, и тад сам га питао да ми одговори шта је са транспортерима од Уједињених нација, јер су они покупили, Специјалне јединице су покупиле те транспортере и он ми је кратко одговорио да су ти транспортери, да је он одвезо негде у базу, да су они под нашом контролом, да су у бази. И то је овај што се тиче Милидраговић Неђе и везано за тај догађај, моје, оно што сам ја могао да уочим, што сам ја имао један, једини контакт и то не би било ни тог контакта да ме није кад сам га видео заинтригирало јер смо имали проблем са тим оклопним возилима јер су тражили од нас ови из Уједињених нација да ли их знамо и да имамо под контролом гдје се та возила налазе, јер су им многа остала покварена на терену. Тамо они су то напустили та возила и наши су их специјалци покупили и ја сам тражио да ме извјесте гдје се та возила налазе. Даље сам отишао са те позиције отишао сам у правцу Братунца, гдје сам се срео са начелником центра Васићем и командом Српских јединица Љубишом Боровчанином, тад смо отишли у Зелени Јадар, да видим тамо стање, јер је већ било растурање имовине и назад у станицу полиције у Сребреницу, гдје сам извршио смотру и тада смо званично оформили ту станицу полиције и то, наравно била је и Телевизија Републике Српске и то је званично у то вријеме све пренесено. Што се тиче самог догађаја као догађаја значи тог дана, то је оно

кратко моје директно запажање и сјећање са ове временске дистанце, оно што сам ја прошао и што сам видио. Значи то је питање тог дана шта сам видио и кога сам срео кад је у питању да сам предложен од Милидраговића за свједока, то је једини мој контакт и једино моје виђење у том времену самог Неђе Милидраговића. То је моје везано значи што се тиче овог догађаја, то је моје непосредно запажање што сам ја видио у односу на њих кад су у питању ови припадници ове јединице. Нисам ту јединицу, значи добро сам их тај дан у то вријеме кад сам наишао осмотрио, видио сам их, јер сам лагано се кретао, то је неких 10-ак, 15 километара и крећете се споро и видите те људе, а мени је то и професионална деформација овај ме вукла да видим како се понашају, како стоје, како држе пушке, знао сам да су то људи који су необучени, који су дошли, који су доведени из Србије, у ствари ухапшени у Србији, који су доведени и који су имали веома кратку обуку, тако да сам их баш јасно запазио. И ја у том времену нисам видио да било ко из те јединице врши било каква дејства, чак нисам видио да било кога, на једном сам месту видио једну групу гдје су поред њих стајала три до пет неких цивила, нисам разазнавао ко су цивили, да ли су српски или муслиманске националности, какав им је статус био, то сам видио на једном месту на Коњевић Пољу, остало нисам, значи нисам могао да запазим у то времену, значи то је неко време од 12 до 01 мог кретања тамо, нисам могао да запазим да они тада подузимају било какве радње, у том времену. То је моје непосредно запажање. Е сад можемо да идемо, ја имам оволико што се тиче мог непосредног запажања, сад шта сам ја после, које сам резултате пре свега прве фазе како је дошло до тог инцидента у Кравицама, где су погинули неки специјалци, рањени, гдје је дошло до овог инцидента, гдје је дошло до убиства ових заробљеника, ако ћемо и тај, ако сте не знам какав вам је след, да идемо.

Председник већа: Можете да изнесете Ваша сазнања у вези тога, да.

Сведок Томислав Ковач: Ја сам има два дијела као заменик министар и министар, значи у сваком случају као неко ко је ипак први оперативац МУП-а, имао приступа и прилазио испитивању прије свега кад сам прилазио испитивању Кравице, догађају у Кравици, јер Кравица је била један одвојен инцидент, један одвојен догађај у односу на друге догађаје које сам после испитивао целокупне кад је у питању Сребреница. И имао сам прилику да разговарам са тадашњим командантом који је рањен, које су руке спржене, не могу сад тачно презимена да се сетим, он је погинуо на Озрену, непосредно прије његове погибије на Озрену сам разговарао са њим, и разговарао сам са другим о самом инциденту како се десио инцидент.

Председник већа: Где тачно, у Кравицама, у хангару Кравице?

Сведок Томислав Ковач: Инцидент се десио тачно у Кравицама, у хангару, такозвани тај хангар. Мислим он је био небитан, тај простор незапажен док сад последице 20-30 година, док није добио неку другу своју димензију, па сад мислимо да је Кравица неко место за које неко много зна, поготово за те хангаре да је неко знао, мислим у смислу хангари ко хангари. Али сад да будем тачан, да ближе говорим, шта се десило. Десило се што су непосредно значи како су ови специјалци непосредно живели. Они су имали те заробљене, то је било мјесто, центар гдје су доводили заробљене, гдје су се предавали остаци те дивизије,

предавали се и гдје су их доводили у тај хангар. Тај Шеховачки одред, Специјалне јединице су их обезбеђивали и они су имали током тог дана као што је био љетни дан, топао дан, они су имали један нормалан третман, доносили им воду, и сасвим су имали један опуштен и нормалан третман, да би у једном моменту дошло до напада на једног од ових специјалаца који им је доносио воду, кога су убили, отели му пушку и долази још до рањавања овог команданта одреда. Наравно тада је дошло до једне реакције, у том моменту са којим нико није могао да управља, само можемо да анализирамо зашто и како се десило, гдје су они осули паљбу по тим заробљеним припадницима војске, искључиво кажем, у том моменту су били искључиво припадници, заробљени припадници муслиманске војске, они су се тада звали Армија Босне и Херцеговине. И они су ишли значи у том афекту са свим расположивим средствима су их у том првом налету побили, да би се у неком времену прикључи, истовремено, јер је дошла брзо вјест се прочула да су погинули неки специјалци да би дошли други и да је дошло до даљег у самом хангару даљег убијања током вечери и цијеле ноћи, су убацили бомбе и тако су цијело вријеме су значи били, цијело вријеме су били онај, као до пола ноћи, до тог неког времена су били, ту је било пушкарање и како је ко наилазио са тог простора, значи од те Братуначке бригаде тако се ту прикључивао и тако су довршавали, бацали су бомбе и то је тај био један, тај инцидент се тако завршио.

Председник већа: Само да будемо прецизни. Када то говорите који дан помињете?

Сведок Томислав Ковач: 13.

Председник већа: То је дакле било 13.ноћу или преко дана?

Сведок Томислав Ковач: 13.почиње у дан, по дану, поподне.

Председник већа: По дану то почиње. А да ли можете, напоменули сте да се можда сећате, да ли се сећате имена тог рањеног припадника одреда Шеховића?

Сведок Томислав Ковач: Ја не могу сад, није никаква, знам га добро ликом, командант одреда је био, млади официр је био, овај, не могу сад да се тачно сјетим презимена, он је погинуо на Озрену. Чутурић, јесте. Чутурић се презива.

Председник већа: Немојте добацивати са свог места браниоче Петронијевићу.

Сведок Томислав Ковач: Видите ја нисам данас узимао књиге да се специјално припремам после 25 година за вас, за ово све, ја вам износим...

Председник већа: Не, питам да ли се сећате. Само моменат. Када се већ изјашњавате о томе да одмах наведете због транскрипта.

Сведок Томислав Ковач: Мислим, не сигурно се презива Чутурић. И то је само један кратки, краћи дио онога што сам значи утврдио, краћи дио инцидента. Оно што могу да кажем о тим мојим..

Председник већа: Само моменат. Осим тог инцидента да ли сте чули још за неки инцидент да је било од старне оних који се предају напада на српске војнике или полицајце и да ли сте чули да је још неко тих дана 13. или 14. страдао на тај исти начин.

Сведок Томислав Ковач: Рекао сам већ да у три дијела имам да развијем. Да завршим око овог инцидента.

Председник већа: Добро, изволите.

Сведок Томислав Ковач: Шта је мени са аспекта и данашњег сведочења и вашег суђења, ја нисам у том времену, у првом дијелу кад сам испитивао директно специјале, значи директне актере који су били, то је било непосредно можда послје, није прошло било ни 20 дана кад су они из шока изашли, кад сам са њима разговарао, ја нигдје нисам у том дијелу кад су у питању хангару у Кравици, нигдје нисам имао овај сазнања о дјеловању јединице ове како смо је ми звали овај непопуларно су их звали у том моменту „дезертери“, односно ова јединица за обуку, ова јединица која је дошла из Центра за обуку, ја нигдје нисам имао ниједно сазнање да се они као јединица или као вод или као група да су они учествовали у овом инциденту. Они су били дужно већ ту постављени, значи били су дужно, да ли је неко појединачно имао неког учешћа, то није био мој у том моменту, ја као министар мене је стратешки интересовало, није био дио мог опсега испитивања, то су требали да испитају сами непосредно команданти и они у тад били под војном, они су били тада под војном командом, по наређењу Председника Републике они су били тада предпочињени њима и све те истраге су морали они да спроведу. Ја сам само у оном дијелу стратешки да дођем до сазнања шта се стварно десило. И то је тај један дио краћи, краћи дио те истраге. Међутим ја сам, послје смо имали жестока ратна дешавања, пад Крајине, и ја једноставно нисам ни имао у једном дијелу могућност и обавезу да ја истражујем, зато што је морала војска да то истражује, били смо под њиховом командом, ја нисам ни имао право да то радим, ипак сам оно што ме је интересовало као припадника МУП-а сам за прву фазу толико сазнао. Послије је тај командант погинуо и многи су од њих изгинули и на Озрену и на крајишком ратишту, сарајевском ратишту, овај, да бих ја негде у септембру месецу кад сам постављен за министра ушао у једну другу опсежну истрагу. Мислим да, можда то изгледа, онај, неко који сам први кренуо у ове истраге, ево ви данас после колико двадесет и колико година, 23,25 година се води истрага шта се десило, мислим, ја мислим да сам ја први кренуо. Наравно са мјеста министра је било и нормално да ја први кренем у испитивања шта се десило и имао сам и задатак, дјелимично ћу вам рећи и како и од кога, имао сам задатак у септембру месецу да испитам, јер је тражило и руководство Србије, да испитам одређене околности догађаја у Сребреници.

Председник већа: Од руководства Србије?

Сведок Томислав Ковач: Од руководства Србије. Разлог је био немогућност, како је барем мени речено, немогућност одржавања мировне конференције, ако се неке ствари не расчисте са самом Сребреницом. Имао сам задатак да видим, под број један, да ли су неке снаге из Србије учествовале у злочину у Сребреници. Друго сам имао задатак да видим да ли има одлука Врховне команде Републике Српске везано за стрељање, убиства ратних заробљеника, да ли има одлука Владе Републике Српске у том дијелу и посебно је било да ли има председника Карацића, као председника, као команданта овог свих оружаних снага Републике Српске. И наравно пошто, требало је бити и одговор суштински шта се десило, макар у глобалном дијелу шта се десило. Ја сам морао те одговоре дати и ја сам ту истрагу, да ли ћемо је звати истрага или је прикупљање, обзиром да сам као министар радио на одређени начин у тајности, ја ћу вам неке сегменте рећи уколико ви желите, неке свакако и нећу, које су остале у Хагу на затвореној сједници, онолико колико сматрам и колико је битно овде да могу да кажем, користићу то своје право па ћу вам рећи. Да вам кратко, резултати су били да, прво је било питање велико око Србије, било је питање „Шкорпиона“, на којим сам ја свједочио, већ овде пред вијећем у Србији на суђењу „Шкорпионима“, друго је питање било ко је нека фамозна група која је дошла у том времену 13. из Србије. Ја сам у том рашчишћавању, шта је то битно, битно је због самог овог инцидента. После тог рашчишћавања сам дошао сам, да није нико дошао из Србије, да група која је дошла тог дана из Србије, у суштини је група извјесног Милана Лукића, који је из Вишеграда само преко територије прешао и који је дошао по налогу Беаре, и који је био један од главних иницијатора и главна каписла овог инцидента у самој Кравици, и још у Сандићима и на другим мјестима. Око „Шкорпиона“ смо расчистили, јасно је да се „Шкорпиони“ нису налазили у том времену у Сребреници, да су се налазили одатле 200 километара на ратишту на Трескавици и да их није послала Србије, већ да их је послала тада ова Крајина, значи да су их снаге овај, руководство полицијско Крајине послали на испомоћ Републици Српској. Даље, шта је ту битно, оно што је јасно да ли је налог Врховне команде дат за убиство заробљеника, не, да ли је Влада Републике Српске дала такав налог, не, да ли је Врховни командант дао, Радован Карацић, не, и онда налог мора кроз све то одговорити, а ко је и шта је, шта се десило.

Председник већа: Када кажете налог, мораћу да Вас прекинем, на коју то одлуку мислите?

Сведок Томислав Ковач: Видите, кад испитујете оно што је требало, кад каже неко „налог“, онда се полицијски узима да ли је неко дао писмени налог, усмени, било какав, писмену наредбу.

Председник већа: Да се изврше убиства?

Сведок Томислав Ковач: У питању је убиство заробљеника, ратних заробљеника. Значи фокус је убиство заробљеника. Да ли је неко, кад кажем налог, дао неку наредбу, писмену, усмену или на било који начин од ових када је у питању Врховна команда, има ли одлуке Врховне команде, нема, има ли одлуке Владе Републике Српске, у Влади Републике Српске је и министар МУП-а и министар одбране, зато је битно Влади Републике Српске и самог Врховног команданта Карацића. И поред овог да ли је учествовала Србија. Јасно

је било, одговори су све били – не. Онда се наравно мора поставити, у образложењу се мора објаснити а зашто и како се десило. Не можете само рећи – не, већ морате ући дубље шта се десило. Шта се десило, онда како је дошло до тога, то је било и наравно увијек је питање и у Хагу тамо судија и свих осталих и образложење које је било битно, јако битно и за сам „Дејтон“, за одржавање те мировне конвенције. Наравно да сам ја са те позиције у том времену доста дубоко ушао, добро сам познавао те прилике, све укупно прилике и код Муслимана, ја морам да причам, данас причам Муслимани, јер тада су били Муслимани, мислим говорим терминологију на бази информација у то време што је било, па да ми неко не би замјерио зашто се изражавам тако.

Председник већа: Разумемо се апсолутно.

Сведок Томислав Ковач: Једноставно ситуација је била таква да у том времену су се играле утакмице са цртањем карата, припрема, али на жалост цртањем карата на самом терену. У том времену је требало да падне Западно Сарајево, то јест Српско Сарајево, које је дато после „Дејтона“ је то Милошевић потписао и то је дато све после муслиманско-хрватској федерацији, а Сребреница је била договорена да једноставно се без борби прође и да тај простор буде српски. У том свему су наравно актери били и доста, стално говоре Американци, доста су Французи играли, дијелом Американци, једним дијелом они, другим дијелом руководство Србије, са једним дијелом војног естаблишмента, и наравно код Муслимана прије свега Алија Изетбеговић. Можда ово овако дјелује мало у том времену или неком нестварно, међутим сами догађаји су све то потврдили. Ја лично сам, обзиром да сам Сарајлија, био посвећен ратишту Западног Сарајева и то Западно Сарајево од стране српског руководства је било продато. Не буквално за паре продато, већ су били издати, нису имали муниције, ни снага, ничега, и ја сам преузео директно команду над полицијским снагама у то вријеме, па добрим дијелом сам сво то ратиште држао на леђима. Знао сам, нисам хтио да дозволим да падне тај западни дио, ту је било 150.000 Срба и ово ратиште сребреничко ме није интересовало, са војног аспекта ме није апсолутно интересовало, јер сам знао да је оно безначајно, војно је безначајно и оно никад не би било значајно да није дошло до овог инцидента односно да није дошло до убиства ратних заробљеника никад не би било много приче у свијету, ни данас не би ово, сигурно не би био ни предмет ни суђења и сведочења мог данас. У тим играма Сребреница је дата, потурена, ми смо једном имали улазак у Сребреницу кад нам нису дозволили. Ја сам био тада '93. године када се Морион зауставио, када су снаге Сребренице прије тога начиниле огромне злочине, када су спалили велики број српских села, и тада нам нису дали, ја сам био тачно на Зеленом Јадру са Специјалним јединицама, и ту смо заустављени од стране Мориона по сваку цијену, и нисмо могли даље. И тад смо заслужили да ми уђемо у ту Сребреницу обзиром на злочине које су починили и зауствљени смо. Међутим '95. године нико није бранио, могли су сви прошетати и шетали су се кроз Сребреницу и Младић и сви и остали и летели су изнад НАТО авиони и никоме нису сметали и потпуно је било јасно, нису се муслиманске јединице браниле. Они су покушали да организују отпор, међутим ту је била дивизија која је имала негде близу отприлике наоружаних 8-9000 бораца и то веома добрих, мада су били противничка страна, морам да признам веома добрих, који су четири године ратовали, веома добрих бораца су имали и који су да су имали одлуку да бране своје жене, дјецу, да бране, они су сигурно

могли ту да се довољно дуго бране и жртве које би били спремни да поднесу, питање је да ли би ми тек тако, без обзира како је то год изгледало што смо ми тад Срби опјевавали и правили неку овај, неку велику причу о некој великој побједи, међутим нису они ишли, тада није било битке, они су се повукли у шуме и отишли су даље, једни су отишли у правцу Тузле, једноставно је такав, то је пут био такав. Пут је договорен такав. Јер шта се дешава, оно што вас интересује, шта се дешава непосредно. Младић наилази на цивиле и улази у те преговоре и ради, договара, има, све је јасно, већ видљиво путем медија, све је снимљено и има то његово, цијели театар његов има који је њему својствен онакав какав јесте и гдје је себи дозволио неке ствари да даје оцјене епске које је давао – опстаће, нестаће, а у суштини је урадио тада у тој фази једну добру ствар да стварно није према цивилима на које је наишао, имао је један апсолутно коректан однос и у суштини је он такав, дао један максимално коректан и он је желио да буде трибун њима и том становништву и тако онај, и на сву срећу то је све организовано, углавном му ништа није фалило. Било је пар инцидената негде око Власенице, али то су спорадични инциденти, том становништву ништа није хвалило и становништво је на срећу безбедно прошло на простор који су контролисале муслиманске снаге.

Председник већа: Када већ говорите, ја не бих да Вас прекидам, али када већ говорите о преговорима које је водио тада командант генерал Ратко Младић, на које преговоре мислите?

Сведок Томислав Ковач: Он је имао, ја ту нисам учествовао, али могу само да вам приближим, он је имао договоре, преговоре са представницима Муслимана и УНПРОФОР-а у Поточарима, значи начин како ће изаћи, шта ће, гдје су били договори како ће цивили да изађу и тад је била прича о цивилима, тад није било ни заробљеника, јер су они били у шумама, мислим били су на терену, нису били ту. И тад је био театар, преговори, оће изаћи, како ће изаћи, ко ће како изаћи, оће ли изаћи ови који су војни обвезници, неће, ја у тај дио не бих улазио, он је више пута и он је предмет неких других ствари, мислим потпуно је јасан, и углавном резултати тих договора су били да је цивилно становништво изашло са тог простора и да није срећом било проблема, оно што смо негде регистровали да је било пар инцидената, оно што смо барем у то време знали. После су неке истраге показале да је било још неких инцидената, али то се све створило на неколико инцидената, да је цивилно становништво организовано изашло са тог простора на терен, на простор који је контролисала Армија Босне и Херцеговине. И то је био договор тадашњег и УНПРОФОР-а и представника Муслимана. Сад како је то оцијењено у том времену, сматрам да је то било у том времену хумано. Кад сам последије видио како је иначе стање, какви су били услови у Сребреници, да је то био најхуманији договор да се извуче то цивилно становништво и да без обзира како је то, ја нисам у томе учествовао, значи ја сам се бавио сарајевским ратиштем. То је једна фаза. Друга фаза, она најбитнија је, шта се десило одакле злочин, одакле убиства. У том времену, значи кад је дошло до те фамозне победе против које сам ја цијело време био незадовољан, зато што сам знао шта ће се десити, да ће се десити неки злочин и од самог почетка нисам био за ту војну акцију због самог Сарајева, поготово полицијске снаге да се тамо не шаљу, шта се дешава. У тој једној еуфорији Главни штаб спушта своје командне снаге у Дрински корпус и они преузимају од Дринског корпуса непосредно преузимају, врше власт

непосредно са становишта више инстанце на Дрински корпус, прије свега кад је у питању безбедност. Орган безбедности је Љубомир Беара, који је био шеф Управе за безбедност, спушта се значи и физички и директно се спушта, намеће се наравно и ауторитетом и позицијом чина и свог положаја и преузима послове безбедносне војно-полицијске послове преузима у своје руке у том времену када су се дешавали догађаји, у времену пада Сребренице и догађаји после пада Сребренице. Тај човек је био што се тиче нас полиције, поготово мене, поодавно био под нашом обрадом и знали смо много што шта за тог човека и много што шта што га је чинило подобним на том мјесту, али обзиром да неке ствари које смо имали сукобе и мимоилажења унутар самог руководства, између цивилне и војне власти, између полиције и војске, ми једноставно, значи не можемо рећи, то је сам рат, да смо имали неку хармонију, да смо имали јединствен правац. Ишли смо истим возом, али да ли су нам правци идеолошки или државни били исти, то је било велико питање. Тај човек, да мало поближе, значи човек који је рођен случајно у Сарајеву, иначе је поријеклом из Хрватске, мислим његови су из Хрватске, тамо из тих простора да ли лички, има село једно, војно лице са војном каријером, спадао је у те ултра комунисте, како би ми рекли, да ме погрешно не би неко схватио и ја сам у то вријеме био озбиљан члан Савеза комуниста и као такав добар сам могао да дођем у полицијске школе, не би нас другачије примили, то је био систем такав, тад смо били партијци, данас су непартијци и како то иде вредносно. Он је био прво у Сплиту начелник безбедности, после се спустио у Црну Гору, и доле је био начелник Безбедности војно поморске области. Он је са те позиције направио један обзиљан сукоб, гдје је као експонент, мислим прошло је довољно времена, па ћу данас бити мало отворенији, као експонент Хрватске обавештајне службе, кад је био под контролом контаобавештајне групе војске, ја сам знао за то, јер сам и ја сам био са њима увезан у тим временима, као безбедњак и као војни официр резервни и као инспектор Државне безбедности из тих времена, некад смо имали заједничку сарадњу, веома добро сам знао људе из тога у Црној Гори, и као такав је направио инцидент, направио сукоб српско-српски сукоб доле на простору Црне Горе. То је било фамозно дубровачко ратиште, '91. је година, и он је организовао заседу за четничке команданте, тако су они звали, који су били смјештени доле у бази, доле код Зеленике у Херцег Новом, и на самом, на Дебелом Бријегу је направио засједу са младом војском и у том времену их кад су наишли побио их је, млада војска је пренела једни на друге, пренела ватру, па су они били рањени, било је све исценирано да испадне да су ти назови добровољци, резервисти напали војску. Међутим, на срећу органи војске који су га пратили имали су праве информације и он је затворен и доведен овде, осуђен, суђен је, доведен у ову зграду, некад је ово била зграда Војног суда. Он је са те позиције директно, са те позиције директно је он отишао на мјесто, уз помоћ Перишића, вјероватно и самог Младића, јер се знао са тих ратишта, са мјеста осуђеника, јер је већ био осуђен, долази код нас после формирања Штаба Војске Републике Српске директно код нас долази за начелника Управе за безбедност. Које су даље његове улоге. Ја сам покушавао да неким укажем случај "Вишеграда", мислим да сам и господину Бруну једном указао на то, која је његова прва акција исто где су биле уплетене стране службе, случај купљења ових путника са фамозним Лукићем, гдје су одиграли једну озбиљну операцију и купили су путнике муслиманске националности, гдје су их побили, бацили у Дрину, са даљим циљем да се изазове у Србији рат у Санцаку. То је тада био циљ хрватске службе. Беара је на главном штабу објашњавао да је циљ наш да

Србија уђе у рат, да ће нама бити лакше. Сад ја појединости да вам ту не говорим, много би се што шта и то могло елаборирати о тој самој игри са тим Лукићем и увлачењем Србије. Ово говорим само у једном дијелу да дођем до самог Беаре, да га спустим на Сребреницу. И сад вам, ако вам, ово су непобитне ствари које су догађаји доказани, показани, сад долазимо до Сребренице. У Сребреници је он као такав један, као таква личност, као шеф Управе безбедности значи узимао, он је преузео то. Сваки шеф војне полиције, било које полиције, обзиром да је он образован официр, он је морао да зна као што сми ми сви знали да војне заробљенике увијек треба чим се заробе пребацити што даље и да дођу друге јединице које нису ратовале да склоне војне заробљенике, јер они који су непосредно са њима ратовали су увијек битно смањене урачунљивости и зато је битно раздвојити војне заробљенике директно од ових који су се борили са њима, поготово у грађанском рату гдје су другима од тих истих јединица настрадали најближи, као што се десило. И он као искусан, веома искусан, већ остарио пуковник, безбедњак, да уради тако, он супротно ради, он је главни окидач и налогодавац да се иде у те процесе убијања ратних заробљеника. И кад имате од особе која је главна задужена да то спречи, имате иницијалну капислу и наредбу да се то уради онда је јасно испод тога какав хаос настане. Е, ово су још увек те уводни моменти.

Председник већа: Да ли можете када се већ о томе изјашњавате да наведете конкретно на које пропусте мислите?

Сведок Томислав Ковач: Па он је директно скупио своје безбедњаке, Беара, и он је издао наредбу, ја не бих данас, он је издао наредбу свим својим тим безбедњацима, и овај, који су суђени, то је знате, ја сад, Поповић му је био главни, значи мени је било довољно да до Поповића тада да дођем, Поповић му је био главни извршитељ оперативни. Поповић је био шеф безбедности за Дрински корпус. Значи он је директно издао наредбу, ево сад да се вратимо на кравички случај. У кравичком случају је по његовом позиву долази тај фамозни Милан Лукић, мислим не треба много причати, Милан Лукић је иначе осуђен на доживотну робију у Хагу, међутим мени је јако жао због многих људи, обичних који су суђени овде у Србији, неки у Босни, зашто тај човек никад није доведен овде да одговара или у најмању руку да свједочи о неким стварима у којима је он директно учествовао и да једном каже ко га је и где и како послао. Ја сам то говорио кад сам могао бити угрожен од њега и таквих групација, прије двадесет година и то данас исто кажем. Лукић који је прешао значи, дошли су и прешли су с друге стране Дрине, од Вишеграда су дошли, њега је Беара је 13. директно у Сандићима му дао упутства да крене убија Муслимане. Већ су били, било је заробљених, директно му је дао и директно код Сандића, Сандићи су једна позиција, сад кад бих вам објашњавао и даље он је тим путем долази, они долазе, и тај дио гдје су дошли до саме Кравице. Кад се долазило зашто су ти Муслимани којима су ови специјалци давали, зашто су их напали. Онда се долази, у тој свој реконструкцији, долази се да су по њима пуцали, са друге позиције да су пуцали по њима, убијали их, што ови наши доле специјалци који су били нису знали да се то дешава и онда су они донели одлуку да их нападну, да отму пушке, да покушају пробој.

Председник већа: Са којим јединицама је дејствовао Лукић када се већ изјашњавате наведите?

Сведок Томислав Ковач: Па имао је једну своју групу и наравно дао му је Беара дао својих, да ли су то били тад из диверзантског одреда, довољно је било нешто из Братуначке бригаде, значи за инциденте није ту требало много, што се тиче самог овог инцидента, а што се тиче ових других последице, што ја не бих даље, ближе елаборирао, да не бих много грешио. Иза овог инцидента Беара даје директне наредбе, директне наредбе дају по линији безбедности да се заробљеници, сви да се окрену, да се аутобуси који су били на тој и тој позицији окрену да иду у једном правцу (**00.55.34..неразумљиво**), у другом правцу у Пилице, трећем извлаче из касарне и директно он организује, директно организује људе и директно налаже и директно стрељају те људе. И то је директно, значи све негде, све до сад се негде ишло, друга је ствар ко је шта видео, ко је помогао, ко је како из које јединице су шта помогли, међутим суштинска прича је да човек са те позиције је најдиректније команду издавао, наређење и организовао убиства или подстицао инциденте, организовао убиства ратних заробљеника. Ја мислим стално сам у категорији ратних заробљеника, јер оно што сам ја видео, чега сам ја дошао, за мене су то били ратни заробљеници. Не могу ја да причам о свима њима, ја не кажем да се негде није нашло јер се нисам бавио тиме...

Председник већа: Мислите на Беару или на Лукића?

Сведок Томислав Ковач: Молим?

Председник већа: Мислите на Беару или на Лукића?

Сведок Томислав Ковач: Кажем Беара је главни, а Лукић је био његово средство, Лукић је средство једно, али је он инцидентно средство, други су овамо, мислим Поповић, друго десна рука му је био Поповић који је...

Председник већа: Дакле, Ви хоћете да кажете да је Лукић учествовао у егзекуцији цивила испред хангару Кравица и у хангару Кравица?

Сведок Томислав Ковач: Не цивила, пазите да будемо прецизни. Лукић је човек који је у том, значи по налогу Беаре кретао инциденте и почео да убија на сваком мјесту гдје је наишао, једнима је разбијао главе, по другима је пуцао, ја говорим резултате истраге оно до чега сам ја дошао и он је та иницијална каписла гдје је пуцао по њима, гдје су они, ови нису знали да се пуца по њима и онда су ови ишли један од тих њихових команданата који је био заробљен доле у хангару је кренуо према специјалцу, убили су га, и то је дошло до инцидента. Било је нелогично кад смо испитивали како је то дошло, обзиром ...

Председник већа: Само мало. Будите јаснији. Помињете Лукића, помињете његову активност, а затим кажете да је овај инцидент односно рањавање војника био иницијална каписла. Да ли можете мало јаснији и прецизнији да будете у том делу?

Сведок Томислав Ковач: За инцидент је то иницијална каписла, знате ако неко са неке позиције, са неког брда пуца по тим, то је групација од 200 људи...

Председник већа: Дакле, они су видеви да и он пуца након овог инцидента схватили да и они могу да пуцају?

Сведок Томислав Ковач: Не да они пуцају, они нису могли да пуцају, они су видјели да их негде с неког бока неко гађа и убија. Специјалци нису ту, јер много људи, 200 људи је било можда у тој групи, специјалци нису могли да то виде да се нешто дешава и они су видјели да се, значи ти заробљеници су видели да се дешава, да се пуца по њима и онда су у моменту донели одлуку да су напали специјалца, убили га, отели пушку и тад долази до хаоса. Говорим о тој, то је иницијална каписла до које сам ја дошао, како сам ја дошао. Мислим да је најкоректније у оном времену кад сам ја после много калкулација, има додавања мислим у септембру месецу кад сам, тада нико није ни помишљао да то истражује и да прилази томе, мислим да сам имао информације свјеже и од самих актера догађаја, мислим да сам најверодостојније имао информације о самим токовима догађаја.

Председник већа: Добро, да ли само, када већ говорите о томе, можете прецизно да се изјасните, тај инцидент да ли се десио конкретно у хангару, испред хангара Кравица и када се десио, да ли имате те податке? Да ли располагете тим подацима?

Сведок Томислав Ковач: Он се десио 13., негде поподне се десио, десио се испред хангара.

Председник већа: Тачно испред хангара 13. јула.

Сведок Томислав Ковач: 13. јула, да.

Председник већа: Ко је повређен, чији је то био припадник којих оружаних формација?

Сведок Томислав Ковач: Видите то је групација, обезбеђивао је одред Шековићи, значи један од одреда Специјалне бригаде, одред Шековића. На челу тог одреда је био Чутурић, ми смо га звали официр зато што је завршио војну академију, значи млад, образован, веома способан момак и неоптерећен, мислим да, кад кажем неоптерећен, то су професионалци који нису оптерећени ни некаквом посебном мржњом осим ратне битке и професионалне битке, тако да веома добро, веома сам добро знао те младе школоване момке, тако смо их поставили да они воде те специјалне јединице, управо због те професионалности и организованости и етичности. Али, наравно, као у сваком рату, када заробљеници убију ти војника и када нападну њих и да је дошло до обрачуна, овај, они су одговорили на тај инцидент, одговорили су тако брутално како су одговорили. Многи су и одговарали за ту, колико су могли да се контролишу у том моменту и како су брутално одговорили, тако су и један велики број њих је и одговарао, командант је одговарао у Хагу, Љубиша Боровчанин, а многи од њих су, сад кажем многи, прилично велики број њих је у Сарајеву одговарао и добио затворске казне за тај, за тај инцидент, мислим за тај, кажем ја инцидент. Ја га намерно зовем инцидентом, онај, тежак је то случај био за мене, инцидент, јер се десио без умишљаја, барем што се тиче

припадника специјалне бригаде, није било у моменту умишљаја да се тај злочин уради, већ се десило из једног преплашења.

Председник већа: Из којих чињеница то закључујете, да није било умишљаја и да је био у питању инцидент?

Сведок Томислав Ковач: Па, ја сам непосредно разговарао, пре свега, са Чутурићем, пре него што је погинуо, са њим сам разговарао и најбитније ми је његово гледање, јер он је био непосредно и он је био најближи, он је ухватио за пушку, кад су отели пушку, кад су убили овог специјалца, ту пушку, он је најближи био и најкоректније, значи најистинитије је могао да каже и није имао у то време разлога ни за какву калкулацију јер нису тада се људи размишљали о вођењу каквих истрага, јер се тада гинуло и сам он је после разговора са мном мислим да сам са њим тај разговор обавио, управо кад сам га припремао за Озрен да иде, јер на Озрену су горе муцахедини горе побили цела српска села и он је бранећи горе на крају погинуо на том простору. Тако да могу да кажем оно што сам у то време. То је време без лажних информација, без калкулација, које сам имао, овај и где су људи то давали без бојазни, значи давали су мени као свом команданту, шефу, давали су без бојазности за било какве последице и размишљања о последицама, већ да видимо кроз разговоре шта се стварно десило. И заиста се десио, тај инцидент се заиста десио онако како сам га ја описао. Више пута сам га, многи га прихваћају, не прихваћају, неки му дају једну димензију, други другу, али је он такав као, он је управо се десио такав какав јесте. Само многи нису знали, ни до данас иису прихватили одакле побуна да скоче ти муслимански заробљеници, да скоче, да иду у смрт, у суштини, да скоче на специјалца, без неког изгледа да ће их на крају победити, онај, да ће изгинути сви. Али њих је натерала друга мука, ових који су ишли, значи Лукић и та друга екипа Беариних који су ишли, који су другим путем ишли и убијали и натерали их на такав чин. Мислим ово Вам говорим потпуно, ово је потпуно чињенично потпуно аутентично у то време и без калкулације. Иза тог неког времена многи су правили многе калкулације, једни да умање, други да увећају, да дају неку другу позадину, геноцидну, злочиначку или нешто друго, али је то у самој Кравици се десило тако. Сав склоп други, можемо се поново на Беару вратити, од почетка до значи до краја, значи, апсолутно је тај човек, ја не могу рећи да је он то сам урадио. Многи официри су му у том делу, у тој организацији помогли. Али његова је наредба била и он је урадио први пут нешто што сам тада, када смо то видели, истраживали, нешто што нама није својствено, барем нама није својствено, Србима у Републици Српској. Ми смо се увек јежили од тих копања јама и стрељања умишљајно, јер смо ми много, значи нема тамо код нас неко коме неко није у јамама у Јасеновцу настрадао. Значи, нема код нас, мало која има фамилија. Мени је дјед убијен у Јасеновцу. Значи, нема неко, да неко није у Јасеновцу, негде некако и нама су те јаме, копање јама, копање јама и стрељање умишљајно, то је нама увек ишло да је то усташко и то смо ми међу нама говорили. Ја сам то први рекао и данас то кажем, то није својствено српском народу, не тамо, барем не на том простору српском народу није својствено да копа јаме и да умишљајно неког убије и баца у јаме. То нама није својствено. Одакле њему, одакле је он повукао тај свој, што смо га звали, ултракомунистички, јер он је био спреман да се обрачуна, све што је српско, имао је префикс српски, иако је он био Србин, али он је као био Југословен, ултракомуниста и не знам шта је све био. Све је био, али није био,

не можемо рећи у потпуности, урадио је злочин у име нашег народа, али да ли је припадао, ми то нисмо прихватили ни првог ни задњег дана и на крају се он и показао, умро је и показало се да, остао је затворен. Ја знам зашто није проговорио до задњег дана, никад, ништа, о неким стварима, али је мени нанео огромну штету и ја немам шта. Ја сам јасно видео, али кажем, побијени су, нема ту приче о цивилима, побијени су ратни заробљеници, побијени су онако како Срби никад нису, како Срби никад нису убијали своје овај, нису никог убијали, никад у јаме нису, барем у том вијеку нам нису јаме за нас биле нешто, грозили смо се од тога, а он је направио те јаме, направио је јаме, направио је стрељање и проблематична је и сама прича са којим људима је то урадио, са ким је то све стрељао, шта је радио, али мислим да, ја не би у тај други део ишао. Мислим, много тога је у Хагу, двадесет година је у Хагу и ови су сви актери.

Председник већа: Само да одмах разјаснимо. Када кажете убијени су ратни заробљеници, да ли мислите на лица која су убијена у хангару Кравица?

Сведок Томислав Ковач: И у хангару Кравице и на свим осталим просторима су били све ратни заробљеници. Видите, знате шта се ту десило? Значи, цивили, 95% најмање, цивила оно што зовемо цивили, старци, жене, деца, су отишли нормално колима, нормално су сви отишли. Један део су уз главну групу кренули, нису хтели, значи неки команданти, муслимански командири, команданти, нису, ту има и сведочења, нису хтели да њихова деца иду, да ли су се бојали, нису хтели, њихове жене, деца, нису хтели, очигледно нису хтели да иду аутобусима, повели су их са собом и многи су изашли, та главна група где је било цивила, који су водили, они су се пробиили и изашли су у Тузли. Овај други део слабији, како би рекао, слабије организовали, те њихове бригаде, слабије организован, он је изгубио своју позицију кретања где су требали да изађу без борбе да се извуку и једноставно су дошли, пали су на том простору и заробљени су. Тако да, онај, оно колико је са њима било, по неки цивил је био, али је и сама њихова одговорност била ако је неко, ако је донело то општинско муслиманско руководство донело одлуку да сви цивили иду, Уједињене нације, да иду цивили аутобусима. Водити са собом цивила кроз беспућа, под гранате, где се борбе воде увијек, јасно је одговорност оног ко их води са собом, говорим, јер ће наићи на борбене активности, ту нема разазнавања, али мало је тога било, мало је тога било у овом где су заробљени. Ја нећу никад рећи да је оно што сам ја изрегистровао, што сам видео кроз ту делимичну истрагу, овај, да је ту било цивила. Можда се негде неки појавио, али мета нису били борцима и било чему сви што су радили, нису били цивили. Њима су мета били заробљеници, то су све били припадници те дивизије, значи били су војници. Значи, они су били, ја сад говорим моје гледање, ја нисам, ја сам 95. године децембра био, био овај, министар и тада су ме сменили. Мислим да је истрага у Сребреници добро коштала позиције, ја сам тада, иза тога нисам остао, од децембра 95. не учествујем у власти тамо и до данашњег дана нисам у власти, па даље у свим другим неким истрагама даље, не могу даље да причам како су се задњи токови тамо кретали се око тих свих неких ствари, у самој Сребреници. Могу да кажем оно што је, што сам видео, што сам регистровао, што сам истраживао и ево данас Вам кажем, данас сам се можда први пут дотакао неких ствари које су биле предмет затворене седнице у Хагу, али овај, мислим да сам данас желео да Вам предочим, приближим, обзиром да Ви судите једној овде минорној, небитној, небитним људима, ја их не би назвао ни групом,

они за мене не могу бити група, већ минорним, жалосним, небитним људима, да видите са неког другог глобалног аспекта и оперативног како је то тамо, ко су како схватили, како се то тамо, у глобалу како се, како се и шта се десило.

Председник већа: Добро. Суд поступа по оптужници. У оптужници су ова присутна лица наведени као оптужени. Ми утврђујемо њихову кривичну одговорност. Да ли имате још нешто да изјавите у Вашем неометаном излагању, а што је у вези догађаја који је предмет ове оптужнице, односно убиства у хангару Кравица?

Сведок Томислав Ковач: Ја могу само да кажем да је мени, колико сам год у једном моменту презирао ове људе који су доведени из Србије, похапшени 95. године као дезертери. Мислим, тако ја тај термин користим, можда је ружан, али једноставно су то обвезници како је, за које је издата наредба из Републике Српске да се ухапсе у Србији. Похапшени су и доведени су тамо на тај простор. Тај један мали део тих људи је можда три посто је дошао стицајем прилика код нас у тај тренажни центар. Они никада нису требали да буду полицајци, овај, већ само обучени, неко ко би био ту обучен и даље би био дат на распоред за јединицу. Ти људи да се нису бојали рата, не би вероватно ни побегли од њега. Неко их је на силу довео, као што сам чуо за једну тужну причу, једног истог га је полицајац ухапсио када су га слали тамо нама у Републику Српску да ратује, а после двадесет година га исти хапси да је извршио злочин на том простору. Ја нећу да кажем, ја не знам за њих појединачно да ли је ко извршио неки злочин, само могу да једну ствар кажем- да они опредељени идеолошки или било како, не могу бити нигде ни у каквој групацији некој, злочиначкој у смислу убијања другог народа само из тих неких побуда, нити могу бити нека организована група, нити су ови људи било каква организована група, не знам, Ви им водите суђење, истрагу, како су се они нашли да буду као група, мени је то нелогично, јер су они били распоређени по одељењима, водовима и ја сам само видео и тако су и били, значи, једни од других по педесет, по сто метара и имали су сваки свој вод, свако своје одељење. Како су ови сада људи дошли, имам своје мишљење зашто и како су дошли, можда ћу се после изјаснити, како су дошли да су група, да буду група и да буду као група суђени. Ја нећу рећи појединачно било ко од њих, ако има за њих неких доказа, значи ако је неко од њих извршио неки злочин, то не знам, не могу да стојим иза ниједног, али да су они као нека група, да су као група или та јединица да је организовано извршила нека убиства, организовано, то ја немам сазнања и знам сигурно, барем што се тиче овог хангара у Кравицама да то нису, да они организовано нису могли ништа да ураде.

Председник већа: Добро, обзиром да кажете да немате сазнања за окривљене, да су учествовали у томе, а да сте се бавили том истрагом, да ли имате сазнања, ко је тада 13., 14. убио ове људе у хангару?

Сведок Томислав Ковач: Ја сам сад Вам рекао. Највећим делом припадници одреда, припадници шеховачког одреда. Није то мали број људи, то је седамдесет људи.

Председник већа: Да ли имате неке конкретније...

Сведок Томислав Ковач: Па, имају тамо сада, знате шта...

Председник већа: Податке?

Сведок Томислав Ковач: Они су конкретно имали списак.

Председник већа: Који припадници, ко је ту био присутан?

Сведок Томислав Ковач: Да Вам кажем...

Председник већа: Обзиром да сте се бавили, како кажете, истрагом тога?

Сведок Томислав Ковач: Пазите нешто, ја сам се бавио глобално, друго Тужилаштво Босне и Херцеговине и сви остали су се бавили конкретно се бавили тиме. Они су, зна појединачно, појединачно ако узмете команду, имали су тог који је мени изнео шта се десило, значи био је тај официр Чутурић. Значи он је тај који је најнепосреднији био, који је био актер, који је ухватио за пушку и значи сви ти остали који су били са њима, свакако да су они сви актери. Они су имали легитимно право, то се, значи да се одреде.

Председник већа: Да ли је он био главнокомандујући тада из тог хангара?

Сведок Томислав Ковач: Наравно, он је у том моменту и то су, то су тренуци, моменти, то нису моменти када се доноси нека, писмена, нека одлука. То је реаговање, тренутно, после те погибје, то је тренутно реаговање, стихијско и они су у том стихијском тренутном реаговању, у сваком случају прекорачили, прешли. Наравно, после још у том хаосу, ко је још наишао мимо њих и то је сигурно, то је тај, то језгро, ти су људи то урадили, нема ту неке приче. Они су били у том...

Председник већа: Дакле, то су урадили по Вама?

Сведок Томислав Ковач: Припадници Специјалне јединице шеховачког одреда и плус неки делови из братуначке бригаде по мојим сазнањима, који су се ту прибили уз њих, долазили. Ја даље ниже, нисам ја ниже истраживао, јер ја сам већ у децембру отишао из Републике Српске.

Председник већа: Да ли Вам је познато, колико је њих тада било испред хангара, колико је њих могло то да уради?

Сведок Томислав Ковач: Па, видите данас, један човек побије сто људи, са једним. Замислите седамдесет људи са аутоматским оружјем. Зашто нису могли? Апсолутно значи у позицији где је човек за човека један метак, онај, пробије пет људи, да не причамо значи, то је све аутоматско оружје. Како нису могли. Човек са једним онај митраљезом да побије сто људи за пет минута. Мислим, нема ту никакве, где су људи мислим, поредани као такви. Апсолутно да су могли то да ураде. Плус кад се дода још и бомбе и све остало, како да не.

Председник већа: Добро. Да ли имате још нешто да изјавите?

Сведок Томислав Ковач: Па, у овом моменту не.

Председник већа: У овом моменту не. Добро, да ли бранилац оптуженог Недељка Милидраговића, адвокат Александар Лазаревић има питања за сведока?

Адвокат Александар Лазаревић: Пробаћу мало да укажем на још неке детаље, да питам сведока. Добар дан, генерале Ковачу. Можете да стојите? Да ли је време можда за паузу, како Ви кажете?

Председник већа: Уколико не можете, можете и да седнете.

Сведок Томислав Ковач: Не, не, могу, ма како не, могу да стојим.

Адвокат Александар Лазаревић: Хтео сам само пар ствари да разјаснимо у вези са статусом уопште јединице са Јахорине. Кажите ми, у једном тренутку слушајући Вас како одговарате, како говорите у Вашем излагању, рекосте, ако би то уопште могло да се назове јединица полиције. Па ћу се ја надовезати са питањима на то што сте рекли. Шта су то, заправо, по закону који су важили у време 95. године јула месеца 1995. године, биле јединице полиције? Мислим борбене јединице полиције, наравно?

Сведок Томислав Ковач: Борбене јединице полиције су били искључиво Посебне јединице полиције и Специјална бригада полиције.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду. И пропис, можете ли нам рећи, који је то био пропис који је регулисао, шта су, које су то борбене јединице?

Сведок Томислав Ковач: Па, не, делом је Закон о унутрашњим пословима, делом је Закон о мислим Закон о војсци, како се звао, овај, два закона су регулисала.

Адвокат Александар Лазаревић: А кажите ми, да ли је јединица односно да кажем, ова о којој данас говоримо и ова о којој је било речи све време и која је предмет овог суђења, да ли је та јединица припадала било којој од ове две категорије? Је ли то била Специјална, је ли то био одред Специјалне полиције или можда одред ПЈП или било шта, чета ПЈП?

Сведок Томислав Ковач: Не, 95. је донешен, дошло је до измене Закона о служењу војног рока и дозволило се, у ствари у Закон се унело да може се служити војни рок и у Министарству унутрашњих послова. И ми смо имали тренажни центар, тренажни центар на Јахорини, значи тренажни центар за наше јединице полиције, да ли обуку обичне полиције, посебних јединица или специјалне бригаде и у том центру су били инструктори, специјалци, стари специјалци, како смо их звали, инструктори, међу којима је био и Неђо Милидраговић. Тај центар је значи, ми смо добили неких сто педесет људи, у једном моменту сто педесет људи који су дошли, који су у ствари у Србији ухапшени и пребачени преко Дрине, дати на располагање Министарству

одбране Републике Српске. Они су правили распоред и један део људи су нам дали да их обучавамо. И то је некарактеристично да ми можемо обучавати, али што ја кажем, да може бити ли не може бити јединица МУП-а из простог разлога што ако неко иде у МУП, има, увек је био принцип добровољности, само на принципу добровољности. Друго је војна обавеза, служења војске, то је обавеза, а у јединице МУП се ишло по принципу добровољности и по принципу провере људи, пре свега, психофизички, психички, менталне и друге стране, њихове друге провере, у смислу склоности вршењу кривичних дела. Значи, морао је да буде, морао је да прође неке основне овај, узансе прве, да би уопште био активни, било резервни припадник полиције. Они нису прошли ни један ни други, ни један ни други тренаж, ни третман нису прошли, већ су стихијски код нас доведени и имали смо значи једну ситуацију да их обучавају људи и да они са тим, да им ти људи на терену после издавања наредбе председника Републике да иду на терен, да са њима у суштини, командују њихови инструктори, где по организацији није предвиђено било да им они буду, да је то јединица која има значи форму командну, односно устројство јединице да има и да као јединица иду, као што је било која друга озбиљна јединица ишла по устројству, поготову не на такву врсту овај, на тако сложену врсту деловања као што је био случај Сребренице. Тако да су по default послали, послали су цели тај центар, по наредби председника и они су као цели центар, заједно са својим, значи њима су инструктори у суштини били овај командири водова, односно командири чета. Тако да се...

Адвокат Александар Лазаревић: Извините само, ако бисто то упоредили, рецимо са одредом Специјалне полиције или са четом Посебних јединица полиције, неког од центара Јавне безбедности у БиХ, да ли је то било нешто исто или како?

Сведок Томислав Ковач: Знате шта, то Вам је исто као да овај, они су као, као стуб за разлику од ових, као стуб без арматуре. То су ови личили, значи имате форму, а људи потпуно необучени, психички људи, незрели, јер у јединицама борбеним унутар МУП да неко дође до Посебне јединице полиције, морао је да проведе као обичан резервни полицајац па да има искуства, па да га дамо у те борбене бригаде, да не причамо, у све те тренаже. Ови то ништа нису имали. С друге стране, они нису имали личних предиспозиција, ни за рат, ни за полицију. И то су били изгубљени људи, никада нису требали се наћи тамо где су се нашли, изгубљени људи у неком простору, у неким брдима, тамо тешким брдима, они су дошли са неких других простора. Махом су то били људи који су ван тих простора. Да ли су углавном били живели у Србији или у Крајини или негде на неким другим просторима и у том времену таквом опаком се нађу на неком судњем дану, на судњем месту. Мислим да је потпуно, потпуна грешка, овај, довођења таквих људи и најстрашније што им се десило, судбина данас, треба да одговарају за ратни злочин.

Адвокат Александар Лазаревић: Питаћу Вас још два питања у вези са тим, да би разјаснили само одређене недоумице. Јесу ли они, да ли су припадници јединице дезертера били припадници Специјалне бригаде полиције или не?

Сведок Томислав Ковач: Не, никад. То је немогуће мислим, ни по организацији, било чему другоме. Значи, ми смо имали по Закону о војсци, био је тај Тренажни центар, где су припадници инструктори припадници Специјалне јединице, јер ови инструктори који су горе били, где је био Милидраговић, Јевић и сви остали, они ниједан од њих није имао функцију у бригади. Значи, бригада је имала своје команданте одреда, своје помоћнике команданата, Специјална бригада полиције, она је имала своју командну структуру. Ниједан од њих није био у командној структури бригаде. Они су били посебна, значи посебан део инструктаже и у том Центру. То је Центар за обуку био, без обзира што су они били, што су задржали чинове и неке бенефите, јер су били стари специјалци, али суштински су били само Центар за обуку. Никакви нису они били специјалци. Они више нису били специјалци, нису били у бригади.

Адвокат Александар Лазаревић: Да сумирамо. Значи, то ови људи којима се овде суди, припадници те јединице, нису били значи Специјална бригада полиције?

Сведок Томислав Ковач: Не.

Адвокат Александар Лазаревић: И само још једно питање. Пошто смо већ говорили о том Центру Јахорина и Центру за обуку Јахорина, кажите ми, осим Центра за обуку Јахорина, да рашчистимо једну недоумицу коју имам, да ли је осим тога, постојао и неки одред Специјалне полиције тамо?

Сведок Томислав Ковач: На Јахорини је био посебан, јахорински Специјални одред који икакве везе са њима није имао и који је био смештен, био је смештен горе у хотелу „Кошуту“ и он је егзистирао од 92. године. Ја сам их, тај одред сам ја оформио и значи од 92. године, негде од краја 92. године, он егзистира горе стратешки, позиција Јахорине обезбеђења горе, репетитора, комуникација, значи он од 92. године тамо егзистира горе. А овај Центар је, ови су дошли 95. године горе и чисто су имали и били су у другом објекту смештени. Они су били смештени у старом хотелу „Јахорина“, значи сасвим је други објекат био, значи, Центар за обуку је био стари хотел „Јахорина“, а ови су били, одред је био у хотелу „Кошута“. Значи, то је неколико стотина, петсто метара разлике једно од другог. Значи, нису били физички, нити су могли да буду у истом објекту.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду. Мислим да смо сада рашчистили да би пошто термилошки да не долази до можда бркања неких ствари, мислим да ће нам ово помоћи да немамо сигурно неког ко је био на вишој функцији и да боље зна организацију и структуру МУП Републике Српске од Вас. Следећа ствар, вратимо се сада на долазак те јединице на терен, како је, ко је упутио јединицу и пре него што одговорите, значи, ја сам дужан да Вам кажем, следеће и на ово питање не морате да одговорите, Ви не морате да одговарате на то питање, ако би оно могло Вас...

Председник већа: Нисте Ви дужни, браниоче, него председник већа који руководи претресом. Немојте узимати улогу суда, поставите питање. Уколико то питање као што је сведок упозорен, може сведока изложити...

Адвокат Александар Лазаревић: Госпођо, председнице већа...

Председник већа: Кривичном прогону, као што је поучен, суд ће ускратити одговор на то питање.

Адвокат Александар Лазаревић: Ја знам неке ствари, на жалост које судско веће не зна.

Председник већа: Добро, обзиром да знате ствари, Ви знате које питање не треба да поставите, је ли тако?

Адвокат Александар Лазаревић: Ја ћу га само, кажем, упозорити на време сведока, да не испадне да сам ја неког...

Председник већа: Немојте га упозоравати, већ сам рекла, то суд треба да чини, а Ви поставите питање и ми ћемо одлучити да ли је то питање дозвољено.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду. Ко је упутио јединицу дезертера на терен?

Сведок Томислав Ковач: На терен је упутио председник Републике директно својом наредбом.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду, у реду.

Председник већа: Само, моменат, морате бити прецизнији. На које дезертере мислите и на који терен мислите?

Сведок Томислав Ковач: То је Центар за обуку Јахорина, тако се звало. Јединица се зове Центар за обуку Јахорина.

Адвокат Александар Лазаревић: Дакле, ко је упутио Јединицу центра за обуку Јахорина на терен Братунца?

Сведок Томислав Ковач: Тако су се звали.

Председник већа: На терен Братунца?

Адвокат Александар Лазаревић: Тако је, да, да.

Председник већа: Добро.

Сведок Томислав Ковач: По наредби председника Републике дати су директно Љубиши Боровчанину под команду. Љубиши Боровчанину под команду Дринског корпуса.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду. Кажите ми сада, да ли сте Ви издали наређење да та јединица оде на терен?

Сведок Томислав Ковач: Нисам издао ни за њих, ни за Специјалну бригаду, ни за једне, јер сам одбио то, не зато што сам знао да ће се десити неки злочин, већ сам био изричит да све јединице, не мислим на, мислио сам Специјалну јединицу, што се тиче ових, на ове нисам рачунао уопште, је била борба за Западно Сарајево и ја као генерал и који је из Западног Сарајева са свим сазнањима која сам имао, искључиво сам био већ пре донео одлуку да они буду и већ су били на сарајевском ратишту, где сам ја био командант штаба на сарајевском ратишту и ја сам председнику Републике, ја сам рекао да не требају да иду тамо, био сам против тога и ја нисам хтео да потпишем ту наредбу, значи ту је дошло до сукоба у једном делу, шта значи сукоба, кад подређени неће нешто да онај, неће нешто да изврши. Није то било неко класично одбијање, већ је био мој однос према ратиштима и то.

Адвокат Александар Лазаревић: Кажите ми, шта Вам је познато у вези наређења 64/95 од 10. јула 1995. године?

Сведок Томислав Ковач: Ако мислимо, то је наређење...

Адвокат Александар Лазаревић: Којим се упућује ова јединица...

Сведок Томислав Ковач: Којим се упућује у име мене, где стоји принтерски да сам ја у потпису тога, што нисам.

Адвокат Александар Лазаревић: Реците суду шта је то.

Сведок Томислав Ковач: То је фалсификат, мислим, био је фалсификат. Међутим, срећом, Хаг је одузео онај, дошао до оригиналних докумената, па се види. У суштини, моје име се даје наредба као заменика министра, даје се наредба шековачком значи одреду. Још спомињу неку јединицу, чак из Србије, јединицу неку спомињу и Центар за обуку да иду на ратиште, да иду на ратиште у Сребреницу да се претпочине генералу, генералу.

Председник већа: Само моменат. Одбрана је на припремном рочишту и то адвокат Горан Петронијевић на припремном рочишту дана 20.09.2016. године и адвокат Александар Лазаревић на припремном рочишту 26.10.2016. године оспорили су ту документацију која је од стране Тужилаштва достављена суду. Суд је усвојио доказни предлог Тужилаштва на припремном рочишту и ови докази су изведени на главном претресу дана 24.10.2018. године. Обзиром да је одбрана односно браниоци окривљених да су тврдили да је овај, да су ови докази фалсификат и оспоравали су њихову аутентичност, ми ћемо сада приказати те, та два доказа и то наредбу команданта штаба Томислава Ковача, Кабинета министра, Министарства унутрашњих послова број 64/95 од 10.07.1995. године и допис заменика министра унутрашњих послова Кабинет министра Пале Томислава Ковача председнику Републике Српске од 23.06.1995. године и Ви ћете се изјаснити да ли су то ти документи за које сада тврдите да су ти документи фалсификат. А затим ћете нам објаснити, која сазнања имате у вези тога. Ево, да ли режија може да омогући емитовање путем монитора наведених докумената?

Констатује се да се путем монитора у присуству сведока Томислава Ковача емитују документи:

Наређење команданта штаба Томислава Ковача Кабинета министра Министарства унутрашњих послова Републике Српске број 64/95 од 10.07.1995. године и

Допис заменика министра Министарства унутрашњих послова Кабинет министра Пале Томислава Ковача председнику Републике Српске Пале, Пов.број К/М 764/95 од 23.06.1995. године,

а који докази су изведени на главном претресу дана 24.02.2018. године, а претходно на припремном рочишту оспорени од стране бранилаца оптужених, адвоката Горана Петронијевића и адвоката Александра Лазаревића, са тврдњама да су исти фалсификат.

Ево, погледајте ова документа и изјасните се, да ли Вам је позната садржина ових докумената? Чујем да и Ви кажете да је фалсификат, па ето, објасните нам на основу чега то закључујете и да ли сте било када видели ове документе?

Сведок Томислав Ковач: Па, јесам, не знам ко их је дао нашем Тужилаштву. То Вам је онај...

Председник већа: Када Вам је дао у Тужилаштво?

Сведок Томислав Ковач: То им је сигурно дао онај господин Булић онај.

Председник већа: Ко?

Сведок Томислав Ковач: Бојовник Булић, онај, тужилац из Сарајева.

Председник већа: У Сарајеву?

Сведок Томислав Ковач: Само мало, само мало, овде има два документа.

Председник већа: Да ли је ово Ваш потпис?

Сведок Томислав Ковач: Само мало, овде имају два документа.

Адвокат Александар Лазаревић: Да, да, то су два.

Сведок Томислав Ковач: Два документа. Оставите сада ово друго, молим Вас.

Председник већа: Два документа, само моменат. Ја сам два документа прочитала, имате први документ и ово је други документ. Да ли је ово Ваш потпис?

Сведок Томислав Ковач: Пазите нешто, овде имају два документа која немају везе један с другим. Значи, овај мој је акт у вези са вашим актом број тај и тај нашег Прихватног центра Јахорина, предато укупно војних обвезника, ово нема везе са, овај документ нема везе са догађајима, са Сребреницом, не знам зашто је овај документ.

Председник већа: Добро, а да ли је аутентичан овај документ?

Сведок Томислав Ковач: Не, али овај нема везе са овим.

Председник већа: Где се Ви обраћате председнику Републике Српске Пале? То је тај документ.

Сведок Томислав Ковач: Овај документ нема никакве везе, не знам, не могу ја да га повежем са овим да га повежем уопште са.

Председник већа: Суд ће ценити...

Сведок Томислав Ковач: Дајте први документ.

Председник већа: Само моменат, само моменат. Суд ће ценити садржину тог документа и од ког је значаја садржина тог документа за утврђивање чињеница које су предмет разматрања у овом поступку. Ваше је само да се изјасните...

Сведок Томислав Ковач: Дајте ми вратите.

Председник већа: Само моменат. Да ли је ово аутентични документ и да ли је ово Ваш потпис на овом документу?

Сведок Томислав Ковач: Видите, ја, дајте ми први документ, наредбу.

Председник већа: За овај Вас питам, а после ћете се...

Сведок Томислав Ковач: Не можете, знате шта, знате шта, молим Вас, ово је суд.

Председник већа: Ја Вас молим, сачекајте.

Сведок Томислав Ковач: Шта значи овај документ овде?

Председник већа: Само моменат. Као сведок Ви...

Сведок Томислав Ковач: Шта значи овај документ?

Председник већа: Само моменат. Не можете улазити у расправу са судом. Као сведок, ја сам Вам на почетку предочила Ваша права и обавезе. Ја Вас сада у овом моменту питам само два питања, да ли је ово аутентични

документ и да ли сте овај документ виђали раније и прво, да ли је ово Ваш потпис на документу?

Сведок Томислав Ковач: Овако. Овај други документ, нећу о њему да се изјашњавам, зато што је злонамерно...

Председник већа: Овај који је на монитору? За тај Вас питам.

Сведок Томислав Ковач: Што сад видим, што је злонамерно потурен. Битан је, има нешто битно кад је у питању Република Србија, веома покварено потурено. Нећу да се изјашњавам на овај документ. Дајте ми главни документ, нећу да се изјашњавам на овај.

Председник већа: Па, морате да се изјасните као сведок.

Сведок Томислав Ковач: Па, нећу да се изјасним, јер је ово, у контексту је овај документ потпуно.

Председник већа: Само моменат.

Сведок Томислав Ковач: Не можете Ви...

Председник већа: Ја Вас као сведока питам, да ли је ово, да ли сте видели некада овај документ од 23.06.?

Сведок Томислав Ковач: Не, не могу да се изјасним о њему у овом контексту, нисам уопште да, не могу да се изјашњавам о овом документу.

Председник већа: А, да ли је ово Ваш потпис на документу?

Сведок Томислав Ковач: Не знам, не могу, специфичан је, не могу да се изјасним.

Председник већа: Да ли сумњате да је ово Ваш потпис?

Сведок Томислав Ковач: Па, сумњам да је ово све, да је овај сав документ комплетан потурен, овај други документ.

Председник већа: Од 23.?

Сведок Томислав Ковач: Не знам, јер не видим разлога што...

Председник већа: 06.1995. године?

Сведок Томислав Ковач: Да, да, не могу овај документ уопште да повежем.

Председник већа: Дакле, Ви тврдите да ово није Ваш потпис на документу?

Сведок Томислав Ковач: Не могу да се изјасним да јесте и да није, веома је, веома је, тако је написано, да не могу да се, за такав потпис, не могу.

Председник већа: А, да ли подсећа на Ваш потпис?

Сведок Томислав Ковач: Па, не подсећа баш, у некој контури, али не, не, не могу.

Председник већа: Да ли се сећате садржине овог документа?

Сведок Томислав Ковач: Не.

Председник већа: Добро. Да ли можете да се изјасните...?

Сведок Томислав Ковач: Нисам га ја... Сведочио сам око Сребренице до сада десет пута и никад нисам овакав документ око Сребренице имао пред собом. Не знам из ког је ово контекста извучено.

Председник већа: Дакле, овај документ никада до сада нисте видели?

Сведок Томислав Ковач: Преда мном није био овај документ до сада.

Председник већа: Садржина Вам није позната?

Сведок Томислав Ковач: Не могу да, не могу да се о овој садржини сконцентришем.

Председник већа: Потпис не можете да оспорите, не оспоравате, али сумњате да је Ваш?

Сведок Томислав Ковач: Не, нити га потврђујем, сумњам.

Председник већа: Добро, добро. У односу на претходни, ево, можемо претходни документ.

Сведок Томислав Ковач: Мислим да је ово намерно потурено, потурено намерно нешто.

Председник већа: Овај документ од 10.07.1995. године, да ли сте тај документ виђали раније?

Сведок Томислав Ковач: Да, да, јесам, виђао сам га.

Председник већа: Да ли је то документ?

Сведок Томислав Ковач: Јесте ово документ МУП-ов. Међутим, у чему је фалсификат? Што у потпису стоји „Томислав Ковач“, а ја ово нисам потписао. И ово знају тужилаштва, сва, добили су из Хага да ја ово нисам потписао, не знам што ово потурају и сарајевско и ово Тужилаштво, кад знају, значи имају друге документе који имају оригиналне документе које, јасно се

види ко је потписао документ. Ово јесте МУП-ов документ, али је битно, ја га нисам потписао. Ово је начин, модус, значи имате негде када се ниже спушта, принтерски кад се спушта ниже према нижим јединицама, онда ови доле ниже немају, не виде ко је потписао, већ пише, заменик министра, министар Томислав Ковач. Када уђете у оригиналне документе, значи који постоје само у седишту МУП-а, онда се јасно види ко их је потписао. То обично у нормалним неким ситуацијама није, не полемише се за неке нормалне ситуације, неке нератне ситуације, где нису озбиљне наредбе, као што је ова. Да ли ће неко за некога потписати, неко ко је дежурни или нешто потписати, што се и данас нормално у раду МУП постоји на сваком месту, да ли је министар или је помоћник министра, а потписали неки други радници. Међутим, ово је једна круцијална наредба, што је битно што сам ја рекао, што сам Вам се изјаснио на почетку сведочења, да ја овај документ нисам потписао, није се десило случајно, да га ја нисам потписао, па је неко место мене, па сам ја нешто сада вадим, па да ја нисам, па да негде нека оптужница мене. Не бојим се ја тога, прихваћам све на себе што год треба, већ ја суштински нисам прихватио да ове јединице иду, да ове МУП-ове јединице иду на сребреничко ратиште. Да Вам кажем, поближе...

Председник већа: Само моменат. Дакле, Ви тврдите да овај документ нисте потписали?

Сведок Томислав Ковач: Не, нема говоре, па знају то, Тужилаштво то зна.

Председник већа: Добро. Обзиром да је ово наредба, ко је могао ово да сачини? Ваше мишљење, ево изнесите.

Сведок Томислав Ковач: Па, ту наредбу је директно радио Радован Карацић и само дао њима у МУП и они су потписали ко је био горе, онај, потписали су други људи, јер ја то нисам хтео да урадим.

Председник већа: Дакле, Ви сматрате да је ово документ који је ипак израђен тада?

Сведок Томислав Ковач: Да, документ је израђен, мислим потпуно је урађен.

Председник већа: А фалсификат се састоји само у томе, што је доле наведено Ваше име?

Сведок Томислав Ковач: Па, довољно за фалсификат.

Председник већа: Наравно да је довољно, само питам, у ком делу оспоравате овај документ?

Сведок Томислав Ковач: Довољно у смислу да неко, да стоји командант штаба, ни мање ни више него командант штаба, а он није то потписао, односно поготову што се није, апсолутно је био против тога. Из сасвим неких других разлога.

Председник већа: Ту сте у праву. Документ није потписан. Дакле, Вама је познато да је тај документ сачинио Радован Караџић?

Сведок Томислав Ковач: Да, да.

Председник већа: Како Вам је то познато, од кога сте то сазнали?

Сведок Томислав Ковач: Познато ми је, ево сада ћу да Вам поближе објасним. Када ме је у јеку те стравичних дешавања, мислим, пакла, напада на Сарајево доле, западно и озбиљних погибија наших људи, мене је Радован позвао негде 07.-08. јула, не могу тачно да се сада изјасним, код себе и тражио ми да му дам два одреда Специјалне полиције за Сребреницу, да би испало да је и он врховни командант, јер Младић улази. Мислим да је 09., немојте ме само за датум, морао бих се још мало присетити што се тиче самог датума, да Младић улази сигурно у Сребреницу и да дам ја два одреда да им Радован остане у статусу врховног команданта. Мислим, тада су били озбиљни сукоби између цивилног и војног руководства. И тада ми је пустио на спикерфон генерала Крстића који је известио Радована да је, нема у Сребреници ништа, нема отпора, улази се у Сребреницу, да је то све готово, прича на спикерфону и Радован мени каже, ево, овде седи Томо Ковач, после захтев да даш два одреда да пошаље Крстић као командант овај два одреда да иде горе преко Милетића, сада да вам причам причу војне организације, да упутимо два одреда, да има и полиције и да онда Радован има смисла да Радован као врховни командант да заједно ту победу дели. Још се ништа не зна, ни било каквих сазнања нема, ни размишљања...

Председник већа: Само моменат, немојте да ометате сведока.

Сведок Томислав Ковач: Нити има...

Председник већа: Упозоравам заменика тужиоца и моју сарадницу. Изволите.

Сведок Томислав Ковач: Нити има размишљања да ће се неки злочин десити. Ја тада овај одбијам то из сасвим другог разлога, што нема везе размишљање о злочину, нити о било чему другом, одбијам, зато што сам имао, зато што сам био командант штаба везано за сарајевско ратиште. Значи, Сарајево је у том моменту су против српских положаја радиле снаге за брзу интервенцију, француске снаге, артиљеријске, НАТО авиони, хрватске војне снаге, све здружене снаге су радиле на такозваној деблокади Сарајева, односно на напад на Западно Сарајево. Ја сам ту рођен и ту су сви доле моји. Ја нисам хтео то да пустим, а знао сам да је договорено да тај део падне и тај сав део је потписано у Дејтону, иако је војно одбрањен, потписан је у Дејтону, отишло је муслиманско-хрватској федерацији. И ја сам, то је био мој особни рат и ја сам се окренуо према том ратишту и рекао сам, Радоване, нећу ни по коју цену због његовог односа и Младића да му дам јединице. И ту смо ми завршили нашу причу. Ја сам отишао, напустио Пале и отишао у Бијељину, у седиште, централно седиште Министарства унутрашњих послова је било у Бијељини и напустио сам тај простор, после и до Зворника и никоме се нисам јављао.

Радован је искористио своје право врховног команданта и он је направио, он је лично правио ове документе и дао је другима да то потпишу. Зашто ја ово причам, зашто је ово битно? Битно је из једног разлога, цело време се говори о неком нашем удруженом злочиначком подухвату, о неким размишљањима људи из МУП-а, овај или тих специјалних јединица. Они су сасвим били, имали друге задатке и сасвим друга размишљања, а не да су се припремали годинама да иду у Сребреницу да направе геноцид. Мислим, друга ствар, ми нисмо били уопште тако јединствени као што се представља, ни цивилна власт, ни МУП, поготову МУП и војска, поготову не цивилна власт и војна власт, апсолутно нису међу нама постојали односи тако јединствено, тако идеолошки, бајни, као што ће то једног дана да објаве, као што неким то изгледа, нарочито онима који нас оптужују, овај. То је сасвим нешто друго било. Значи, били смо ми добро преко нишана једни гледали друге, јер смо имали сасвим другачија размишљања и о држави и о рату и о много чему другоме. И зато је разлог зашто ја кажем, срећом у Хагу је, срећом, овај и тај лоши Хаг је неке добре ствари урадио, што је дошао до правих докумената, па је он то и доставио. Мене чуди како то Тужилаштво наше нема, тај оригинални документ. Ја мислим да га поседује, да имате тај документ.

Председник већа: Ковач, да ли је Вама познато, да ли је ова наредба спроведена?

Сведок Томислав Ковач: Па, наравно да је спроведена, да, да, спроведена и зато је то све завршило на начин како се спроводила ова наредба, тако је ишло. Наравно, ја нисам, ја не могу као заменик министра да спречим председника, нисам потписао, нисам учествовао у њој, нисам хтео да учествујем, у том свему, али га нисам могао ни спречити. Мислим, јер ништа није било незаконито у том моменту. У праву је председник Републике да изда наредбу где ће као врховног команданта да неки одреди иду, ако нећу ја да потпишем, има и других, других људи који ће.

Председник већа: А зашто није то урадио у своје име, него је инсистирао? Да ли Вам је рекао, него је инсистирао да овде стоји Ваше име као издаваоца наредбе?

Сведок Томислав Ковач: Он је издао своју наредбу, постоји наредба у његово име као врховног команданта. А када је направљена наредба за МУП, значи да МУП, наредба МУП-ова, онда не може се он по закону потписати, мора стајати моје име, а могао је узети и име министра, али је узео мене као команданта штаба, јер су ове, за Сарајево, овај, јер сам ја командовао овим јединицама за Сарајево, у овој бици око Сарајева, јер онда је морао мене потписати, да би могли да извуку те јединице које су биле под мојом командом, оперативно, донекле су биле тад под мојом командом, да би их могао извући. И онда су потписали, ставили су у ствари моје име, које ја нисам потписао. Ја на крају, овај, нисам могао да се њему одупрем. На крају, само једну ствар да схватимо. У то време значи то је још време уласка у Сребреницу, у то време нема приче о злочину, нема приче о нечему да ја имам сазнање да ће неко извршити злочин и да се уопште помишља о томе да ће се уопште доћи до тих војника, да ће их неко заробити. То је време принципијалан однос према ратишту, сарајевском, према ратишту дринском, према цртању карата, докле ће

се стићи уз Дрину, докле ће се стићи са запада према Романији. То је суштинска прича била.

Председник већа: Сачекајете. Изволите даље.

Адвокат Александар Лазаревић: Генерале, Ви сте видели, питаћу Вас да не буде сугестивно, јесте ли имали прилике да видите оригиналан примерак тог наређења?

Сведок Томислав Ковач: Јесам.

Адвокат Александар Лазаревић: Где сте га видели?

Сведок Томислав Ковач: Па, мислим да сте ми га из Хага директно доставили Ви или Љубиша Боровчанин.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду. Ја имам прави документ. Хтео бих да Вам га покажем. Дао сам колеги тужиоцу исто примерак, даћу примерак за суд. Али бих волео да се тај, ако имамо могућности на графоскопу погледамо.

Председник већа: Ево, ставићемо на документ камеру. Само ћете дати мени, најпре да погледам.

Адвокат Александар Лазаревић: Аха, ово је један примерак, изволите. Он је са овером Хашког трибунала, да се налази у њиховој бази података.

Председник већа: Констагује се да бранилац окривљеног Недељка Милидраговића доставља суду примерак наредбе за коју изјављује да се ради о оригиналној Наредби, је ли тако?

Адвокат Александар Лазаревић: Да.

Председник већа: Ви сте ово прибавили из Хашког трибунала?

Адвокат Александар Лазаревић: Да.

Председник већа: Из овог предмета под бројем 03591294?

Адвокат Александар Лазаревић: Могу да објасним? Тај број 03591294 је број такозвани ЕРН, то је број који је додељен овом документу у тренутку када је он заплењен. Мислим да је тада међународних снага и он је као такав предат Тужилаштву које га под тим бројем води, али иначе документ је коришћен буквално у сваком предмету Хашког трибунала, у предмету „Поповић“, у предмету „Благојевић-Јокић“, у предмету „Карацић“, у предмету „Младић“ и у свим другим предметима, укључујући наравно и предмете пред судом БиХ. Тужилаштво ће разумети наравно овај број.

Председник већа: Само, констатује се да је у горњем десном углу наведено да је документ издат од Кабинета министра Министарства унутрашњих послова Републике Српске, под бројем 64/95 дана 10.07.1995.

године, а потписник овог документа је као командант штаба Томислав Ковач.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Одређује се емитовање наведеног документа преко документ камере.

Погледаћете на документ камери и онда ћете се изјаснити, јер смо ми већ извели тај доказ у другом облику.

Адвокат Александар Лазаревић: Ако ће Вама бити лакше, генерале, можете, могу наравно да Вам дам и моју копију у папиру.

Сведок Томислав Ковач: Па, добро, могу јасно да кажем да пише овде да прво стоји „за“, значи одмах је неко ко је потписивао потписао је „за“, није Томислав Ковач, већ „за“. С друге стране се види овде је јасно да у овом потпису да нема нигде Ковач, више личи на Николић или неког другог радника дежурног, то је јасно. Јасно се види на документу да нема Томислав, и јасно се види да је „за“, пише овде видите у документу, „за“, „за Томислава Ковача“ јасно се види овде, „за“.

Председник већа: Добро. Документ је идентичне садржине као и претходни документ.

Сведок Томислав Ковач: Као и претходни документ, али се јасно види да није мој потпис. Јасно се види, јасно се види, овде пише „за“. Мислим, можете из њега видети да је неко написао за мене, неко је потписао за мене.

Председник већа: Јасно је. Дакле, Ви оспоравате, ово није Ваш потпис?

Сведок Томислав Ковач: Па, наравно да није.

Председник већа: Нисте Ви овај документ потписали?

Сведок Томислав Ковач: Мислим да се ради о дежурном руководном раднику, мислим да је неко од инспектора из МУП потписао и мислим да се ради о Николићу, да је био дежурни инспектор МУП, да личи ми ово на његово. Али јасно овде стоји да је „за“. Јасно се види овде „за“. И тај неко није ишао значи тек тако да мене потпише, већ је написао човек „за“, за мене је потписао, „за“.

Председник већа: Добро, против Вас се не води кривични поступак и нема потребе даље објашњавати. Тужилаштво зна зашто је предложило извођење овог доказа.

Сведок Томислав Ковач: Како мислите, није ми јасно?

Заменик тужиоца за ратне злочине Бруно Векарић: Јел могу само?

Председник већа: Изволите, само уколико немате Ви ништа више око документа. Изволите, изјаснићете се после одговора.

Адвокат Александар Лазаревић: Само у вези овог документа, имам још питања, ако већ имамо овај документ. Господине Ковач, хтео бих да ми можда помогнете као неко ко је био командант штаба својевремено и заменик министра, да би разумели овај телефон, извините, ако га ставимо на графоскоп, ја не знам колико ћу ја моћи да га видим. Оно што је мени интересно је следеће: значи, погледајмо тачку 1. овог документа. И она гласи: „Издвојити део снага МУП РС који учествују у борбеним дејствима у сарајевском ратишту и упутити као самосталну јединицу“. Хтео бих само да ми помогнете да разумемо, шта то значи самосталну јединицу, самосталну у односу на шта?

Сведок Томислав Ковач: Ово је мислим, пре свега, ово је нестручно написано, мислим са мог, то су с брда, с дола написали, вероватно су мислили самосталну јединицу која ће имати свог команданта, која ће имати свог команданта, самосталну јединицу која ће, направили су тако да иде као самостална, значи да иде одред, да иде одред, да иде овај Центар за обуку са Јахорине и да имају свог команданта Љубишу Боровчанина, значи да буду као једно правило, да те јединице имају, да буду у комплекту иако иду са претпочињавањем војсци, да се не разбијају када се претпочине војсци да се на ситније делове не разбије. Мислим да се на то мисли, мада је ово јак нестручно написано.

Адвокат Александар Лазаревић: И управо, то је моје следеће питање, пошто овде видимо у тачки 3, за команданта се одређује Љубиша Боровчанин.

Сведок Томислав Ковач: Заменик команданта Специјалне бригаде полиције.

Адвокат Александар Лазаревић: Заменик команданта Специјалне бригаде полиције.

Сведок Томислав Ковач: Да.

Адвокат Александар Лазаревић: Кажите ми овако. Као неко ко је на челу МУП, ко је заменик министра, до када су трајала, односно до када су ове јединице побројане у овом наређењу, под командом МУП, односно који је тренутак када оне више нису под командом МУП и прелазе у команду војске, као што сте рекли?

Сведок Томислав Ковач: Оног момента када је председник Републике издао наредбу и када су отишле значи, не знам јел овде има на основу чега, на основу наређења врховног команданта снага Републике Српске Ћирић Момир, на основу наређења врховног команданта. Формално почетак те наредбе је de facto стварно почела момента када се они фактички издвоје и дођу под онај јаве се команданту тамо војном то је стварно, а значи фактички ако су оформљене јединице самим издавањем наредбе, самим издавањем наредбе председника

републике за те јединице, ми већ са њима не смо да располажемо, морамо им се ставити на располагање.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду. А кажите ми, овде у последњем ставу имамо, пише командант јединица је дужан да по доласку на одредиште, овде пише горе да се јаве у Братунац и тако даље, ступити у везу са начелником штаба Дринског корпуса генералом Крстићем.

Сведок Томислав Ковач: Генералом Крстићем, да.

Адвокат Александар Лазаревић: Кажите нам, шта је сврха оваквог?

Сведок Томислав Ковач: Сврха овога, ово је требало да буде прецизно, још прецизније, на основу председникове наредбе да стоји да се јави, ако би тачно војнички по закону, значи требало је да се јави генералу Крстићу, да му се претпочини, истог момента да му се стави, да му се претпочини. Овде једна реч која је суштински исто, али не, нестручно, у смислу да се јави генералу. Та прича да се јави, не иде у војној причи, већ иде али очито је, очито је мало, кажем, све је ово помало, да не будем ја мало сада овај, према овоме критичан, све је ово мало нестручно, ово је све урађено у кабинету председника, веома нестручно, али суштински у складу са законом.

Адвокат Александар Лазаревић: Само још једну ствар у вези са овим. Од кога командант јединице, овде видимо да је Боровчанин именован за команданта ове самосталне јединице, како се наводи овде, од кога он добија наређења? Ко даје конкретно наређења шта ће радити та јединица?

Сведок Томислав Ковач: Оног момента када се, када се, када се јавио и претпочинио генералу Крстићу, њему је у складу са овом наредбом, у складу са овом наредбом, значи главни командант генерал Крстић, с тим што га генерал Крстић може распоредити нижем, да га може да распореди неке нижем чину, значи команданту неке бригаде или не знам ни ја, неке тактичке групе, да га претпочини ниже доле, у зависности колика јединица га претпочини овај да ради у оквиру те, или на пример, да су војно-полицијски послови да га претпочини шефу безбедности, овај, војске или корпуса и тако. То може да уради. Али у сваком случају је њему, он одговара, генерал Крстић одговара за његове.

Адвокат Александар Лазаревић: Само још да завршимо са овом темом. У то време док се јединица МУП налази у, налази као претпочињена војној јединици, значи дошло је до претпочињавања, има ли да кажем, руководећи кадар МУП било каквих ингеренција, може ли он да им изда неко наређење, мимо ове војске?

Сведок Томислав Ковач: Ми у том моменту, оног момента ми смо њима претпочињени, немамо никакво право да им издајемо било какво наређење. Можемо ми да их обиђемо и контактирамо, можемо да на њихов захтев направимо замену и да пошаљемо неког човека да замени, у договору значи са војском, са војним командантом то може, али када је у питању да им

одредимо задатке, ми им не можемо одређивати ни војно-полицијске, ни полицијске задатке, ни борбене задатке. Ми немамо на то право.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду, хвала Вам најлепше. За време док се јединице налазе у претпочињавању, полицијске јединице или већ како, ко им обезбеђује логистику, ко им обезбеђује наоружање, муницију, храну, потребна медицинска средства, ко је за то надлежан док су они претпочињени?

Сведок Томислав Ковач: Они по правилу...

Председник већа: Браниоче, зашто мислите да је то важно за наш предмет расправљања?

Адвокат Александар Лазаревић: Па, мислим да ће бити значајно због...

Председник већа: Па, ево реците одмах, да не оптерећујемо поступак неважним чињеницама.

Адвокат Александар Лазаревић: Да, али генерал Ковач је говорио о чињеници спровођења одређених истрага и то су у вези са овим и у вези са сазнањима, ја бих морао само, да направим пар уводних питања, да би дошао до суштине овога. Да ли се то десило, кад се десило, против кога је вођена истрага, то су мислим све релевантне ствари за овакав предмет. Али морам да идем...

Председник већа: Само ми реците, колико још питања имате, пошто оптужени Драгомир Паровић захтева паузу. Оптужени Паровић је према извештају лекара када је обављено његово вештачење, његово стање захтева, паузе након извесног времена.

Адвокат Александар Лазаревић: Ако суду одговара, можемо да направимо. Ја имам сигурно још једно петнаест до двадесет минута да питам најмање.

Председник већа: Имате? Ја мислим да је онда најбоље сада да одредимо паузу. Мислим да је довољно петнаест минута да бисмо стигли да испитамо и другог сведока. Не може, имамо још једног сведока да испитамо, данас Голијанин.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

У 16 и 36 часова **одређује се** пауза до 17.

Наставак претреса се одређује у 17 часова.

По истеку паузе у 17,03 часова **наставља се** главни претрес.

Констатује се да је у публици присутно лице Ковач Жељко.

Ковач, уколико не можете да стојите, можемо да Вам омогућимо да седнете.

Сведок Томислав Ковач: Не, не, одговара ми овако, не, зашто, одговара.

Председник већа: Изволите, браниоче Лазаревићу. Само се трудите да се Ваша питања односе на предмет овог догађаја, улога Томислава Ковача је, процесна улога у овом поступку је улога сведока. Дакле, Ваша питања можете ограничити на његово поступање које је у вези овог догађаја. Изволите.

Адвокат Александар Лазаревић: Само још онда ћу концентрисати се заиста на три, четири само појашњења онога што сте већ одговарали и што сте већ сведочили. Само да завршимо са овом ситуацијом. Јединица полиције претпочињена је војној јединици. Десило се нешто што има обележја кривичног дела. Учесници могу бити и полицајци, могу бити војници, могу. Ко је надлежан тада, 95. године био да спроведе истрагу у вези са тим догађајима?

Сведок Томислав Ковач: По закону искључиво органи војне безбедности и органи војног тужилаштва и војног правосуђа, јер су постојали по закону и њихов делокруг рада је искључиво у том домену. Апсолутно је значи, потпуна је јурисдикција војног правосуђа, с тим војног тужилаштва и свакако органа безбедности и војне полиције. Они су један систем који.

Адвокат Александар Лазаревић: Да, само да би заокружили ово сад. Ко је био орган безбедности тамо? Ко је био у Дринском корпусу орган безбедности, ко је био у Главном штабу орган безбедности?

Сведок Томислав Ковач: У Дринском корпусу шеф, значи главни орган безбедности је био, на челу је био Поповић, у Главном штабу Беара.

Адвокат Александар Лазаревић: Дакле, ако сам Вас добро разумео, управо ти људи о којима говорите, њихова је била дужност да спроведу истрагу за злочине који су се тамо догодили?

Сведок Томислав Ковач: Ја сам то на почетку када сам мог сведочења, изнео управо тај један апсурд, није апсурд, већ оно што се десило, да управо људи који су требали да спрече или да гоне, су били главни, главни организатори. Нећу више рећи подстрекачи, него главни организатори и издаваоци наредбе за злочине. То је то.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду. Сада ћемо се концентрисати на оно што сте већ сведочили и говорили сте о Вашем проласку путем од Зворника, Коњевић Поља, Братунац, Сребреница и тако даље. Кажите ми ко је ишао са Вама, да ли сте били сами?

Сведок Томислав Ковач: Па, не, била је са мном пратња, неколико возила је било са мном мислим, сасвим кроз те просторе. То је буквално ратни простор, наравно нисам био сам и мислим да је био још један административни радник обзиром да смо успостављали станицу, да су ношени документи

оригинални и тако, мислим да је било сигурно три возила, значи четири, то је сигурно петнаест људи било.

Адвокат Александар Лазаревић: У реду. И само још пар ствари које ће можда разјаснити нешто што сте говорили. Рекли сте кад сте видели Милидраговића негде ка Братунцу, Кравице, колико сте могли да се сетите, где је то било и где сте говорили, где сте чули од њега да су транспортери отишли у базу. И Ви сте онда наставили са Вашим сведочењем. Можете ли ми рећи, шта је то значило да су транспортери пребачени у базу, шта је то база, где је то?

Сведок Томислав Ковач: База специјалне бригаде се налазила у Јањ и у општини Бијељина. То је када се каже база, то је њихова база где су им била возила, мислим, где су им били оклопна возила, друга техника. То им је главна база. Имали су они помоћник база нешто у Бања Луци, нешто у Сарајеву, то им је главна база бригаде била је у Јањи и Бијељини.

Адвокат Александар Лазаревић: Дакле да ли сам Вас добро разумео, Ви сте схватили да су та возила пребачена пребачена заправо у Јању, је ли тако?

Сведок Томислав Ковач: Да.

Адвокат Александар Лазаревић: Када кажете у базу.

Сведок Томислав Ковач: Да.

Адвокат Александар Лазаревић: Само још једну ствар, ја ћу завршити, да омогућим и другима да питају. Када кажете, у вези сазнања, прво Ви кажете да сте о томе шта се заиста и како се тај догађај одвио, тај инцидент догађај у Кравици у складишту догодио, да сте од тога сазнали од команданта одреда Шековићи који је након тога, причали сте са њим, значи да ли је то Ваш примарни извор онога сазнања око тога шта се тамо догодило?

Сведок Томислав Ковач: Апсолутно, ја нисам као њихов шеф тада или већ министар, или заменик министар, ја нисам имао разлога да идем, да нешто посебно истражујем оперативно, већ наравно да ћу да разговарам директно са командантом, онај, што је најнормалније и најпоштеније да ја директно са њим разговарам...

Адвокат Александар Лазаревић: Кажите ми тада када сте, тад када сте разговарали са Чурутићем или ако сте га и пре тога видели, да ли сте могли да приметите, да ли је Чурутић имао некакве повреде?

Сведок Томислав Ковач: Имао је спржене руке, значи, на њима су биле и завој и још, носио је завој још пред самом, мислим да је чак и на озренско ратиште са завојем отишао. Чему су му и руке изгореле, знате, када узима аутоматску пушку и он је ухватио пушку када је већ, онај, знате рафал тридесетак метака загрије цијев она је доведе до усијања, и тада су њему руке изгориле.

Адвокат Александар Лазаревић: А кажите ми том приликом то што сте сазнали тада од Чутурића и да је један од полицајаца тада погинуо, а да је он претрпео повреде знате ли, да ли сте сазнали из које јединице је био тај полицајац који је погинуо у Кравици, који је био убијен?

Сведок Томислав Ковач: Па нисам тада, они су за мене били Шековићи, Шековачки одред, да ли је он имао још један мали огранак тамо у, огранак који је био уз Братунац или негде, они су имали још један, подједну групу Шековачке јединице, да ли је био из те групе, али они су за мене били сви вођени као Шековачка...

Адвокат Александар Лазаревић: Дакле, оно што знате, оно што Вам је тада речено јесте да је један припадник погинуо да је један припадник испекао руке и обојица су били из одреда Шековићи, је ли тако?

Сведок Томислав Ковач: Да.

Адвокат Александар Лазаревић: И даље сведочећи рекосте да је тада када је дошло до тог ицидента дошло до реакције тих полицајаца који су чували заробљеника и рекосте да, питала Вас је председница већа то, рекосте да су то били припадници је ли тако, Шековачког одреда...

Сведок Томислав Ковач: Да.

Адвокат Александар Лазаревић: И кажете да сте такође добили сазнања да након тога да су се разни други придружили у томе убијању заробљеника, убацивању бомби и свега осталог. Можете ли бити можда мало конкретнији само за кога сте сазнали, ко се то све придружио тада у Кравици?

Сведок Томислав Ковач: Видите ја нисам како знате по Закону ми није припадало да ја истражујем детаље, ја сам у глобалу, глобалу оно колико ми је требало информација што је било нормално када су ти људи из јединице, када су дошли, када су извучени испод команде Војске и када су сабрали, ми смо имали још других губитака. Шековачка јединица је поред тих губитака имала је погинуле, неколико погинулих још на пробоју муслиманских јединица на Црном врху, овај, и губитак технике и то су њихови иначе највећи губици које су доживели, та јединица у целом рату, управо у том времену те операције Сребреница. Јер наравно после те операције свега тога је било нормално да дођу и да се са њима обави разговор и да се види шта им се десило и зашто толики губици, зашто онај, зашто је то такво стање у којем су се нашли и сва прича, и у хангару која се десила и после хангара која се десила. Значи они су били после пребачени у акцију тако психолошки неспремни, пребачени су одмах у другу акцију тамо као заштиту код Зворника, значи у истом времену, у истом дану су пребачени и тада су доживели огромне губитке и у људству и у техници, тако да је та јединица поприлично била десеткована, поприлично и нормално је било када су извучени из борбених дејстава испод командн војске да би ми, руководство из МУП-а, да са њима обавимо разговоре у каквом су стању и шта им се десило. Сасвим је нормално да то радимо. Само испитивање моје, вођење истраге о самим догађајима овај то су моја сазнања. Ја нисам водио тамо истрагу, а моја сазнања је да су се прикључили из Братуначке бригаде и још

који, ја сам тада видео, то су била велика кретања војске, велика кретања, једни су се извлачили, други долазили, значи то је било један, на том малом простору једна велика фреквенција. Свакако су рекли да су онај, да су из Братуначке бригаде и да су наилазили....

Адвокат Александар Лазаревић: Да Вас питам само још пар ствар, пошто је то, чини ми се да Вам је и председница већа доста да кажем посветила пажњу тим чињеницама око тога да ли су то били цивили, зашто их Ви зовете ратни заробљеници и остало, па ако можемо само да се кратко вратимо на ту тему. Осим губитака и рањавања који су имали припадници Шековачког одреда о којима сте управо говорили, да ли је и прва чета Зворничке посебне јединице полиције имала у тој Сребреничкој акцији 13., 14. већ када, да ли је и она исто имала губитака, да ли је имала рањених?

Сведок Томислав Ковач: Имали су и они. Значи дошао је, ја сада не знам којим четама је, значи било је још тројица погинулих по мојим сазнањима, је било још тројица погинулих. Баш на тим комуникацијама у том делу је било. И било је, гинуло се, није то, то је било најтеже ратиште, најсложеније је било, најсложеније ратиште је било и свакако су полицајци баш највише изложени били овај на том простору.

Адвокат Александар Лазаревић: Дакле само да ово мало овај, објаснимо. Значи и та прва чета ПП за коју кажете, односно за припаднике полиције који су имали губитке, они су сви били распоређени, је ли тако на том потезу од Коњевић поља па до Братунца. Ту је та комуникација?

Сведок Томислав Ковач: Комуникација Коњевић поље Братунац и Зворник Коњевић поље, Коњевић Милић то су биле више чета Центра безбедности Зворник су ту биле распоређене из једног простог разлога, то је била кључна комуникација а људи који су се кретали из Сребренице, значи, ови припадници, овај армије БИХ, њихове дивизије пола их је било организовани који су прошли, пола у хаотичном стању са оружјем прелазило. Значи ја сам наилазио тог дана, када сам ја што сам био под пратњом, што смо имали три возила, па ја сам у том дјелу од Дрњаче према Коњевић пољу смо видели испред нас да пријелећу и пролазе ти људи муслиманске вероисповести. Нису се сукобљавали са нама, бјежали су. Значи то је био један хаос, имали су један свој хаос, имали хаос у кретању. И наравно да су наилазили на полицију, сукобљавали се са полицијом и нападали полицију да прођу, да би прошли или приликом....

Адвокат Александар Лазаревић: Ми сада говоримо значи на тој путној комуникацији распоређене полиције, по Вашем сведочењу, по Вашим сазнањима, ту где се налази полиција и куда треба да прође та колона имате седам осам мртвих полицајаца и неколико рањених, ако сам ја добро бројао.

Сведок Томислав Ковач: Да само ту.

Адвокат Александар Лазаревић: Само на том месту?

Сведок Томислав Ковач: Само на том месту, јесте.

Адвокат Александар Лазаревић: И кажите ми...

Сведок Томислав Ковач: Имамо још на другој страни четири пет погинулих, гдје је пробој био муслиманских снага у Црном врху и тамо, то је све у тим данима, сада не знам шта је пропуст....

Адвокат Александар Лазаревић: И зашто Вас ово питам, дакле, то је исто место ту где су ти људи страдали, ти полицајци, где су се и предавали ти људи из колоне, где су их они заробљавали, на истом месту где су ти људи и погинули, отприлике, то је можда сто метара лево...

Сведок Томислав Ковач: Исти је правац, исти путни дјелови.

Адвокат Александар Лазаревић: Кажите ми овако, само још једну ствар, приликом предаје, приликом предаје, значи када неко изађе из шуме, да ли ће се предати војницима или полицајцима који су претпочињени војсци, на крају то можда није ни толико важно, али приликом предаје постоји ли процедура, да ли ако видите сада неког ко је обучен као ја сада овако у цивилу, да ли Ви морате и такву особу да зауставите, да је претресете, да је заробите или само ако видите ако неко излази са пушком? Ко одређује то на крају крајева у таквој ситуацији ко је ратни заробљеник а ко није и када се то одређује?

Сведок Томислав Ковач: Па не може овај тај сав простор ту није било, на том простору цивила, цивила и људи, ту су некада, ту су били некада да ли дјелом Срби, дјелом Муслимани, то већ поодавно није било цивилног становништва. Само су постојали, само је постојала војска, полиција и војска, армија БиХ, војска Републике Српске. Да ли се могао тај неко ко се из шуме преобукао, онај, баш ће бити преобучен, или ће бити дјелимично пошто је било пантоле војна униформа, горе тај неки други или већ, ће изаћи са баченом пушком и остало то је апсолутно на тој зони, овај улази на зону где нормални цивил не може да се креће. Он је у третману војника.

Адвокат Александар Лазаревић: И каква је дужност онда, каква је дужност тих који се налазе на путној конукицији, који имају обавезу да спрече тај пробој каква је њихова дужност према неком ко изађе из шуме са рукама у вис?

Сведок Томислав Ковач: Да ли је изашао са рукама увис или без њима је дужност да сваког тог онај пре свега себе обезбеди и сваког тог лиши слободе. Прво га разоружа, лиши слободе па тек приђе идентификацији ко је шта је, да му кроз комуникацију класична процедура и иза тога да им предају онај, гдје су, да им предају на мјеста другом дјелу задужених људи за даљи транспорт (.....**02.10.32..неразумљиво**) који су били, а то су, то је била чиста војна организација и они су имали, шта значи војна, организација дринског корпуса и њихових бригада. Сада да ли ћемо их звати војна јер су војска и њихова је била организација и начин како поступати. Наравно ми смо имали ту једног интереса да те полицијске снаге да буду на путној комуникацији распоређени јер је то био кључни, кључна путна комуникација Републике Српске. Значи веза Пала као главног града у то вријеме и смештај у Хан Пјесак,

смештај војне и цивилне команде и према Дрини, према Србији, односно то је пут и према Бањалуци и Бијељини. То је главна комуникација.

Адвокат Александар Лазаревић: Ако сам Вас ја сада добро разумео, значи чињеница да ли је неко обучен у цивилно, да ли је неко са оружјем, да ли је неко у униформи, није критеријум никакав приликом заробљавања. Свакако свако који се у тој зони нађе мора бити лишен слободе и приведен?

Сведок Томислав Ковач: Свакако онај који дјелује да је војно способан у цивилу, још је опаснији него онај који званично излази са униформом и предаје се. У цивилу су, имали смо и ми као диверзанске групе и могућност убацивања у наше просторе и још су били под већим онај режимом и опаснији и под већом опрезношћу према њима. Сада не разумејте, онај, питање да ли носи униформи или не носи униформу, онај, а далеко од свог мјеста негдје пребивалишта, по 30-40 километара шуме, шта је он, шта је друго, него да ли је бацио униформу или оружје то сада...

Адвокат Александар Лазаревић: Хвала Вам лепо, ја више немам питања.

Председник већа: Да ли оптужени Недељко Милодраговић има питања за присутног сведока? Немате питања. Изволите тужиоче.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Хвала. Заменик тужиоца за ратне злочине Бруно Векарић. Ја сам хтео да Вас питам нешто о истрази коју сте Ви спроводили. Дакле, ко Вам је наложио да спроводите истрагу, мислим то је јавна ствар, ја могу да кажем ко Вам је наложио, али просто желим да Ви то кажете?

Сведок Томислав Ковач: Што, онај, то није био класичан облик истраге. То је било прикупљање одређених информација на пет тачака које сам ја набројао. Истрага подразумјева укључивање и других органа и укључивање као истрага. Моје је било да оперативно истражим, да дођем до сазнања шта се десило. Да будемо ту прецизни. Не класична истрага.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да ли је икада после те спроведене истраге, ико одговарао пред нашим, односно органима Републике Српске за тај злочин?

Сведок Томислав Ковач: Ја сам имао, слушајте то су почетна сазнања која су дата у мјесецу септембру до почетка, у септембру мјесецу. Да ли је, зашто нико није одговарао обзиром да су ова сазнања које сам ја имао много више имали припадници, онај, у војсци су знали све, значи, ја сам неко био ко је имао другу врсту улоге. Значи да прикупи информације и разјасни ситуацију колико су, да се искључи да се, ко јесте и ко није у пратњи када је у питању врх државе. Значи да ли су снаге, да поново вратим, да ли су снаге Србије или нису, да ли је врховна команда дала наредбу за то, не. Врховни комадант, не. Влада, не. И онда се долази до основе ко је....

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Добро. Да ли сте сачинили неки извештај, да ли сте послали некоме да кажем?

Сведок Томислав Ковач: Не. Коме да пошаљем?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Како сте...

Сведок Томислав Ковач: Коме да пошаљем, налогодавцу, нећу да кажем његово име...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Како сте...

Сведок Томислав Ковач: У службама има, нормалне службе комуницирају, једни другима припреме информације да могу да разјасне политичарима правце кретања што је сасвим нормална. То није класична истрага. То је један однос служби, где службе врше пресеке, провере и долази се до информација да би омогућили политици и политичарима да разјасне, да имају јасно стање...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да ли сте Ви налогодавцу, односно...

Сведок Томислав Ковач: Није налогодавац...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Океј колега, да ли сте му испричали ово што сте данас нама испричали овде о резултатима те Ваше истраге...

Сведок Томислав Ковач: Наравно, наравно.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Дакле, да су то урадили Шековљани, да је то...

Сведок Томислав Ковач: Наравно....

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да је после тога дошао Милан Лукић, а да је све то организовао Беара, то сте му саопштили, је ли тако?

Сведок Томислав Ковач: Тако је. Да. Да.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Добро. Да ли Вам је познато да је у Поточанима извршена тријажа мушкраца и жена?

Сведок Томислав Ковач: Да.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Дакле да су жена и деца стављени на једну страну, а мушкарци и цивили на другу страну?

Сведок Томислав Ковач: Шта, нисам...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Питам да ли Вам је познато, та чињеница?

Сведок Томислав Ковач: Та ми је чињеница позната. 25 година живим са Сребреницом. Ја сам био и осумњичен и оптужен. Ја живим са тим па ми је познато. Да ли ми је у том моменту познато, да ми је ко слао извештај о томе, не.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да ли имате...

Сведок Томислав Ковач: Замислите, вратимо се у септембар и август 1995. године. Имамо пад државе, пад Крајине. Ја сам и у том времену, значи, ја сам и у том времену, значи, зашто сам ја то могао урадити. Зато што сам ја једини могао да обавим разговоре са одређеним људима из војне безбедности, за ово, за оно. Да не набрајам, јер немам право да то све отварам, ја сам тај једини који је могао одмах у старту да рашчисти шта је шта. А истрагу конкретну то је већ, истрага, ево радите сви истрагу 25 година па нисте дошли...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Питам Вас сада аз тријажу, да ли знате где су завршили ти мушки цивили који су...

Сведок Томислав Ковач: Не, не знам, не. Нисам се, пазите, у том времену ништа нисам...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Добро. Само питам.

Сведок Томислав Ковач: Сада могу да научим, да узмем књигу, да ли у Сарајеву или у Хагу, да узмем књигу и да научим или да мислим да сам научио шта је било са овим, са оним. Ја ти говорим, ја Вам говорим из оног времена када сам ја, гдје имам право да причам оно што сам ја и то је превише било што сам истраживао и на крају ја сам у децембру месецу завршио своју службу у Републици Српској.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Везано за критични догађај, дакле 13. и 14. јул. Када сте се чули са Чутурићем последњи пут са шефом Шековића, са Чутурићем?

Сведок Томислав Ковач: Не. Ја сам њега тек послјије, послјије, он је био спржен и не знам послјије колико времена је он био, био је кратко вријеме на боловању. Дошао је други комадант овај Ступар је овај дошао, је преузео одред и он је био једно вријеме на боловању и после неког времена се вратио и ја сам се са њим срео када је требао да иде на Озренско ратиште, када сам га упућивао, тада сам ја са њим причао.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: И дакле Ваша запажања су фактички базирана на његовом извештају Вама, је ли тако?

Сведок Томислав Ковач: Не. Није то разговор. Није то службени извештај. Службени извештај су морали да раде према војсци. Шта су радили, то је Љубиша Боровчанин зна и зато је и одговарао како и шта је радио. А ово је...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: А рекли сте за 13. то је информација Чурутића, је ли тако?

Сведок Томислав Ковач: Мени је Чутурић тачно објаснио како је он доживио...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Ицидент.

Сведок Томислав Ковач: Свој ицидент. Како га је доживио. Мислим да га је најбоље, да га је без имало овај калкулација, онако како га је он доживео јер је и он сам оштећен био. Изгорела је рука и био је мало трауматизован свим тим и млад човек дошао са академије, да је доживео тако...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да ли Вам је помињао неке муцахедине или нешто тако?

Сведок Томислав Ковач: Какве муцахедине, не разумем?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Питам, да ли Вам је помињао неке муцахедине, који су...

Сведок Томислав Ковач: Ми имамо тамо терминологију у том свему овај....

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Не, него праве, овај...

Сведок Томислав Ковач: Ми не можемо причати, ми смо имали...Знам да су они били муслиманска војска, знате како, то се тако користило. Ми смо за њих били четници и то су терминологије...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Не мислим на колоквијалне изразе, него да ли је заиста неко од странаца...

Сведок Томислав Ковач: Где у?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Тамо у том ициденту како се...

Сведок Томислав Ковач: Одакле, да ли са муслиманске стране?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да.

Сведок Томислав Ковач: Не треба. Шта ће им муцахедини. Они су имали Насера Орића и његове пајтосе. Ниједни муцахедини му нису равни.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Хвала. Хвала.

Сведок Томислав Ковач: Они су јачи, муџахедини, што ће им они. Сребречничанима нису требали муџахедини.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Хвала Вам. У реду је. Сада ми реците на основу тог Вашег сазнања рекли сте да је дошла замена у једном моменту, малопре када сте излагали. Е сада само ко је кога мењао? Претпостављам да сте на Шековљане мислили у првом делу...

Сведок Томислав Ковач: Не. Дошло је до замене да је када је рањен комадант да је те вечери или сутрадан мислим да је дошао, био је одсустан донедавни комадант који је водио Мишо Ступар је преузео неки следећи дан преузео одред јер је, ту је дошло до замене.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: А да ли је дошло до неке формацијске замене?

Сведок Томислав Ковач: Не. Није била ту, на чему формацијске замене. Шековљани су били до 14. тамо. 14. је, од 14. је, су отишли на други задатак. Од 14. не постоји тај ни хангар, ни Кравица ни било шта. То је само тренутни био скуп мјеста где су се окупљали и гдје су ови имали тактички задатак. То није институционално постојао тај хангар, нису постојали као институција. Да су били мјесецима...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Добро.

Председник већа: Само моменат. Пошто сте се изјаснили до када је био тај одред Шековљана, а када су дошли, од када до када?

Сведок Томислав Ковач: Они су дошли на неких, нису дошли на хангар. Шековљани су дошли, онај, када су претпочињени негде тамо 09., 10., негде око 09. по наредби су они дошли, 09. овог јула су претпочињени дошли су у Братунац. На тај простор су дошли. Претпочинили се генералу Крстићу. И они су им дали тактичке задатке. Они су се помијерали имали су борбене, па су имали претресе. Значи шта су имали ја не улазим и нисам ни улазио.

Председник већа: Да ли су обезбеђивали ову путну комуникацију Братунац Коњевић поље?

Сведок Томислав Ковач: Нису класично обезбеђивали. Они су имали ту, они су били задужени за одређене групације да имају гдје су били, гдје су се борбена дејства водила, а долазило је свакодневно до напада, овај, да ту интервенишу као таква јединица. То су имали.

Председник већа: Као борбена јединица?

Сведок Томислав Ковач: Као борбена јединица. Не бих ја елаборирао њихово то дјеловање, јер није данас предмет суђења, а не би зашто тај део истраге нисам ни радио. Значи да не улазим, онај, знам из тих сазнања они су имали, сасвим су имали, мислим да, сасвим из докумената и свега има довољно...

Председник већа: Дакле...

Сведок Томислав Ковач: Они су вршили истрагу оно што шта је Љубиша Боровчанин одговарао. Он је био њима комадант и тачно има сваки њихов потпис гдје су се у ком моменту налазили и шта су радили.

Председник већа: Дакле, да можемо да закључимо према Вашој изјави једино је тај одред Шеховљана био испред хангара. Ниједна друга војна формација?

Сведок Томислав Ковач: У време ицидента једино су они били. Војна формација дјелимично је дјелом из Братиљачке бригаде су били присутни. Братуначка бригада сада имала је позицију, после више није имала позицију да држе линију, они су били дјелови у покрету зато што је пала та, њихов начин је био организације да држе линију према Сребреници. Сребреничка линија је пала. Није постојало више те линије. Они су своју позицију изгубили и онда су били у неким полупокретима, кретањима. То њихови комаданти знају јер чињеница је да сам их ја када сам наилазио тамо видео те дјелове јединица да су се кретали, гдје су како су се кретали. Били су слободни и кретали су се у тим....

Председник већа: А да ли можете прецизније да нам одредите када већ помињете где су се кретали?

Сведок Томислав Ковач: Они су се, нормално да су се кретали од правца Коњевић Поља према Братунцу и обрнуто. Из свега, јер сам ја у то вријеме видео, тих кретања...

Председник већа: Колика је побројност та јединица Братуначке бригаде?

Сведок Томислав Ковач: Није се тада као јединица кретала. Као група су се кретали. По 50 људи. Као групе. Не знам ја ни гдје су ишли. Како су, могли су добити задатак да се пребаце у други, да се управо тако крећу или не.

Председник већа: А одакле имате сазнања да су ту били припадници Братуначке бригаде?

Сведок Томислав Ковач: Из разговора са свима са којима сам тада разговарао и ко ће бити други него Братунац, то је територија Братунца, ко ће бити други неко Братуничка бригада. Ти који се крећу у групама, ту су им куће, ту су им села, овај, ко ће други да се креће углавном него они.

Председник већа: Добро. Изволите тужиоче.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Ја бих сада нешто у вези Ваших непосредним запажањима. Рекли сте да сте 14. пролазили путем и прошли поред хангара „Кравица“. Колико је далеко пут од хангара „Кравица“?

Сведок Томислав Ковач: Одмах, непосредно, близу.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да ли сте у то време, рекли сте...

Сведок Томислав Ковач: Знам шта хоћете да ме питате, да ли сам шта видео у то вријеме?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да ли сте тада шта видели и зашто Вас то питам, зато што...

Сведок Томислав Ковач: Нисам, јер сам наишао ту негде око један, а после када сам ја и ја дошао до сазнања као што сте сви дошли до сазнања тај посао сакупљања тих побијених људи се негде до подне отприлике и завршио, да су их покупили, натоварили у камионе и до подне се одвезу, у времену када сам ја дошао, наишао сам негде око, близу, један сам наишао, није их било тада.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Чули сте да је, да су многа тела...

Сведок Томислав Ковач: Нисам ја тада чуо. После сам ја сазнао.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Добро, после сте чули....

Сведок Томислав Ковач: Немојте да узмемо ријеч...Знате о Сребреници сада сви знају. Мала дјеца све читају, сви знају. Једна је у моменту 14. када сам ја наишао ту негдје око један нисам имао...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Када сте чули, кад сте чули?

Сведок Томислав Ковач: Ја сам имао сазнања када сам оформио станицу и вратио се назад у зворнички...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: А шта сте чули?

Сведок Томислав Ковач: заједнички центар, дошао сам до сазнања да се десио ицидент. Дошао сам ја до тих сазнања.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Не, око тела Вас питам

Сведок Томислав Ковач: Шта око?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Што сте малопре поменули да су тела...

Сведок Томислав Ковач: Не, то је послјије. Послјије сам ја то сазнао. Не тада.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Шта сте чули после?

Сведок Томислав Ковач: наравно да сам после сазнао да су их покупили у камионе, шта су радили, пребацили. Наравно да сам послјије то сазнао. Нема ту ниједног, нема ниједне ствари да није знао. Многи су знали. Само је питање ко је у ком моменту имао снаге да нешто истражи...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Мене занима тај 14. Ви долазите у један сат...

Сведок Томислав Ковач: Да.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Према неким нашим сазнањима али то сада....

Сведок Томислав Ковач: Хајде кажите...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Изјаве сведока, то је, говорим шта је било на овом претресу.

Сведок Томислав Ковач: Знаш ли шта каже Предраг...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Дакле, 101 Станојевић Остоја, Крсто Симић, Зоран Ерић...

Сведок Томислав Ковач: И шта кажу?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Кажу су биле, значи, хајде најмање стотинак тела...

Сведок Томислав Ковач: Када, у колико сати?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да их је било знатно више, у време јутарње, поподне...

Сведок Томислав Ковач: Јутро није. Попоне....

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Добро. Реците Ви, или је било стрељање...

Сведок Томислав Ковач: Тачно су завршили....Не, не, какво стрељање. Тачно бука се није чула када сам ја наишао. Тачно су завршили, целу операцију

до подне су завршили. Имају извештаји. Сада Вам ја узмем из суђења у Хагу, до којих сам и ја, нисам знао имао извешај када су и која је то јединица радила, да су негдје до прије 12 сати покупили сва тјела и одвезли. Има званични извештај.

Председник већа: Само моменат када се о томе изјашњавате чији је то извештај, које јединице?

Сведок Томислав Ковач: То су дали извјештај одређени из војске који су осуђени, да ли је тамо онај Николић и остали. Ја сада, видите, знате зашто ја ово причам, мало има зна се, ово су виши процеса и поступака је било против више група у Хагу везано за Сребреницу. Ја сам тај дио пратио јер сам био и осумњичен управо због оне наредбе и још неке добијао осумњичења да ли сам, да ли нисам овај, наравно био и свједок и тако да веома добро сам упознат више на крају, много више послје осим оног кључног који јесте оно што сам у почетку истражио. Послије сам највише упознат из резултата онај процеса који се у Хагу, шта су радили истражитељи. Што хашки истражитељи што наши истражитељи. И дошли, и имам онда јасну представу шта се и како у ком моменту десило и на бази тога могу да причам што је и Вама јасно онај све то. Све вам је то доступно. Ја те такве истраге, ја нисам радио.

Председник већа: Овде је најважније да се изјасните о чињеницама које сте непосредно опазили...

Сведок Томислав Ковач: Ја сам се јасно изјаснио шта сам непосредно...

Председник већа: Или сте сазнали од оних које су те чињенице непосредно опазили и сазнали.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Имамо овде исто изведен доказ, то је овај репортажа Зорана Пироћанца...

Сведок Томислав Ковач: Да.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Има снимак где се види десетак тела, двадесет тела....

Адвокат Александар Лазаревић: Приговор, тај снимак је од 13.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Шта сам ја рекао? Кажем 13. и 14. А па добро ја кажем 13. и 14. је овде изведен. Ја га питам.

Председник већа: Браниоци, немојте да, кажите приговор. Само моменат. Само моменат да не дођемо до нереди у судници. Браниоци можете да се јавите да истакнете приговор, а немојмо сви да говоримо у глас. Изволите тужиоче.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Дакле, питам Вас само, нисте видели ништа, је ли тако?

Сведок Томислав Ковач: Не да нисам видео. Ја добро видим све. Све сам ја добро запазио у том времену када сам ја наишао. То је било, није било тела. Завршили су посао и то се последије вртило по извештајима те јединице која је то радила, да су посао завршили до подне, и до пријеподне. Имају у свом извештају који је, због чега су и завршили у Хагу и гдје је у Хагу јасно сваки детаљ рашчлањен и гдје је, која је то јединца која је покупила тјела, натоварила и одвезла гдје их је одвезла. Све доказано, спроведено. Ја у ту причу не би улазио.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да ли Вам је познато име Александар Тешић?

Сведок Томислав Ковач: Александар Тешић?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да.

Сведок Томислав Ковач: Има више. Сада не знам. један је био у специјали, да ли је то тај, да ли није. Не могу да се....не знам, има Тешића доста. Сада Александар Тешић не могу. Хоћете ли ми помоћи о коме се ради?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Не могу онда је сугестивно питање и не смем то да Вас питам.

Сведок Томислав Ковач: Не могу да кажем, онај...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Немам више питања. Само бих појашњење око ових докумената....

Сведок Томислав Ковач: Када кажете Александар Тешић...

Председник већа: Одговорили сте. Изволите тужиоче.

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Ја само желим да кажем да захваљујем одбрани што је дала ову наредбу. Она је аутентична заиста и она је матична наредба. Не суди се господину Томи Ковачу, тако да, заиста је потписана од стране Николића, али исто тако оверена од стране Хашког трибунала су и ове друге наредбе које смо ми доставили и оне су очигледно наслоњене на ову главну наредбу и зато и пише Томислав Ковач у ћошку без потписа јер је, неко се позвао на неки потпис да је неко Вас други потписао. Тај Николић, тако да то није ништа спорно и захваљујем што тај документ сада имамо...

Председник већа: Дакле проблем је само у штампању документа, је ли тако?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Да. Ово је први документ који су они доставили, а на основу тога оних седам или осам адреса, одатле дистрибуира на друге, на друга места тако да претпостављам...

Председник већа: Да је потпис остао изван документа...

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: И у различитим предметима у Хагу су, је изведен један као доказ, односно не знам у ком својству, а у другом предмету је изведен други као доказ.

Сведок Томислав Ковач: Ја могу....

Председник већа: Јасно. Немате других питања?

Заменик тужиоца за ратне злочине доктор Бруно Векарић: Немам других питања.

Сведок Томислав Ковач: Ја морам да одговорим на ову констатацију.

Председник већа: Изволите.

Сведок Томислав Ковач: Прво Ви сте добро то разлучили да су наредбе повезане. Међутим, Ви, има једна ствар коју ви или нека друга тужилаштва апсолутно не уважавате што се итекако одражава на оно крајње кога треба судити. Суштина приче је да то непотписивање наредбе осликава једну кључну ствар. Да руководство МУП-а, ја сам био у руководству МУП-а, ја сам био кључ МУП-а у том времену оперативно и мој штаб, да није желело да иде у операцију у Сребреницу. Зашто ово говорим. Све што се изводи према, до овог задњег несретника како су и ови дошли да буду оптужени и осуђени, све иде да смо ми нешто умишљајно ишли, ишли према да нападнемо умишљајно Сребреницу, да починимо злочин, да починимо геноцид и када је то ишло од врха, онда да је сваки тај појединац то ишао, урадио, до, сада имамо и колективно припадање и сав српски народ са оне стране Дрине, а вероватно ће и овоме прислонити, али не битно, да не држим политичке говоре, али је веома битно...

Председник већа: Немојте делити српски народ са ове или оне стране Дрине.

Сведок Томислав Ковач: Знате шта, имао сам ја у судницима око „Шкорпиона“ исто тако пред пресуду Србији. Јако је битно, значи још једном кажем, јако је битно да у нашем естаблишменту у том времену полицијском, политичком, нисмо имали исте ставове, прије свега о нападу да уопште треба ићи у напад на Сребреницу. То је број један.

Председник већа: Војска и полиција, хоћете рећи?

Сведок Томислав Ковач: Да. И политика и војска и полиција. Значи, нити је доношена на врховној команди, нити је била влада за то. Војска је ушла, подметнуто је, ми ушли стихијно, жељни славе, ушли су унутра, ушли у Сребреницу, ишли својим током и ђавољом путањом су отишли докле смо сви заједно стигли. Ми нисмо хтјели да идемо у то. Ми смо имали једну другу, ми смо хтјели да штитимо српску територију Сарајева која је била пред падом и најбитније, значи, ми нисмо желели Сребреницу, а када се догодила Сребреница, онда смо ми, сад ви знате коме и како, ми смо ти из полиције и наравно који иза тога све то трпимо, који смо '95. упрети, лако је данас то

говорити, '95. у септембру упријети ко је шта урадио и како се шта десило. Хаг је иза тога тек наступао. Све је ишло, ми смо унутар..., када су сазнали, ја да сам остао министар МУП-а, вјероватно да бих неке ствари много брже ишле, зато су ме и сменили, овај, али сам одрадио тада у то вријеме сигурно једну ствар, овај, која јесте улога министра МУП-а, а ко ће други ако неће министар МУП-а да рашчлани неке ствари шта и како се десило, ко ће то други да уради, али ја нећу да подлегнем једној ствари, да прихватим паушално да је све нешто, све је то исто. Није ништа исто, нисмо исти, нисмо група ко` што нам нажалост и ваше тужилаштво и мњење и многи желе да дају једну по инерцији, ја то нисам, а јесам све друго али то нисам.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Судија, извините, ја заиста овај, наше тужилаштво даје инерцију заиста ми политички стварно се не бавимо овим предметом. У том контексту говори. Ја само приговарам, уколико дозволите.

Сведок Томислав Ковач: Господине Бруно, ми се добро знамо.

Председник већа: Сведок је...

Сведок Томислав Ковач: Не, не, хоћу само да кажем.

Председник већа: Сведок је хтео да објасни улогу и полиције...

Сведок Томислав Ковач: Не, не, хоћу сада да кажем..Не, сад само да кажем...

Председник већа: ...улогу војске и полиције. Само моменат.

Сведок Томислав Ковач: Ја Вас молим. Ја...

Председник већа: ...да је било поделе, односно да не кажем поделе, него несагласности.

Сведок Томислав Ковач: Предсједнице, ја Вас молим једну ствар.

Председник већа: Изволите.

Сведок Томислав Ковач: Мислим да сам био кооперативан, поштен и мени је драго да...

Председник већа: Ваша је обавеза да пред судом говорите истину, а обзиром на Вашу процесну улогу. Изволите.

Сведок Томислав Ковач: Мислим да Ви коректно радите свој посао.

Председник већа: Трудим се. Изволите.

Сведок Томислав Ковач: Мени је задовољство. Видим да се коректни, за разлику од других вијећа у овом гдје сам доживљавао неке ствари. Господине Бруно, сада сте ме поникли у једну ствар. Прије 3, 4 године, прије хапшења ове

групе, последије мог наступа код Марића, позвали сте ме Ви, тужиоц који је био Виторовић и још је био неки полицајац и та група била и почели смо причу о Вишеграду и дошли смо о томе да ме питате, тражите од мене ко има да је држављанин Србије, а да је починио злочин у Сребреници.

Председник већа: Молим Вас, то није предмет расправљања.

Сведок Томислав Ковач: И то је био почетак припреме поступка за ове несретнике који су били. Је ли тако било када сада кажете како вас политика не интересује, тако било.

Председник већа: Молим Вас, молим Вас, Ви сте Ковач, Ви сте сведок у овом поступку, не треба тиме да се бавите.

Сведок Томислав Ковач: Морам да кажем.

Председник већа: Тужилаштво се...

Сведок Томислав Ковач: Знамо се ми добро.

Председник већа: ...бави истраживањима ратних злочина, суд поступа по оптужницама које тужилаштво достави, а Ви као сведок ту сте да говорите истину.

Сведок Томислав Ковач: Само истину.

Председник већа: Да ли пуномоћник оштећених има питања? Изволите.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Господине Ковач, само да ми молим Вас објасните. Говорите о догађају 13., хангар Кравица, и кажете то је био инцидент и онда говорите то се наставило 13., дошли су други, наставило се и ноћу. Да ли сте, да ли сам ја Вас добро разумела да је тај инцидент који се десио био окидач за све оно што се касније дешавало у хангару Кравица јер ми је просто мало чудно да инцидент траје толико дуго времена?

Сведок Томислав Ковач: Не, не. Све је иста група, иста је полиција била, иста је групација била, али ја само кажем временско трајање. Значи, та групација је била, значи то је било почело поподне, предвече, ноћ и ту је била цијело вријеме Шековачка јединица. Значи, и ја говорим о јединственом инциденту који је био...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: А Ви све то сматрате инцидентом?

Сведок Томислав Ковач: Па, јесте...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: У реду. Не, не, само сам то хтела.

Сведок Томислав Ковач: Значи, то је та локација. Ти људи који су извршили егзекуцију и ти људи који су тамо побијени, све исти људи, исти простор, исти догађај.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Добро.

Сведок Томислав Ковач: То је то. Он је трајао. Није он трајао пола сата, сат, можда су, ја сам објашњавао из оружја, поготово митраљез колико се може, могу се брзо људи побити, али обзиром на онај, хангар, на сву ту укупну ситуацију како је било, то је трајало што се тиче 02.35.34 баш са командантом те јединице, из Шековића, да је то трајало 13. поподне то ноћи и наравно током ноћи су још причали су наилазили неки, бацали горе шта су, углавном сутрадан 14. је, није ничега било крајем 14.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Е сад што каже...

Сведок Томислав Ковач: По мојим, знате шта, по мојим...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Не морате уопште ићи толико у ширини, ја само желим неке детаље. Овде је много питања упућено Вама у једном далеко ширем контексту него што је ова оптужница. Као да овде се суди политичком, војном и полицијском врху војске и полиције Републике Српске. Само око ове наредбе желим врло кратко. Јасно стоји по наређењу врховног команданта.

Сведок Томислав Ковач: Да.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Из ове наредбе ми закључујемо да је по наређењу врховног команданта, што сте рекли жеља да буде приказан као врховни командант и одред ових људи који су из Србије похапшени и пребачени, упућен на терен. Је ли тако?

Сведок Томислав Ковач: Не одред, како се, Центар за обуку.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: И камп, у наредби стоји камп.

Сведок Томислав Ковач: Стоји Центар за обуку.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Просто стоји камп.

Сведок Томислав Ковач: Стоји камп, Центар за обуку.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Значи, неспорно је да су ти људи упућени.

Сведок Томислав Ковач: Јесу, упућени су, да. Не да су они...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: И Ви наилазите 14. око један сат и већ тада видите Милидраговића.

Сведок Томислав Ковач: Не да већ га видим, ја наилазим на њега. Возим и видим га поред пута.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Добро, видите га.

Сведок Томислав Ковач: Да.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Знате ли када је он дошао тамо, имате ли тих сазнања?

Сведок Томислав Ковач: Не.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Немате. Ви га само...

Сведок Томислав Ковач: Знате колико, ја сам тада био први човијек, министар 30.000 људи, шта је за мене...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Знам, Ви сте били само у пролазу али...

Сведок Томислав Ковач: ...ја сам га знао што су ми направили проблем са овим УНПРОФОР-овим возилима. Ту су ми направили политички озбиљан проблем и зато сам их према њима ишао. Шта је Неђо био, шта је Неђо радио толико, мени може поред 20 ратишта и полицијских послова...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Небитно о томе, у реду.

Сведок Томислав Ковач: ...небитно за мене, мислим потпуно небитно да размишљајам о њему.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: То је то. О томе прецизнијих сазнања немате.

Сведок Томислав Ковач: Ништа не знам. Не могу, мислим могу да карикирам иза тога. У том моменту нити сам знао, нити ме интересовало.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Оно што је по овим наредбама.

Сведок Томислав Ковач: Не знам.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Јесу били, били су тамо, Ви сте прошли, видели и то је то и знате да је било убистава у ...имате ли сазнања икаквих, да ли сте дошли касније.

Сведок Томислав Ковач: Да.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Отприлике о броју страдалих у хангару?

Сведок Томислав Ковач: 320 што сам ја дошао у то...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: У том тренутку.

Сведок Томислав Ковач: '95. године.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Добро.

Сведок Томислав Ковач: Ја излазим из приче '95. године.

Председник већа: Само моменат. 320, имате сазнања да је 320 лица...

Сведок Томислав Ковач: Да.

Председник већа: ...убијено у хангару Кравица?

Сведок Томислав Ковач: Да, да. И то је сазнање из '95. године.

Председник већа: Септембар.

Сведок Томислав Ковач: Септембар и то овлаш, окол, значи лагано. То је више полицијска једна тријажа, полиција, припрема, знате. Иза тога су дошли неки који су смањивали, додавали, радили а радили 25 година раде. Почели да раде и отишли у пензију. Ја причам шта сам ја у кратком у том времену регистровао и шта сам цијело вријеме говорио иза тога шта сам ја. Ја немам право да иза тога причам...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: У реду.

Сведок Томислав Ковач: ...и шта је истина и шта није што сам сазнао из исграга Хага, истрага одбране или било кога шта ко прича, ни да као што неки овде праве политику од тога па смањују број жртава, а Сребреницу увећају. Ја сам, имам своје, прва та садашња сазнања која су остају моја сазнања...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: У реду је, разумемо се.

Сведок Томислав Ковач: Не желим та сазнања да мењам, то сам ја дошао. Шта је иза 20 година и више, да ли мање, то је то.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: И још само један детаљ. Да ли сам Вас добро разумела да су ови људи што су били са Јахорине послани, заједно са својим инструкторима који су вршили обуку на Јахорини, били на подручју Коњевић Поље – Братунац, распоређени?

Сведок Томислав Ковач: Ја сам тај дан када сам наишао и видео...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: На том правцу сте их видели?

Сведок Томислав Ковач: На том правцу сам их видео. Гдје су они њих претходни дан иза тога, шта су радили...

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Не, не, ништа Вас даље не питам.

Сведок Томислав Ковач: Ја не могу да улазим у то, онај, гдје су их све слали, шта су радили, јесу ли били правцу или нису, али сам их препознао, препознао сам и могу да препознам све полицијске јединице. Њих сам препознао.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Јесу ли они имали неке посебне карактеристичне униформе?

Сведок Томислав Ковач: Па нису нешто, нису имали ништа посебно. Мислим, имали су, онај, класичне униформе, онај, нису, не могу да, нису обичне пушке аутоматске и знам нису тешко били наоружани.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: Не, не, кажете препознали. Како их препознајете, по униформама или по појединим људима?

Сведок Томислав Ковач: Знао сам их по, били су то преко ових командира, одељења, инструктора, прво једног инструктора видим, другог, трећег. Нећу сам задњег видео од тих инструктора који сам, знао сам да су ту.

Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљаић: У реду, хвала Вам. Немем више питања.

Председник већа: Немате других питања. Да ли браниоци осталих оптужених, изволите, адвокат Горан Петронијевић.

Адвокат Горан Петронијевић: Адвокат Горан Петронијевић, бранилац другооптуженог Голијанин Алексе. Господине Ковач, Ви сте овде поменули и малочас сте поменули Вишеград, Беара, Лукић, али сте прешли одмах на нешто друго. Ја нисам разумео, какве то везе има са Сребреницом. Поменули сте Вишеград, Беару и Лукића. Неку њихову везу у вези, је ли то везано са Сребреницом или не?

Сведок Томислав Ковач: Везе Беаре и Лукића, ја сам споменуо када сам, ако сте мислили када сам био...

Адвокат Горан Петронијевић: У слободном излагању сте нешто поменули, па сте прешли на нешто друго и ја Вас нисам разумео, то сам записао.

Сведок Томислав Ковач: ...гост код код Бруне и онога тужиоца, поменули смо Вишеград и ја сам тада предложио, нудио се као сведок за Вишеград, да је Лукић хтио урадити ту биједу, ја се извињавам овим људима обичним којим суде што говорим јер су немоћни да носе са, да се бране са цијелим механизмом који раде против тих обичних људи. Беара и Лукић су креатори, једни од креатора Вишеграда гдје су побили Бошњаке из воза и оно што све тамо што су радили.

Председник већа: Браниоче, мораћу...

Сведок Томислав Ковач: Само, сада ћу ја прећи овамо. Беара и Лукић су..., Лукић је дошао по налогу Беаре, по налогу Беаре је Лукић дошао у Сребреницу. 13. је био у Сребреници, дошао са својом групом.

Председник већа: То сте се изјаснили. Молим Вас.

Сведок Томислав Ковач: То је веза и што је требало да се истражи. Странци који су снимили разговор...

Председник већа: О томе сте се већ изјаснили. Само моменат. Ковач, о томе сте се изјаснили.

Сведок Томислав Ковач: Па добро.

Председник већа: Браниоче Петронијевићу, ја морам да Вас упутим да се држите предмета расправљања.

Адвокат Горан Петронијевић: Наравно судија.

Председник већа: Односно навода у оптужници. Изволите.

Адвокат Горан Петронијевић: Наравно. Ја нисам разумео. Записао сам ову реченицу коју је изговорио.

Председник већа: Наравно. Утврђујемо, само моменат, утврђујемо друштвене, политичке прилике у моменту извршења кривичног дела и дешавања на месту извршења кривичног дела али да не ширимо причу на Штрпце и на друге предмете.

Адвокат Горан Петронијевић: Нисам ја ширио. Ја сам једно питао, поставио ако можемо да се сложимо у томе...

Председник већа: Добро, Лукић није предмет нашег расправљања. Изволите.

Адвокат Горан Петронијевић: ... а питање је било једна реченица коју сам записао, а нисам разумео због чега. Зато сам питао господина Ковача на шта се односи та реченица.

Председник већа: Добро, можете следеће питање.

Адвокат Горан Петронијевић: Вишеград, Беара, Лукић, тако је било. Када сте рекли обарач за све, сада Вас је пуномоћница питала и Ви сте сада објаснили њој да мислите на инцидент, тај догађај који се догодио у самој Кравици, односно у хангару у Кравици. А када сте употребили термин обарач за све, шта то за све, на шта мислите?

Сведок Томислав Ковач: Обарач за све није настао у хангару. У хангару је наше специјално. Обарач за све је био орган безбједности, Беара и орган безбједности Дринског корпуса Поповић.

Адвокат Горан Петронијевић: То сам Вас разумео. Ја сам Вас разумео да сте употребили овај термин.

Сведок Томислав Ковач: То сам данас више пута разјаснио. Не да је био обарач, већ да је био наређивач и организатор, све да поредамо, значи то. А окидач, када је у питању Кравица, окидач, сада да још мало једном појасним. Значи, основа је била, што је мене стално вукло, одакле да људи, нормално специјалци који доносе воду да их нападну, да убију човјека да иду у смрт јер то је опет, значи, чим нападнеш, убијеш ти идеш у смрт. Заробљеник сваки зна се шта га следује када нападне оног кога обезбеђује. Јасна су правила. Сваки то војник зна да су правила да овај има право да их убије истог момента. Овај, да крену, која их је мука натјерала. Када сам дошао мука их је натјерала што друга групација, коју је играо Беара и Лукић су пацали по њима, још су прије, вјероватно како су други долазили, имали сазнања јер су људима разбијали главе, јер су кренули у то и директно им је налог дао Беара у Сандићима Лукићу. То неће многи да у ту, у том правцу, сви бјеже ко од ђавола од Беаре, од приче од тога и умро је и однио је неке ствари за које ја знам зашто их је однио са собом, али је то то.

Председник већа: Можете следеће питање браниоче.

Адвокат Горан Петронијевић: Да ли сте у току Ваше те, да кажем, како Ви кажете посебног облика полицијске истраге, на захтев неких Ваших колега одавде из Србије, наишли на трагове учешћа у овом догађају неких мештана из Кравице?

Сведок Томислав Ковач: Ја не могу сада да кажем, онај, у том ширем. У ужем дијелу свакако да су ти дијелови Братуначке, кроз те приче, ти дијелови Братуначке бригаде су управо били људи који су из Кравице остали и тражили су, онај..., то је када се дозволи једна таква, што сам на почетку говорио, када се не издвоје заробљени људи, када се не одради све, онда дође до помрачења свијести да и људи су битне смањене и онда су биле тамо да је неко умишљао гдје је неког видио заробљеног да му је тај убио неког. То је класично онај су неке трауме које људи доживљавају у рату и који зна се какви су поступци требали бити војске да не дозволе заробљенике да држе. Ви данас имате проблем у овој судници ћемо се сусрест оштећени, свједоци или оптужени, па се подузимају разне мјере да не би дошло до нечега, а замислите сада како је то у рату гдје се сусрећу војници којима је овај Насер Орић и те групације побиле по цијелу фамилију и сусрећу се са заробљеницима и он гледа. Значи, то је, до сад,

све су науке то доказале, он почне, почињу му илузије, почиње да гледа у тог кога види, иако то није, да види да му је тај неко побио фамилију и то је најкласичнији, значи...

Адвокат Горан Петронијевић: Да ли, ево сад у контексту овога што сте Ви сада објашњавали, да ли је евентуално ови Кравичани који су били у Братуначкој бригади, за које Ви тврдите да су нашли њихова, трагове у њиховом учешћу и присуству на том месту, су имали неки посебан мотив из овог што сте сада рекли?

Сведок Томислав Ковач: Како не, поготово Кравице. Знам са Кравице да су наше јединице биле тај случај, за Божић, онај, био сам тамо, вршили смо увиђај, знам, стравичне ствари које су се десиле тим људима у Кравици. Значи, ја и данас, знамо, ми у МУП-у имамо те снимке где нико и од вас који су толико времена провели не би тај увиђај и те снимке, видео снимке од 5, 6 сати таквих унакажених тела, не би могао, мало ко је успио до краја да погледа. Нисам ни ја погледао. Нисам ни ја издржао до краја. Не да нисам издржао, већ превише је то било. И шта онда можете иза тога, то је оно што носи тај, што носи грађански рат и то страдање на том простору. То стравично страдање народа на том простору.

Адвокат Горан Петронијевић: Ја бих Вас молио да конкретизујете то што сте сада рекли. Ви кажете многи знају, сви знају, све се то зна. Вама то наравно јесте познато. Многима од нас јесте, али многима није познато. Рецимо, догодиће се да неки судија у другом степену чита овај предмет и да не зна о чему се ради овако како сте Ви рекли. Шта се догодило у Кравици 7. јануара 1993.?

Сведок Томислав Ковач: 7. јануара, шта се десило, десило се да су, нажалост, неке наше јединице отишли за Божић, односно тај дан, конкретно јединица из Бијељине се једна повукла „Маузер“, повукла се једна велика јединица. Оставили су тај простор небрањен, они су упали на тај простор и...

Адвокат Горан Петронијевић: Ко они?

Сведок Томислав Ковач: Упали су јединице под командом Насера Орића. Значи, она дивизија сребреничка упали су...

Адвокат Горан Петронијевић: Где су се они налазили? У Сребраници?

Сведок Томислав Ковач: Молим?

Адвокат Горан Петронијевић: Где су се они налазили претходно?

Сведок Томислав Ковач: Претходно су се налазили на простору Сребренице, код Сребренице.

Адвокат Горан Петронијевић: И шта су?

Сведок Томислав Ковач: И упали су у то село и масакрирали су тамо, значи, нејак, жене, децу су масакрирали су их. Тад су, један мој полицајац је тамо настрадао. И њега су убили. Они били, тамо и полиције. Значи, масакрирали су их. Буквално су, онај, одсјечене груди и одсјечене, мислим, било, значи, један стравичан масакр управо над цивилима.

Адвокат Горан Петронијевић: Колико се то село, односно насеље Кравица налази од хангара Кравица?

Сведок Томислав Ковач: Па мислим да оно, да је оно иза, значи да оно вуче од тог, фактички територијално је повезано са тим. То село је територијално повезано. Кравица је следеће, када прођете хангаре, следеће место је Кравица, село Кравица.

Адвокат Горан Петронијевић: Када сте разговарали са Чутурићем, кажете обавили сте разговор са њим на околности шта се догодило...

Председник већа: Само моменат. Ја се извињавам Вама браниоче што Вас прекидам. Када, колико је удаљена, колико су удаљене прве куће села Кравице од хангара? Да ли можете?

Сведок Томислав Ковач: Па ја не могу сада да...

Председник већа: Да ли има кућа у близини хангара?

Сведок Томислав Ковач: Па мислим да већ послије неколико стотина метара да има, 300, 500 метара да имају куће. Мислим, има ту уз тај пут куће. Сада, колико је гдје која кућа, али ту су куће негдје. Не могу тачно да кажем.

Председник већа: Дакле, близу су куће села.

Сведок Томислав Ковач: Па близу, 300, 500 метара, најдаље. Ту су куће. Ту почињу та села.

Председник већа: Изволите браниоче.

Адвокат Горан Петронијевић: Захваљујем се. Ја сада, извињавам се, не знам шта сам питао.

Председник већа: Питали сте удаљеност.

Адвокат Горан Петронијевић: Када сте разговарали са Чутурићем на начин на који сте малочас објаснили, јесте ли га питали за припаднике ове јединице јесу ли они учествовали у томе? Шта Вам је он рекао, је ли јесу, нису?

Сведок Томислав Ковач: Које јединице?

Адвокат Горан Петронијевић: За припаднике Центра Јахорина.

Сведок Томислав Ковач: Не, ја га нисам питао. Ја зашто бих га питао. Ја, има један други систем...

Адвокат Горан Петронијевић: Ја Вас питам јесте ли га конкретно питали јесу ли учествовали или нису?

Сведок Томислав Ковач: Знате оно, да л` ја питам за Јахорину, мени нико у том времену није споменуо Јахорину. Значи, они су за мене, за мене је Јахорина задња прича коју бих ја требао уопште да питам да ли су они у нечему. Они су за мене били нека апстракција која су били пред неких тамо испрепадани дезертери, шаренило једно људи од негдје и криминалаца, негдје добрих људи, обичних људи, сељака, возача, свега скупљени, испрепадани у врлетима босанским. То су они за мене били. Нико ме није извјестио да су они, да су тај центар, не одред, тај центар, да је нешто починио као центар, да су нешто...

Адвокат Горан Петронијевић: Само ми реците...

Председник већа: Моменат. Да ли су требали да Вас извести? Да ли је било потребе...

Сведок Томислав Ковач: О чему?

Председник већа: ...да Вас извести...

Сведок Томислав Ковач: Па да јесу, сигурно би рекли да су они учествовали, знате. Да јесу, рекли би. Да јесу, као јед..., ја кажем, ја ниједну информацију нисам добио да су они као организација, ниједну нисам добио информацију да су они као организација, као та група назови, ја је не могу назвати јединицом, али ето, назовимо је јединицом, да су они учествовали у егзекуцији.

Председник већа: Да ли сте били тада у комуникацији, да ли Вас је Душко Јелић, који је био командир те...

Сведок Томислав Ковач: Не, нисам имао комуникацију. Не.

Председник већа: ...тог центра, да ли Вас је он, да ли сте имали са њим?

Сведок Томислав Ковач: Не, нисам имао комуникацију са њим, нити ме је било шта извјестио. Душко Јелић ме никада није...

Председник већа: Ђурић, Мендељев, Неђо?

Сведок Томислав Ковач: Ни он ме није ништа извјестио. Значи, никад мене нису извјештавали. Они су имали линију команде да извјесте Љубишу Боровчанина. Љубиша...

Председник већа: То би било следеће моје питање. Кога су требали по линији командовања, односно линију одговорности да извести...

Сведок Томислав Ковач: Само не знам за шта? Појасните ми...

Председник већа: ...уколико би се нешто десило. Уколико би се десило било шта, погибија војника, сукоб.

Сведок Томислав Ковач: Обзиром да су били под командом војске, они су морали по линији својој, према свом командату те тактичке групе Љубише Боровчанин. Љубиша је са органом безбедности корпуса.

Председник већа: Дакле, Љубиша Боровчанин је био тај кога су требали директно да обавештавају.

Сведок Томислав Ковач: Љубиша Боровчанин са командом корпуса и ту се завршавају ти неки неправилни поступци или незаконити поступци који су рађени.

Председник већа: Дакле, то је у вези овог Вашег изјашњења да је полиција била предпочињена потпуно тада војсци.

Сведок Томислав Ковач: Наравно. По команди не може другачије. Или је предпочињена или није са њима никако.

Председник већа: Постоји и садејство.

Сведок Томислав Ковач: Нема, не може садејство. Знате, то је, то има само новинари сада ови што имају, аналитичари данас што причају, па говоре садејство. Иначе, не постоји то. Садејство, то су измислили ови да, измислили су ту причу садејство.

Председник већа: Добро, изволите даље.

Сведок Томислав Ковач: Има тактичко садејство када авијација и пешадија, када крене заједно а сви су у једној команди. Нема садејство. Сви су под једном командом, само тактички праве садејство у..., користећи своје различите перформансе да могу да дјелују.

Председник већа: Изволите.

Адвокат Горан Петронијевић: Господине Ковач, како су били они наоружани? Ви сте малочас нешто поменули, а ја хоћу мало детаља о томе.

Сведок Томислав Ковач: Ништа, имали су аутоматско оружје. Мислим да су имали по један, да су можда по један оквир имали. Нису уопште, лоше су наоружани. Значи, то је јединица која је на обуци била. Лоше су наоружани били. За наш, за услове ових других, лоше наоружани.

Адвокат Горан Петронијевић: По врсти наоружања?

Сведок Томислав Ковач: Нити су имали ранчеве, нити су имали панцир, ништа нису имали, највише су имали аутоматске или евентуално полуаутоматске пушке, ништа више.

Адвокат Горан Петронијевић: Да ли су имали бомбе, да ли су имали...

Председник већа: Само моменат. Да ли су били лоше наоружани у односу на остале припаднике полиције?

Сведок Томислав Ковач: Како да не. Припадници полиције, поготово свих ових јединица имали су много озбиљније, имали су правилно наоружање. Значи, у смислу шта свако десети, свако пети, сваки трећи шта има, гдје је снајпер, гдје је митраљез, гдје је ово, гдје су друга врста технике. Ништа они од тога нису имали. Ни панцира, заштите, ни било шта друго, нити су имали опреме да могу да бораве на терену. То је било, значи, са обуке гурнути тамо, обучени лоше, наоружани ништа.

Председник већа: Јасно. Оптужени који су дали своје одбране у претходном поступку, на главном претресу су се сви бранили ћутањем, као и неки од саслушаних сведока, тврдили су да су они по казни имали лошије, да су били лошије одевени, па да ли је, имали су лошију опрему, па да ли је то тачно, по казни зато што су дезертери. Да ли је то тачно или не?

Сведок Томислав Ковач: Не, то није тачно. Мислим, онај, они су били већ сами кажњени што су ухапшени у Србији и одведени од породица јер они нису били опредељени за рат, овај, што је било њихово право на право Републике Српске да им да то законско да их траже. Мислим да је генерална грешка, не само за њих. Све те дезертере, њих пар хиљада што смо их пребацили тамо, то је највећа грешка била. То ни на шта није личило и сви су они временом и побјегли и ништа од њих нисмо имали. Да ли смо потрошили униформе на њих, све остало је оно што није опредељено, то је била велика грешка што смо на њих издвојили вријеме и што смо на њих потрошили, на њихову обуку и све остало. Ту су се људи једном опредјелили да побјегну из личне муке, било чега другог, неки чак и питање је било који нису рођени тамо, а вуку одатле поријекло, како су их све по ком основу довели. Не, већ нешто друго је, ако дозволите да Вам објасним, ту било. Има једна ствар, они нису могли никако имати један квалитетан однос полицијски који влада унутар полицијских структура. Они су за инструкторе били дезертери. Чим кажете за инструкторе дезертер, то је неко ко је нешто прекршио, а ови су инструктори полицајци били стари, професионални полицајци. Њима је увијек био рефлекс чим је нешто негдје прекршио, овај, чим је негдје неко прекршио, он је имао тај однос и све што није добровољно, није га прихватио, али је имао обавезу да га обучава, али међутим, ја мислим, онај, да је било напротив, да је са друге стране било када су их боље упознали ови, јер сам имао друге информације, када су боље упознали ове људе и ја када сам сазнао више о тим људима, да су то људи који су имали породице, имали неке ствари. Свак је имао своју муку. Чак је било неких људи, ја сам предлагао и да пустимо. Имало је људи који су издржавали по двије породице, који су били на ратишту, он је у Србији радио, имао камионе, слао и издржавао породице и када смо све сабрали, неке смо и пустили. Мислим да смо баш неке пустили који су, неки који су били и у овој...

Председник већа: Добро, изјашњавали су се сведоци. Није од пресудне важности.

Сведок Томислав Ковач: Нисмо ми њих лоше наоружавали што смо ми хтјели да..., нисмо планирали да уопште буду код нас, већ основ су имали да се обучавају, па тек када добију матичну јединицу. Матичну јединицу ће добити за оно за шта је распоређен. Он није имао распореда. Он се обучавао да пуца из те, о основним стварима, да рукује са стрељачким, најосновније да прође обуку и да даље иде у расподелу неке јединице.

Председник већа: Изволите даље браниоче.

Адвокат Горан Петронијевић: Питање је било да ли су по Вашем сазнању у оквиру свог наоружања имали бомбе?

Сведок Томислав Ковач: Па ја не могу...

Адвокат Горан Петронијевић: Теже наоружање.

Сведок Томислав Ковач: ...да се сјетим да су имали бомбе, мада могли су лако доћи. Бомбе су имали ко кликере, овај, друге јединице, војске. До бомбе су могли лако доћи, једни другима да дају бомбе. То, је мислим, могли су доћи свакако до ње.

Адвокат Горан Петронијевић: Ја Вас питам формацијски.

Сведок Томислав Ковач: Формацијски нису дужни. Бомбе нису формацијски дужне за разлику специјале који су спавали са њима. Мислим, то је друга прича.

Адвокат Горан Петронијевић: Судија Вас је нешто питала. Овде су поједини од окривљених помињали неку врсту тортуре која је у односу на њих примењивана приликом обуке. Да ли знате нешто о томе?

Сведок Томислав Ковач: Видите, када је у питању тортура, сви ви, сваки, сад можда госпођа то не зна, јер свако ко је прошао војску, први 15, 20 дана, 10 дана мрзи десетара, пролази, свако ко га тјера да пузи, да креће, најосновније. Замислите онда људе који имају 40, 50... 30,40 година, ко што су овде имали, па вероватно су, ако су могли имати питање тортуре, тортура је била због обуке, као обуке. И то свако узима као тортуру...

Адвокат Горан Петронијевић: То је тај војнички дрил који је...

Сведок Томислав Ковач: ... то није једноставна ствар, поготову још ако су многи од њих били ухапшени, оставили..., дигнути су преко ноћи, остављене породице, незавршени послови, дјеца, сви су они били у једном, онај... у веома лошем психичком стању, никад нису требали ту ни да буду, значи у једном лошем стању људи који су дигнути, значи, ухапшени, па да идеш да ратујеш, још увече... Мислим... И најгоре је што они ту били у маси. Друго је да су по

тројица на сто људи по три дезертера, па се уклопе у ту своју јединицу се лакше прогута. Они су овде изузев инструктора сви били то. Нису имали ту неког, неке снаге да их може повући, стабилизovati. Ја опет кажем, зашто још сам рекао господину тужиоцу, зашто је битно да смо били против таквог слања против те наредбе. Круцијално, да ми нисмо желели да те наше јединице тамо иду. Не знајући шта ће се десити. Нисам ја као први оперативац и као највиши по чину, нисам желио да јединице те иду тамо на тај простор. На било ... значи, нисам ни та јединица таква никада није требало да буде послата било где...

Адвокат Горан Петронијевић: Је ли по Вама ова јединица била за било какав борбени задатак?

Сведок Томислав Ковач: Не. Није никад ни требала. Значи, ја објашњавам како се ради са јединицама које се обучавају. Као свугдје у војски. Заврши се обука, три иду у једну јединицу, три у другу, четири, кад свака чата прогута по три, пет људи, лако ће их носити.

Председник већа: Али зар ово није био одбранбени задатак, где су они били распоређени, да зауставе сваког ко наиђе? Ово није био борбени задатак?

Сведок Томислав Ковач: Па видите нешто...

Адвокат Горан Петронијевић: Питам да ли је био...

Сведок Томислав Ковач: Госпођо судинице...

Председник већа: Да се преоријентишемо на предмет расправљања...

Сведок Томислав Ковач: На том просториу... Па знате како изгледа тај простор, је л' борбени ли није. На једном дјелу се предају људи, то је пакао. На другом дјелу вам иза леђа бацају бомбе, на другом се предају и диже себе у зрак и дјете и полицајце и свију. То је пакао био. За свију је то пакао. То је простор пакла. И бити на том простору шта год да радите, на том простору изаћ' из тог плакла ни здрав ни прав никад нико није изашо. Нек мисле и са собом чист никад нико није изашо са тог простора из тог времена. А камоли, кажете били су распоређени на комуникацији...

Председник већа: Овде биле линије блокаде, је л' тако?

Сведок Томислав Ковач: Није то била болкада, не, не....

Председник већа: Да не пређу са једне, друге стране.... Какав је то био задатак? Ево изјасните се.

Сведок Томислав Ковач: Није то била линија, више ту није било блокада никаквих. Они су искључиво били на комуникацији, гро полиције је био искључиво на комуникацијама.

Председник већа: Са задатаком?

Сведок Томислав Ковач: Да чувају комуникацију, то је кључна наша... комуникације су биле чувај комуникације. Замислите, имате у шуми неколико хиљада људи који су разбијени, са пушкама, и који... ни они сами не знају куд иду и како иду. Имају организоване групе које су прошле, ова озбиљна организована група, најјачи дио који су одијели, њима се нико није ни супротставио, ни покушао, који су прошли и одијели све пред собом. Ови други несретници који су били разбијени, који су, значи о којима није прије свега водила рачуна њихова команда, изгубљени су и мање су били им битни и то они неће никад себи тамо да признају, и они су се разбили и имали су обрачун између себе и укупно су били разбијени, људи су били по беспућима, то су жестока беспућа, и погубљени, једни су се предавали, једни су се пробијали, једни су се убијали. Много је људи самоубиства, једни су се између себе поубијали.... То је страшно. То је оно, то је страшни суд био на том простору. И имате на том једном простору гдје ови људи који су из ове јединице, нису, јединице су поредани, поредани у неким врлетима... ко никад није био у тим врлетима, с неког равничарског дјела, нашо се, неко га је довезао, не зна ни побјећ, ни лево, ни десно и не зна шта ће са собом, тако сам их ја доживљавао и гледао их, тако су и они, мање више, не кажем да су сви, мање више, то је... они нису ни за шта били спремљен са њима неки извештаје о неким посебним, сем обезбеђења комуникације, неким посебним, да је ико нормалан укључивао, сем комуникације, није их ни укључивао на неке претресе велике или борбена дејства, они су били...

Председник већа: Зашто су обезбеђивали комуникацију? Која опасност је претила тој комуникацији?

Сведок Томислав Ковач: Комуникација Братунац, Коњевић Поље. Коњевић Поље или Ивићи, сада како вам је објаснио тај...

Адвокат Горан Петронијевић: Судија, је л' могу ја да седнем и да сачекам да заврши?

Сведок Томислав Ковач: То је кључна... Коњевић Поље је тачка...

Председник већа: Добро, наставићете...

Сведок Томислав Ковач: ... значи, причам о том, Коњевић Поље. То је кључна тачка у том моменту за Републику Српску била, зато што је то кључни правац кретања према врховној команди Хан Пјеска на Дрини, Пале, кретања од Пала према Зворнику, даље према Бјељини, према Београду. Значи, то је најкључнија комуникација која је морала у сваком моменту... ту пролази председник Републике, министри, привредни живот се одвија, ту је морало бити обезбеђивано.

Председник већа: А зашто није обезбеђивано после 14.-ог? Кажете да више није?

Сведок Томислав Ковач: Како... Не, не, не... ја кажем....

Председник већа: До кад је обезбеђивано?

Сведок Томислав Ковач: Не, не... Да Вам разјасним. После 14.-ог не постоје хангари као институција било каква. Нит су прије после, хангари су се у једном моменту нашли као неко место где су заробљене људе доводили. Тамо су доводили заробљене људе и у једном моменту су били окупљени, око 13.-ог је било највише долазили су (**..03.02.55..неразумљиво**) су ти људи побијени, 14.-ог прије подне одвежени и нестаје за нас, као полицију, институција хангара више не постоји. Значи наша јединица...

Председник већа: Ја Вас питам, комуникација, зашто се обезбеђује комуникација тих дана, а не пре тога и не после тога?

Сведок Томислав Ковач: Не, не.... Комуникација се обезбеђује и пре и после тога. Хангар је само случајно...

Председник већа: То Вас питам, да ли јесте или није?

Сведок Томислав Ковач: Хангар је случајно уз ту комуникацију је хангар... Значи, они су случајно у комуникацији... Не случајно...

Председник већа: Значи, и после 14.-ог су биле припадници полиције...

Сведок Томислав Ковач: ... Обезбеђивала се комуникација... како не...

Председник већа:... и војске, који су обезбеђивали ту комуникацију, на исти начин као и пре тога?

Сведок Томислав Ковач: Како да не. Као и претходно, наравно.

Председник већа: Изволите браниоче, Петронијевићу, да ли имате нових питања?

Адвокат Горан Петронијевић: Наравно судија. Када сте ишли уз комуникацију, из правца Коњевић Поља према Братовцу, 14.-ог, у ово време које сте објаснили, кажете срилили сте Милидраговића, јесте ли видели негде Голијанина?

Сведок Томислав Ковач: Не. Не. Ма какви, нисам...

Адвокат Горан Петронијевић: Међу овима који су стајали?

Сведок Томислав Ковач: Не, не, не....

Адвокат Горан Петронијевић: Добро...

Сведок Томислав Ковач: Не, Неђу сам запазио јер је стајао и ови су моји рекли ено је Неђа. Неђо ми је... имао сам проблем са возилима УНПРОФОР-а, окупили су возила УНПРОФОР-а, и онда је ту...

Адвокат Горан Петронијевић: То сте објаснили све...

Сведок Томислав Ковач: ... редован проблем између нас и

Адвокат Горан Петронијевић: У овом Вашем делу, посредних сазнања до којих сте дошли у току ових активности након ових догађаја, да ли сте наишли на податак да је Центар Јахорина учествовао у ликвидирању заробљеника?

Сведок Томислав Ковач: Не. Не. Не.

Адвокат Горан Петронијевић: Овде су пред судом саслушана два заштићена сведока, који говоре супротно овој Вашој тврдњи?

Сведок Томислав Ковач: Не знам чији су то заштићени сведоци, јел' Босанског Тужилаштва је л' Вашег, не знам чији су. Не знам шта су.

Адвокат Горан Петронијевић: Заштита се односи на овај поступак и на наше Тужилаштво.

Председник већа: То су сведоци који су добили заштиту пред овим судом у овом поступку.

Сведок Томислав Ковач: Али, да ли су то људи који су дезертери или су неки.... Јесу то били дезертери?

Адвокат Горан Петронијевић: Ми сад не би смели да говоримо о томе...

Председник већа: Заштићени су сведоци, не можемо те податке да износимо....

Сведок Томислав Ковач: Па не ако су, знате зашто, да се не нађу увређени ови оптужени, ако се ради о тим дезертерима, то су међу њима је кажем, било шаролико, много лабилних људи, криминалаца, пропалица, домаћина великих. Свега је било међу њима и ако је, довољно је да су имали десети дрила, онај који сам ја имао, да поклекну да буду негде03.05.43..., да не мислим да су могли да говоре истину. Дакле, ја сам до задњег дана, ја сам стално био уцјењиван, ја сам доживљавао и овде и пред овим судом на суђењу „Шкорпиона“, да ме покушава Наташа Кандић и уцјенити и подмитити да признам само да су „Шкорпиони“ дошли из Србије, да не причам да сам онај, који сам имао притисак да кажем да је Радован сазнао за злочин у Сребреници и за неке друге ствари, да је Србија учествовала, имао сам цијало време притиске, уништавање имовине и на крају кад сам све то одбио, дигли су оптужницу против мене иако сам једини вршио истрагу за Сребреницу. Тако, из мог искуства, из мог искуства кроза шта сам ја прошао, које сам тортуре прошао и притисака, шта ми је све било нуђено и шта ми је све урађено што то нисам прихватио, ја не могу да узмем, ја се сад извињавам, ако сам отишао предалеко...

Адвокат Горан Петронијевић: Ја Вам предочавам...

Сведок Томислав Ковач: ... ја те заштићене сведоке... мислим немам их пред собом и не могу да узем... много што шта су људи ради себе... не себе, у Сребреници..много што шта су људи конструисали или били принуђени да исконструишу кад је Сребреница у питању. Сребреница је живот, смрт, осуде, пресуде, бизнис, све је Сребреница постала.

Адвокат Горан Петронијевић: Судија, ја више немам питања.

Председник већа: Да ли неко од осталих бранилаца има питања за присутног сведока? Изволите Голијанин.

Оптужени Алекса Голијанин: Поштовање господине генерале. Имао би једно питање, у вези припадника Специјалне бригаде полиције, да ли знате да ли је икад игде ико процесуиран од тих припадника за било какве злочине, од почетка до краја рата? Осим за ову измишљену причу.

Сведок Томислав Ковач: Припадници Специјалне бригаде....

Оптужени Алекса Голијанин: Бригаде полиције, да ли су икад игде направили неки ратни злочин?

Сведок Томислав Ковач: А мислиш осим у Сребреници, јел'?

Оптужени Алекса Голијанин: О Сребреници, то нек суд одлучује, злочин, геноцид, инцидент, свађа, туча, шта је било....

Сведок Томислав Ковач: Припадници Специјалне јединице за Сребреницу су многи оптужени и сад се воде поступци, њих многи су и завршени пред судом у БиХ, један је у Хагу био, Љубиша, а за друге ја немам сазнања, имам Дука је, који је био припадник Специјалне, али није осуђен за дјеловање у Специјалној јединици, већ је осуђен шта је радио као командир Станице у Гацком. Ја немам, ја немам информација да је Специјална бригада, неко из Специјалне бригаде починио злочин осим Сребреничког овог... Осим Сребренице ови који су... Не с вама што су учествовали, значи у питању је свакако овај одред Шеховачки и још неки други дјелови Специјалне јединице и ови их посебних јединица полиције....

Оптужени Алекса Голијанин: ... То је ова прича која је...

Сведок Томислав Ковач: Па много више полицајаца, више пута је, значи много више је полицајаца процесуирано и суђено за Сребреницу него за све остале четири године на свим ратиштима што су били, то је потпуно јасно.

Оптужени Алекса Голијанин: То је било питање, само, да ли је Бригада имала икаквих мрља за својој ратној историји, осим те измишљене приче?

Сведок Томислав Ковач: Није, није, али не знам шта то тебе интересује, ти ниси припадник те Бригаде?

Председник већа: Управо сам то ја хтела да му кажем...

Оптужени Алекса Голијанин: Ти волиш Ацо да се идентификујеш.

Председник већа: Голијанин, апсолутно у праву, управо сам ја то хтела да Вам кажем... Само моменат, па сам предухитрена, али тако је, заиста ту не битно...

Оптужени Алекса Голијанин: Па добро, можда ће бити, некад бити.

Председник већа: Заиста је небитно. Имате ли неко конкретно питање, које се односи на овај предмет расправљања?

Оптужени Алекса Голијанин: Конкретно питање, нема никаквих мрља ни злочина, ми смо припадали наводно по нечијим причама тој јединици...

Председник већа: То ћете у завршној речи, Голијанин... Можете се вратити на Ваше место...

Оптужени Алекса Голијанин: Па ту је Јединица....

Сведок Томислав Ковач: Ацо, ниси ти припадао тој бригади, ти си био добар момак, али си ипак био дезертер...

Оптужени Алекса Голијанин: Јесте, али пише у оптужници Сарајева да сам припадник... То је било питање, хвала Вам...

Председник већа: Молим Вас, нема места расправи у односу на те околности. Да ли још неко има питања за овог присутног сведока. Нема више нико питања.

Ја бих само да разјасним још пар ствари, ја сам Вас питала, док сте се изјашњавали, да објасните оно што евентуално можда није јасно, да ли сте осим повређивања Чутурића, које сте детаљно описали, чули за још неко повређивање, неког војника у овом периоду?

Сведок Томислав Ковач: Не, тај дан је убијен још један, значи, прво је убијен један припадник Специјалне јединице и Чутурић је у том отимајући пушку изгорела му је рука. Значи, прво су убили....

Председник већа: А како је тај други припадник убијен?

Сведок Томислав Ковач: Убијен, он је носио њима воду, значи, читав дан је имао обуку...

Председник већа: А не, на неком другом месту, да ли сте чули или само на овом?

Сведок Томислав Ковач: Па не, на другом месту су побијени, још на другом месту Зворничке, тројица су убијена на другом, ...03.10.48... близу комуникација на другом мјесту, а из Шеховачког одреда, када су пребачени 14.-ог, на затварање, опет је то прича око Сребренице, затварање бока Зворника, да спрече излазак из окружења ових главних јединица, тада је ту, је погинуло још неколко момака и уништена је техника, да су страшни губитке...

Председник већа: Да ли имате сазнања на овој путној комуникацији, где су били распоређени припадници прве чете, центра за обуку Јахорина, да ли имате сазнања да је ту дошло до извесних сукоба, односно, како би смо рекли инцидента, где је повређен неко од припадника Војске или полиције?

Сведок Томислав Ковач: Немам ја информација, онај, сад да кажем на том дјелу, гдје су били, не могу ја сад да кажем...

Председник већа: Ово Вас питам, зато што су се и окривљени Батница Миливоје и изјашњавали и други окривљени, изјашњавали да је дошло до повређивања одређеног командира Голијанина, који је од повреда пареминуо као и неког војника Малишића, па Вас питам, да ли сте Ви евентуално за то чули и наводи се да је то било код неке куће? У близини ове путне комуникације.

Сведок Томислав Ковач: Видите, то су простори ове путне комуникације...

Председник већа: Дакле, Ви немате сазнања о тим чињеницама?

Сведок Томислав Ковач: ...просто, 15 километара у другом 30, више јединица, више... ја имам сазнања да су негде тројица погинули на тој комуникацији, то је Зворнички, посебна Јединица Зворника. Сви су они били у том неком простору. Ја за њих и не знам, за њих не знам да је неко...

Председник већа: Добро. Бранилац Петронијевић је указивао да су заштићени сведоци тврдили да је други вод, односно вод којим је командовао Недљко Милидраговић био испред хангара те ноћи, да је пуцао и да је вршио стрељање цивила који су се налазили у хангару или затвореника или ратних заробљеника како их неко назива, али у принципу, радило се о припадницима муслиманске националности који су били тада затворени. Осим заштићених сведока о томе се изјашњавао и сведок Љубодраг Гајић, који је био припадник Првог вода и он је навео у свом исказу, дакле, не само заштићени сведоци, он је навео у свом исказу да су предвече, да су током ноћи 13. јула пробуђени, да су превезени аутобусом у близини хангара, на удаљености 20-30 метара од хангара, Ви кажете да је ту пут 20-30 метара, да је пут удаљен и да се чула пучњава и да је он чуо да су доле поред хангара, припадници другог вода, односно ови „Неђини“, он каже да му је један војник Саша Жујовић, са којим је био на положају, који је ишао према хангару, по повратку рекао, на његово питање ко је доле, да су доле „Неђо“ и „његови“, мислећи „Неђин“ вод. Дакле, да ли Ви имате сазнања да је вод Недељка Милидраговића или било који Други вод прве чете одреда са Центра за обуку Јахорина, да ли је био у близини хангара и да ли је вршио убиства цивила? Рекли сте да нисте чули да је вршио

убиства, да ли Вам је познато да су и једног момента долазили и имајући у виду исказ овог сведока, да ли у односу не његов исказ мислите исто што сте рекли и за исказе заштићених сведока?

Сведок Томислав Ковач: Видите, мислим, као водови, да никад ништа нису могли учинити да нису чинили. Да ли је неко, та њихова прича, вод овај, вод онај.... то нема никакве, ништа они нису лично, никакве они водове формацијске сем да се поредају по цести нису... Једино ако, можете ми једино... ево ја их гледам сада, колико они водова, ја знам колико је вод заузимао простора, у колико они водова припадају, ови људи који су оптужени, јесу они сви их једног вода или су сви из вода...

Председник већа: То би било моје следеће питање...

Сведок Томислав Ковач: Ви сад ако можете...

Председник већа: Ви немате... Само моменат. Ви немате сазнања да су постојали водови.

Сведок Томислав Ковач: Ја сам чуо да су они из више водова, а заједно су били и пуцали, то је немогућа прича са тим да је неко, онај, тако прегруписаво да би то могли да раде. Мислим да, шта је неко појединачно урадио, а та прича били су Неђини, нису били Неђини те ноћи, су остали тамо Шековљани. Шековачка јединица је остала те ноћи уз хангар. Они су остали, тек сутрадан отишли и значи нема ту приче ко је то покривао.

Председник већа: Само моменат. Заштићени сведоци Љубодраг Гајић а и окривљени који су дали своје одбране не оспоравају да су они заменили одред Шехоња.

Сведок Томислав Ковач: Они заменили.

Председник већа: Да.

Сведок Томислав Ковач: Где. На којој позицији...

Председник већа: Смена на путној комуникацији.

Сведок Томислав Ковач: На путној комуникацији, никад се то не ради на путној комуникацији. То нема говора. Прво они не могу, не може бити смене између њих и Шеховара. Значи нема шансе да они могу једне друге да мењају. То нема говора о томе. Шеховљани су били те ноћи и чекали....

Председник већа: Да су они дошли да их замене на тим положајима....

Сведок Томислав Ковач: А у чему, на којим положајима.

Председник већа: које су они држали.

Сведок Томислав Ковач: Који су положаји држали Шеховљани.

Председник већа: Обезбеђење путне комуникације.

Сведок Томислав Ковач: Шеховљани, нису, они су били групација, централна групација, они нису имали позицију обезбеђења. Ови су имали комуникацију један по један распоређени. Шаховљани су били подршка, централна подршка за сукобе, за евентуалне интервенције које су биле. Нема говора о томе.

Председник већа: Да ли тиме хоћете да кажете да је само центар, прва чета или друга чета, не знам да ли Вам је то познато...

Сведок Томислав Ковач: Да.

Председник већа: ... Центар за обуку Јахорина била ангажована на обезбеђењу путне комуникације?

Сведок Томислав Ковач: Они су били на тој....

Председник већа: Значи само они....

Сведок Томислав Ковач: То је иста та путна комуникација где су били. У реону хангара могао да буде један, два, три, пет њих распоређених када је у питању комуникација. Свака друга прича, шта је неко појединачно, да ли је неко појединачно се из једног, друге, трећег вода или ово, шта је желео појединачно да уради да нешто уради, то је, то не искључује да је неко али да су они као водови под командама ишли да стрелјају, да раде, то ја нисам имао сазнања, мислим да је то немогуће на крају онда је ова јер су они сви Други вод, ја толико знам сигурно није Други вод, он никакав вод није био, никада га нико није могао зауставити ни на једном воду, он је свугде био и нигде, он није био Други сигурно, ево Ацо овај оптужени, не знам за ове друге како су ови други.

Председник већа: Да ли познајете Батиница Миливоја, он је из Сарајева?

Сведок Томислав Ковач: Не.

Председник већа: Не. Дакле Ви тврдите да Алекса Голијанин није припадао, није званично припадао ниједној формацији.

Сведок Томислав Ковач: Ма био је али га нико није могао, он је такав, никада га нико није могао смирити да буде на једном месту, он је, ја верујем да он није доле провео ни сат, а да се завршило...

Председник већа: Да ли формално био?

Сведок Томислав Ковач: Формално јесте био али где је он завршио, ја мислим да је завршио у Зворнику, да је имао доле туче по Зворнику. Тих дана су били неки инциденти, ја мислим да је он учествовао у њима. То је такав лик.

Председник већа: Да ли у вези те формацијске структуре можете суду да дате неке податке. Постојали су центар за обуку Јахорина, имао први и другу чету јел тако?

Сведок Томислав Ковач: Па имали су, мислим да су они оформили, нису формацијски имали те двије чете али када су их послали са инструкторима онда су их послали, они су њима у ходу направили организацију водова и чета. Они нису никада имали ту органиазцију. Они су на терену преко инструктора постали водови, тракови, командири чета преко ових исто других инструктора можда вишег чина су постали. Знам да је Душко Јевић био командант, да им је Мане Мендељев био командир једне чете, ко је био Друге чете, да ли је био Иконић, неко други, не знам.

Председник већа: Дакле, Ви имате сазнање да су постојале две чете?

Сведок Томислав Ковач: Ја имам сазнање да су се формирали као две чете, они организацијски нису потицали као две чете. Док су били...

Председник већа: Шта то значи, јел можете да нам објасните?

Сведок Томислав Ковач: Знате шта то значи, да негде неко био на обуци и да су имали своје инструкторе и да су их на терену оформили као јединицу, као чету. Значи када се нешто формира на терену, нешто што није организација, нешто што није увежбано, ни команда, где нема процедуре, свака чета мора да има своју процедуру командира чете, командира вода, мора да има јасан опис сваки командир вода шта су му задаци, који су му људи, наоружање, јасно начин поступања, ко је шта, ако је већ чета у чети мора да се зна ко снајпериста, ко је ово, ко ради, ко пружа прву помоћ. Значи да би се знало чета, они, зато ја кажем они су били ништави, ту нису имали организацију, нису ни по полицијском ни по војном својству били устројени да буду чете, они су били бројке распоређене на путу, на комуникацији, ништа више.

Председник већа: Ја ћу Вам предочити...

Сведок Томислав Ковач: Па не, можете Ви....

Председник већа: ... наводе исказа оптуженог Драгомира Паровића. Распоређен у трећи вод прве чете Јован Петровић, распоређен је у трећи вод којим је командовао Неђо. Горан Милетић, исто тако распоређен је у други вод којим је командовао Неђо.

Сведок Томислав Ковач: Видите сада. Они су направили тада су направили чете, водове, направили су, написали и направили. Они су људи знали да су били у неком воду и да су били у некој чети, знали су, али ја говорим, данас сведочим о стању шта је та јединица, та јединица ништа, то нису биле.... Шта је разлика између праве формације и чете и праве организације или узмемо из спортског клуба или било кога другог или онај што се зове број. Они се зову број, зову се водови, зову се, они ништа нису личили јер како ће неко са њима командовати, ко им је вођа групе, ко је командир одељења, ништа они то нису имали, ништа то нису знали...

Председник већа: Мени кажу да је Недељко Милидраговић био командир њиховог вода.

Сведок Томислав Ковач: Он је као инструктор био њима командир вода. Сви су инструктори, тако су их поделили на терену да су и командири и инструктори су људи обучени да могу макар и код стада оваца има нека старија овца која их води да зна куда ће проћи, ништа ово другачије није, ови људи не знају терен, они су људи, да уђу 20 метара у шуму, изгубе се и тражили су не знају 20 метара се окренути. Мислим, не би ја ништа лоше да причам, ја знам да се овај Ацо неће сложити јер он мисли да је све, али није ништа, био је у Босни добар. Једноставно тако је стање код тих људи на терену и сада они причају, измишљају да су били, да су имали нешто. Нису имали ништа, да су нешто радили, нису ништа, да су знали пуцат, свако десети је знао да пуца, али мислим њихова је несретна судбина, мислим за овај поштени део кажем несретна судбина јер су се нашли....

Председник већа: Дакле то је била само формално, иначе...

Сведок Томислав Ковач: Само формално, они нису функционално могли да функционишу, нису имали функционални...

Председник већа: Нису функционисали као водови, као чете..

Сведок Томислав Ковач: Не.

Председник већа: Не.

Сведок Томислав Ковач: Немогуће са њима било, нису предвиђени, нису предвиђени били, они су дошли на обуку, да уче да пужу, да пуцају, да очисте пушку, толико, не знам да ли су и то успели, да се толико обуче али нису били формирано као јединица. Да су они били распоређени у чете ПЈП-а или у специјалну бригаду, у одред по пет, десет, нешто би могло бити од њих и могли би да иду, да функционишу. Овако су били само један инструктор и њих група од 20 или 15 или 30.

Председник већа: Добро.

Сведок Томислав Ковач: Мислим говорим, не улазећи уопште шта је ко од њих починио, само говорим о тој некој причи о некој њиховој организацији, да је постојала нека њихова организација, да су они организовано нешто могли а поготово да је неко могао скупити из пет водова па са њима ићи правити било шта злодела, било шта друго. То не, можда су могла двојица, тројица скупити да не украду неко возило од УПРОФОР-а или нешто тако, то су знали урадити, имали су мотива толико.

Председник већа: Молим вас, није за смех, заиста. Немојте се смејати.

Сведок Томислав Ковач: Ја говорим о рангу...

Председник већа: Не кажем Вама, говорим браниоцима оптужених.

Сведок Томислав Ковач: Знате зашто, ево, извините госпођо судинице, знате када доведете у елитну, појаве се у елитној јединици дезертери. То су заиста ови где су специјалне јединице људи опредељени елитни, школовани, завршили академије или ове полицијске, војне, све и прошли четири године рата и експерти за много што шта, прошли неке обуке можда за које никада нико није чуо и од Израела до не знам чега другог и говорим дезертери се појавили дезертери који не знају лево и десно да ходају, онда, зато ја ово карикирам тако што нама лично, нешто што није требало да буде међу нама. Ми смо били предмет,,,

Председник већа: Добро. Пуномоћник оштећеног Вас је питао оно што је једна додуше чињеница, у односу на број убијених каква су Ваша сазнања, Ви сте рекли да сте Ви чули да је тада убијено 320 лица. У оптужници се наводи 1300, 13 убијених људи у хангару Кравица који су касније пронађени у примарним и секундарним гробницама и откопани. Према још увек нису изведени докази који се односе на њихову есхумацију, обдукцију нити вештачења, нити испитивања вештака који су вештачили у овим предметима, али ја Вас питам одакле су Ваша сазнања и чињеница да је у тим гробницама према овој документацији до сада пронађеној много више лица, како то објашњавате, да ли можете дати неко објашњење.

Сведок Томислав Ковач: Којим гробницама?

Председник већа: У гробницама, више гробница Глогова, Бљечева, Зелени Јадар. Дакле примарне и секундарне гробнице.

Сведок Томислав Ковач: Да Вам појасним када сте ме питали шта се деси са тим гробницама. Нигде се не појављује тај корпус односно та дивизија сребреничка, ратовала са нама четири године. Ја сам конкретно са њима ратовао, нигде нисам више имао губитака него борећи се са њима. Имали смо јачу технику и много што шта и знамо за силне њихове погибије, нигде нико није идентификовао а где су ти погинули, где су ти погинули за четири године, муслимани, Бошњаци који су гинули, ми знамо колико смо се са њима борили, какву смо технику, знамо веома добро, знамо колико смо им, они нама и ми њима нанели жртава. Где су ти погинули и у којој су гробници. С друге стране током четири године смо имали сталне покушаје продора или група, пребацивање група према, из Сребренице према, Сребреница је била у окружењу, из Сребренице према Кладњу, то је овај други дио који је био под армијом Босне и Херцеговине. Значи за те претходне три године било је најмање, значи било је стотине покушаја које смо ми спречили, или је дошло до обрачуна где смо и ми имали жртава, значи стотине покушаја. Било је других покушаја можда који су прошли, хиљаде који су прошли, имали су ту комуникацију. Ти људи су изгинули на просторима, постоји тачно један део према Милићима где су многи ту, где су их дочекивали и побили су ту сигурно стотине тих људи који су покушали да прођу и ту су, на том простору су били, на једној локацији су били ту сахрањени. С друге стране када се узме сама ова акција која је била где су биле борбе цело време су биле борбе, где смо ми технику користили, ја кажем сада оно што ја нисам у тој операцији учествовао

95-те, јесам 93-те године па знам добро 93-ће године колико смо потрошили муниција, артиљерије, шта је било то када смо се тукли на том делу према Зелени Јадар, Сребренице, то је све било горело у томе, где су ти погинули, где су погинули на другој страни, друге јединице исто тако, то су биле стравичне битке, где су ти погинули, одакле једна дивизија ако има 9.000 људи да ратује три године са Србима који су имали изузетно, држали окружење, имали технику много већу, технику авиона, нема шта све ми нисамо имали, ми смо имали чак и аеродром у Братунцу, бомбардовали, нема шта нисмо са њима. Значи они су били окрутни и били су добри борци и много сам губитака, где су ти погинули, да ли су се они на тим просторима, где су ови погинули који су се пробијали цело време и где су погинули који су покушали 95-те године да иду у пробој и да су само на једном месту између себе се поубијали, где је 500 побијено, између себе да су се поубијали и плус да додамо ово што је изгинуло и побијено од стране наших који су стрљали. Сад ћу Вам рећи, имате овде стручњаке, пратите у Србији, једни кажу наши велики Срби, да је побијено свега 800,900 Муслимана у Сребреници, они кажу 8.000 да је побијено, а ја Вам кажем да оно што су директно наши побили заједно са Сребреницом укупно у тој причи да је побијено негде 3.000, 3.100 и 200 људи. Народа је још изгинуло на просторима у борбама, да је изгинуло и да су се између себе поубијали, да још има једна бројка за коју ја не знам, нисам даље испитивао и кад Вам кажем из тог времена изађем са овим Срби ме стравично оптужују одакле мени толико бројка да смо ми побили толико њих директно, значи хангар и директна стрљања, та бројка, наравно Бошњаци и тужилаштва која иду по дифолту на, извлаче, дају хиљаду људи у свим групама су побили по хиљаду људи, по хиљаду људи да су толико побили, испада да смо им тамо 20.000 побили, што је немогуће, зато ја побијам, одлучно побијам бројку причу кад је, јер сам се на другим местима, не знам, овде сам се озбиљно примакао, говоримо о бројци, о хангарима. Друга је прича одакле ови, одакле ови, шта се десило, шта су Срби урадили, највећу глупост зашта многи треба да одговарају, шта су нама лоше учинили. И опет је то разлог један што нисам, што сам морао тамо отићи са те функције. Они су узели када су ишли да сакривају, да прекопавају тамо групације**03.29.24.** војске, ови, они, то је наступило негде, почело децембра 95-те па даље. Када су ишли да прикривају да би прикрили негде нешто што се јесте десило, што су закопали, онда су узели друге гробнице који су људи побијени, изгинули од 92-ге до 95-те године, нарочито (**03.29.45.3..неразумљиво**) узели прекопали све па су стрпали, пребацивали једну гробницу у другу. Ово је највећи злочин према нама и према Бошњацима што су правили, за ово треба да одговарају. И ово је резултирало да данас се може прибити да су стрљани тамо 1.300 а не 300, ја нећу рећи, можда моја 320 није тачна, али 400 не може да пређе никад. Никад не може 400 прећи, не може бити 1300, какви год ваши индиректни докази говорили, причали о гробницама, моји су друге врсте доказа што сам имо у том моменту директну информацију колико је ту било људи и никад није могло прећи преко, значи да ли су сви ту побијени, преко 400 није, 320 јесте побијено. Да ли је овај други дио ту или је одвежен према Зворнику, само је у питању је л' одвежен у Зворник у касарну или није и они прибијају и наравно да ће кроз ово овим несретницима, искрено да они могу да побију...

Председник већа: Добро, на основу чега изводите тај закључак?

Сведок Томислав Ковач: На мојим, директно мојих сазнања из тог времена. Мој закључак, моја сазнања јасна, значи било је укупно ту, јер сам имо јасна сазнања да је ту укупно 400 људи доведено, од тога да је 80 отишло аутобусима и 320 побијено. Да ли су и ти што су отишли аутобусима после стрељани, побијени, то је друга ствар, али ако питате шта се, колико је било људи у том дијелу, значи кад причамо о хангарима, да не буде да сви прислањају...

Председник већа: Дакле, Ви тврдите у хангару Кравица, не било ком другом хангару, хангару Кравица...

Сведок Томислав Ковач: На простору хангара Кравица је 400 људи и није могло бити више, 400 људи је било. Од тога, по мојим информацијама да су одвезени једни, да су одвезени у, да нису сви побијени већ су одвезени неким аутобусима, 400 негде, да ли је 60 или 80 одвезено у Зворник, они су свакако побијени, одведени из зворничке касарне у Пивницу, неки други део где је господин Беара велики организовао њихово стрељање, а сада причамо колико је било...

Председник већа: Али нису у Кравицама?

Сведок Томислав Ковач: А не у Кравицама, значи говоримо, говоримо о хангару, а сад сви се перу преко хангара. Један део људи је побијен у Братунцу и ја сад говорим о сазнањима након што је, један део људи је побијен у Братунцу побијен и сви окрећу хангар. Други дио је побијен иза, прије хангара, значи које нису привели, да су управо Лукићеве екипе да су их побили. Па имамо Сандиће тамо, значи сад вам ја говорим нешто...

Председник већа: Ово су људи који су ексхумирани, посмртни остаци убијених који су ексхумирани и чија обдукција је извршена, пронађени су у гробницама Глогова, Пусмулићи, Зелени Јадар, Бљечева 1, Бљечева 2, Будак, Зелени Јадар 1, 2, 3, 4, Залазје...

Сведок Томислав Ковач: Знате Ви колико је то далеко...

Председник већа: Да ли Вам је познато постојање ових гробница? Да ли Вам је познато ко је у тим гробницама био сахрањен и да ли Вам је познато када су ти људи ту довежени?

Сведок Томислав Ковач: Не, није ми познато. Знам...

Председник већа: Када сте први пут чули за ове гробнице?

Сведок Томислав Ковач: Чуо сам после рата...

Председник већа: После рата.

Сведок Томислав Ковач: Кад сам пратио ово, пратио сам ја интензивно јер сам имао интерес да пратим због себе самог шта се дешава и шта раде, које су све глупости прављене, али сад кад бих вам ја објашњавао, кад бих узео карту па да вам кажем где је Зелени Јадар, колико је то километара гробница,

колико је то далеко, колико друге, треће. Где су ове гробнице који су биле управо на овим пролазима и са друге стране кад би неко дао одговор о тим гробницама да каже људи који су пронађени јесу ли из '95., или '92. или 93., из којих су година. Ево прихваћам да су Бошњаци са тог простора, из којих су година и ко ће још доказати да се неко пере да ли су они сви у хангару, знате када имате причу хангара онда су још и прибили то је полиција била специјална јединица, они су људи на себе прихватили, био је инцидент и они нису, ниједан од њих није побего од тог инцидента и да су прекршили и да су, ту је нама судбина направила, та специјална бригада никад не би имала једне пацке, значи ниједног фелера не би имала да им судбина није била тако да их нападну заробљени људи да се деси то. Они би, ја не кажем да би ти људи били живи, они би сигурно били превезени по правилима у касарну у Зворник, предати војски, као што су други предали, јер сигурно специјална бригада нити би кад учествовала у тим егзекуцијама, тад се то десило. И сада је најлакше, сви знају за тај инцидент у Кравици и онда ћемо најлакше прибити Кравици, све је урадила Кравица. Сви знају за Неђу, Неђу знају многи, познају Неђу, воза те транспортере, држо је послје у рату тамо месару, знају га ко месара и онда су онда направили од њега касапин, а он држо месару па направили му овде надимак, по новинама „Неђо касапин“ да је клао људе, он држо месару, живио тамо, иселио се са породицом, у Сарајеву направио посао да прехране жену и дјецу, мада су они то сви тамо...

Председник већа: Добро. Дакле, можемо да резимирамо, Ви сте за постојање гробница сазнали тек после рата, а тврдите по Вашим сазнањима која имате да је тада у Кравицама убијено највише до 400 људи, а Ваша бројка за коју Ви тврдите да јесте 320.

Сведок Томислав Ковач: 320, а 80 је одвежено за, по мојим сазнањима.

Председник већа: Добро.

Сведок Томислав Ковач: Али видите, значи...

Председник већа: Да ли можете прецизније да нам кажете која су то сазнања, од кога сазнања, која сазнања? Да ли сте вршили истраживање као што сте...

Сведок Томислав Ковач: Не, не. Видите, ја оно што ме је интересовало, а интересовало ме је итекако, интересовао ме је инцидент где је била специјална, без обзира што су били под командом војске, ја нисам мого преко тога. Ја сам знао као правник, професионалац, ја сам знао шта ће нас снаћи, шта ће те људи све то снаћи. И ти људи су знали, многи су погинули. Ево овај конкретно официр је ишо да погине, он, знам његово понашање. На Озрен је ишо, сусрео се тамо са тим Муцахединима, оним што су држали, он је донио, они су донијели та група мени оне фотографије што су објавили овде у „Вечерњим новостима“ оне одсечене српске главе, они су те тамо, он је ишо да погине, сви, он је отишо тамо да погине. Није га нико мого вратити. Ја сам га послао на тај задатак, он је отишо да погине и погинуо је. И знао је он, он је професионалац био, Војну академију завршио, професионалац, није он васпитаван, нити смо их ми васпитавали, а поготово ти који су Војну академију,

дошо из војске овде, из ЈНА војне академије, има знања, или да је њих неко васпито у том времену, још је то било братство и јединство...

Председник већа: Ја сам Вас питала која су Ваша сазнања? Која су Ваша сазнања о бројци коју истичете о броју убијених у хангару Кравица?

Сведок Томислав Ковач: Ја Вам (...03.36.03..неразумљиво) и причам, значи доводим опет причу, доводим ову причу, значи од људи из Специјалне јединице, наравно, немам ја около да идем. Ја сам јасно са њима рашчистио која је бројка ту била...

Председник већа: Да ли можете да нам кажете неког, да нам наведете имена неких лица од којих сте сазнали да је била бројка како се Ви то изјашњавате?

Сведок Томислав Ковач: Сазнао сам од овог официра и сазнао сам од Љубише Боровчанина, Љубиша је паметан, школован човек и он је, јасно је имо све, он им је био командант, наравно да би Љубиша Боровчанин тачно, прецизно, он је такав човек, јасно ми је и прецизно изнео...

Председник већа: Дакле, Ви овај број лица наведених у оптужници као убијених у хангару Кравица тумачите да се ради о лицима која су убијена или у борби или на неким другим местима и да су била у тим гробницама лица која су убијена у Кравицама?

Сведок Томислав Ковач: На другим мјестима. Значи гробнице су прекопаване. Срби су прекопавали гробнице да сакрију неке ствари, глупости, и у прекопавању гробница су спајали гробнице. Спајали оне што су побијени '95. са онима што су побијени кроз пробоје који су ишли. Знали су те, неке су нашли иза и са гробља где су Бошњаци сахрањивали своје, све су их помјешали у намери, помјешали су их у намери да сакрију један мањи злочин, направили су просто велики злочин. У тој причи шта су направили? Направили да дође се до бројке, до бројке, неке бројке, ко неко хоће да се дође до бројке колико је људи организовано стрељано, побијено у Сребреници. Ја износим без калкулација своје, ово су моја сазнања. Ја нисам истрагу, мадам мислим да су та моја прва сазнања из '95. године најаутентичнија и мислим да су без калкулација то што сам добио...

Председник већа: Да ли сте имали сазнање да су тада копане гробнице да би се ова лица ту сахранила?

Сведок Томислав Ковач: Они су почели гробнице '95. негде већ новембар-децембар. Ја сам се томе успротивио. Био сам против тога, крили су то од нас..

Председник већа: А тада у јулу месецу, ја Вас питам у време ових дешавања у Поточарима?

Сведок Томислав Ковач: Када, у?

Председник већа: У јулу месецу?

Сведок Томислав Ковач: Ма не, немогуће у јулу мјесецу. Па не, они су копали гробнице да сахране ове. Сад где су сахрањивали, ја нисам у томе учествовао и то су сакрили од нас, у том моменту сам ја већ био на ратишту Западне Крајине...

Председник већа: Дакле, Ви хоћете да кажете да су они тада ископали гробнице, да су сахранили ове који су убијени у хангару Кравица, а касније су копане друге гробнице у које су пребацивани?

Сведок Томислав Ковач: После су ископавали и пребацивали на друга мјеста и то је доказано, и од тога настаје...

Председник већа: Не може се говорити на бази гробница да их се повежу, да се на бази гробница повеже да су толико људи побијено у Кравици. Не кажем да ти људи нису побијени или да нису на други начин изгинули, али нису побијени у Кравицама већ онако, можда је у Сандићима побијено много више људи, па неће војска или неко други неће да прикаже колико је побијено у Сандићима па ће прислонити уз Кравицу, пошто се дешава, знате игра, вамо је било полиција, овамо је била војска, па ћемо се играти са тим.

Председник већа: Добро, да ли ви као полиција поседујете неки документ у коме, званични документ у коме је наведена нека процена или неки извештај колико је тада лица убијено?

Сведок Томислав Ковач: Не, ја нисам ту истрагу водио и немам те документе. Не могу имати тај документ.

Председник већа: Да ли имате сазнања да то постоји?

Сведок Томислав Ковач: Па не знам, послије су покушавали на разне начине да долазе до тих бројки и нигде се нико ни са ким није нашо око тих укупних бројки. Сви имају своје методе, мислим да је то много исполитизовано, игра са бројкама и са једне и са друге стране. Знате, имате данас, узмеш и пратиш те неке званичне који ће рећи да је побијено 900 људи у Сребреници, а са друге стране ће неки у Сребреници рећи да је побијено 9000 људи, 9000 Бошњака у Сребреници. Значи, нити је 9000, нити је 900, и сада ако пређете преко 900 онда сте издајник овде ако другачије причате или код Бошњака ако идете испод 9000 опет сте издајник, против Сребренице сте и жртава Сребренице ако не причате тако.

Председник већа: Добро. И још једно питање само да Вас, Ви сте се изјаснили да сте пролазећи комуникацијом Братунац – Коњевић Поље, да сте 14. видели Недељка Милидраговића, можете ли само конкретније да нам, и рекли сте да сте га видели око 13 часова, је ли тако?

Сведок Томислав Ковач: Ту, око 13.

Председник већа: Можете ли само конкретније да се изјасните са ким је он био, да ли је било више лица ту? Кажете да сте га познавали, да сте причали,

како сам Вас ја разумела са њим, шта сте причали и колико је ту људи било и шта су они радили у том моменту?

Сведок Томислав Ковач: Ја сам значи ишо у тој групи, колони, не знам да ли је било три или четири возила и значи добро се сјећам са десне стране, ишли смо лагано, гужве су биле на том простору, извлачила се војска, пљачкало се много, извлачили су тамо неке машине, ја сам већ био реагово у тој причи и зато сам ишо према Зеленом Јадру да видим да ли су ту фабрику већ растурили и хаос је један, генерално, и на путу, тешко пробијање и са десне стране негде у Кравици, значи негде кад сам прошао те хангаре, мислим тад ми нису били битни, нисам имао у глави хангаре. Хангар је негде 300, 500 метара, не знам колико, нисам сад гледо тај, не могу прецизно знате, сад треба да учим, да измишљаам после 20 и нешто година прецизно али негде ту, негде на тој локацији сам га срео и наравно да сам знао Неђу, тог старог специјалца, и са тим старим специјалцима сам ја правио бригаду и организово и правио, знамо још прије, то су полицајци који су предратни полицајци, није то било много тих предратних полицајаца. Знам да сам Неђу знао као, поготово што смо много радили на тој техници, на тенковима, на транспортерима и он је био специјалиста, велики специјалиста био за ова оклопна возила. И ја сам имо притисак од УНПРОФОР-а и Међународне заједнице, наши су ту били специјалисти да им покупе оклопна возила и наравно да се попуњавамо, префарбамо и попуњавамо, они су нама узвраћали што су нам водили НАТО авионе да нас бомбардују и ту смо били негде, мислим тако је то било, ту смо где смо успели где смо стигли да то урадимо и ту је било реаговања, те транспортере што су они напустили, они су побјегли и ту су били остали транспортери, нису их наши отели, већ су остављени. Наравно, наши су то узели као плијен и то је једино Неђо Милидраговић и још пар људи у бригади су знали да возе таква...

Председник већа: Добро, тада када...

Сведок Томислав Ковач: Значи, ја сам га јасно питао гдје су транспортери, јер сам знао да су их они купили, да су их негде склонили. Он је мени рекао да је у бази и то је крај приче, ништа ми друго, мислим, узмите иако сам га знао са позиције, мене тада министра, првог човека...

Председник већа: Дакле, то је било 14. око 13 часова?

Сведок Томислав Ковач: Око 13 часова.

Председник већа: Добро.

Сведок Томислав Ковач: То је мого, то сам једино изрегистрово да сам га срео и шта је био мотив да станем. Не бих ја ни стао без обзира што је он стари специјалац, да ми није требао да га питам да није био проблем са овим оклопним транспортерима од холандског тог батаљона.

Председник већа: Добро. Током овог поступка испитана су два сведока браћа Бошко и Вељко Будимир. Они су били механичари, поправљали су ове транспортере и они тврде, посебно међу Бошко Будимир и ова два сведока у

својим исказима наводе да Недељко Милидраговић није тада био у близини ове комуникације и да су, Бошко Будимир тврди да су они 14. јула између 10 и 11 сати заједно са Милидраговићем кренули у Зворник где су стигли поподне, да су остали тамо у Зворнику и да су тек предвече стигли из Зворника у Бјеловац. Дакле, ишли су по те, ради примопредаје транспортера, дакле да су они 15. јула увече стигли, дакле да су били од 14. јула ујутру до 15. јула увече да су били одсутни. Други брат Вељко Будимир исто тако тврди да нису били ту, он тврди да су они отерали те транспортере 12. и 13.07. увече и да су се вратили у Бјеловац око поднева 14.

Сведок Томислав Ковач: Е, па то, видим да су то контрадикторне двије изјаве, да нису исте, а браћа.

Председник већа: Нису исте.

Сведок Томислав Ковач: Ова изјава се поклапа ова друга да су се вратили 14.

Председник већа: Добро, није битно да ли се поклапа, то ће суд ценити...

Сведок Томислав Ковач: Па ја не могу, видите, ја остајем...

Председник већа: Ја Вас само питам да ли сте сигурни да сте Недељка Милидраговића...

Сведок Томислав Ковач: Ја остајем при своме, апсолутно сам сигуран, ако сам и један детаљ запазио, то сам запазио Неђу због тих транспортера што је мени требало, не зато што сам имо проблем с тим и знам да сам га, њега сам једино изрегистровано да сам срео. Шта су они, шта се уклапа њему или не уклапа и другим сведоцима, ја не могу да улазим у то, не бих улазио..

Председник већа: Добро, ја Вас питам да бисмо проверили наводе њихових исказа...

Сведок Томислав Ковач: Ја остајем сигурно при својој тврдњи да сам сигурно, ако ишта сигуран сам да сам га срео и где сам га срео и како је изгледало и да није био адекватно ошишан, да сам му и то дао примедбу, и тако. Мислим, знам добро да сам га наружио јер сам био љут на њих због тих транспортера, нисам могао имати друга сазнања ни било каква друга...

Председник већа: Да ли сте тих дана, да ли је то био једини пут када сте тих дана пролазили овом комуникацијом?

Сведок Томислав Ковач: Тог истог дана сам се вратио назад том комуникацијом.

Председник већа: А 13.? 15.?

Сведок Томислав Ковач: Не, не. На тај дио до Коњевића Поља према Зворнику да, али тај дио нисам, то је једини у вријеме целокупног дешавања у Сребреници то је једини дан и једини моменат кад сам ја био на том простору.

Председник већа: Немам других питања. Да ли неко можда има неко накнадно питање? Нема. Да ли сте имали неке трошкове за долазак суд и да ли тражите накнаду трошкова?

Сведок Томислав Ковач: Не.

Председник већа: Не тражите. Да ли можемо да отпустимо сведока? Уз сагласност странака сведок Томислав Ковач се отпушта из заседања.

Констатује се да сведок не тражи трошкове за долазак на претрес ради сведочења.

Можете да се удаљите. Позовите сведока Душана Петровића. Јесте касно, јесмо сви уморни, али сведок је дошао из Босне, ја мислим да треба да останемо и да испитамо сведока. Бар да га позовемо да му саопшtimo, коректно.

Добро вече. Већ је јако касно и одбрана са правом није сагласна, као што видим, да се настави и да Вас испитамо јер у принципу радно време је до пола седам. Нико није планирао да ће исказ овог претходног сведока толико дуго да траје. Ми знамо да сте Ви дошли из Босне, ја само да Вас питам да ли постоји могућност, пошто ми имамо заказани претрес и прексутра, дакле не сутра, али прексутра, да ли постоји могућност да Ви останете да спавате у Београду? Може да Вам се надокнаде трошкови да Вам се исплате трошкови или постоји могућност да дођете поново у четвртак или уколико би то за Вас било напорно да одредимо неки други датум? Ето, постоје те три могућности. Заиста није до суда, није ни до одбране, ни до Тужилаштва, једноставно сведок је имао доста тога да каже и да се пита.

Сведок Душан Петковић: Може у четвртак, а у које доба би било да ја знам?

Председник већа: Исто поподоне.

Сведок Душан Петковић: У пола три.

Председник већа: Ако Вам је то незгодно, онда ми ћемо Вас позвати неки термин који одредимо пре подне да дођете, да ли Вам то више одговара?

Сведок Душан Петковић: Па боље ми је ово одговара.

Председник већа: Боље да останете, је ли тако? Само да видимо са Службом да ли можемо одмах да обезбедимо средства.

Само да направимо паузу пет минута да не буде проблема, да останете на улици, да позовемо Службу за помоћ и подршку сведоцим. Одредићемо паузу па ћемо у кабинету.

Дакле, **пауза пет минута**, не дуже, не морате да напуштате судницу.

Ево овако. Чујем од службеника Службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима да сте Ви изјавили да Вама у овој ситуацији ипак одговара да то буде неки наредни претрес после лета.

Сведок Душан Петковић: Да, да.

Председник већа: Добро. Можда је и тако најбоље пошто дошли сте заједно са пратњом сада и то би били доста већи трошкови, а сада што се тиче ових трошкова што сте имали то ће свакако, Ви ћете доставити Служби рачун и ти трошкови ће Вам бити на тај рачун исплаћени и за данас и наредни претрес када будете дошли. Ја Вас само молим да се одазовете позиву суда, да Вас не бисмо више пута тражили, позивали, дакле можемо да Вам пошаљемо позив на ову адресу на којој смо Вам послали прошли пут.

Сведок Душан Петковић: Само извињавам се, није Петровић већ Петковић.

Председник већа: Петковић.

Сведок Душан Петковић: Да.

Председник већа: Добро. Ми смо писали тако како смо добили, како је био предлог, Петковићу, како је био предлог браниоца, он је предложио Петровић и ми смо усвојили Петровић.

Сведок Душан Петковић: Пошто је било писало ресторан "Код Шанета" онда сам знао.

Председник већа: Добро. Ви можете да се удаљите, ми ћемо Вам послати позив. Да ли Вам више одговара да Вас зовемо када је преподневно или поподневно суђење, обзиром да долазите из Босне?

Сведок Душан Петковић: Па може пре подне.

Председник већа: Може пре подне, добро. Да ли можете да стигнете за преподневно суђење?

Сведок Душан Петковић: Извињавам се, у колико почиње отприлике?

Председник већа: У 09 и 30.

Сведок Душан Петковић: Боље да оставимо за после.

Председник већа: Поподне, када је претрес поподне.

Сведок Душан Петковић: Јесте, јесте.

Председник већа: Добро. Ја Вам се захваљујем што сте дошли, извињавам се, али није грешка ни суда, ни било ког од овде присутних, једноставно нисмо стигли да вас све испитамо.

Ми смо одредили наредни претрес, дакле у четвртак настављамо са претресом, са сведоцима које смо већ позвали, а што смо саопштили на претресу 20. маја.

Довршено у 19,07.

Изволите Голијанин.

Председник већа: Јесу, неће Мирковић доћи, у односу на Мирковића сада кажем ван претреса, а то ћу саопштити на претресу ми смо званично од Суда Босне и Херцеговине обавештени да он има заштитне мере које је добио у предмету у Хагу. Ви сте, обзиром да је то Ваш сведок, Ви сте требало прво да сазнате да ли они имају неке мере, па затим да се испоштује даља процедура. Ви сте њих предложили именом и презименом. Суд није имао податке да они имају мере заштите и суд је усвојио Ваш предлог обзиром да се није ни супротна страна ни Тужилаштво противило и није било разлога да се тај предлог не усвоји, усвојен је како сте га и предложили, дакле именом и презименом. Обзиром да они имају мере заштите ми ћемо даље испоштовати процедуру према Правилнику Резидуалног механизма и одлучено је да се он испита, он ће се испитати, а суд ће одлучити под којим условима ће он бити испитан, али он неће доћи у четвртак на наредни претрес, јер нас је Суд БиХ обавестио да он не жели да долази, да жели да сведочи путем видео линка. Али о томе ћемо на следећем претресу.

Изволите.

Оптужени Драгомир Паровић: Госпођо судинице ја бих Вас замолио, пошто сам данас стварно једва издржао претрес, попио сам десетак љекова.

Председник већа: Седите ако Вам је лакше.

Оптужени Драгомир Паровић: Не, могу издржати. На наредним претресима ако може неке паузе, мало чешће да дате.

Председник већа: Може, али нисмо правили, само моменат, нисмо правили чешће паузе у тежњи да испитамо оба сведока. Међутим и поред тога нисмо успели. А следећи пут уважићемо ову Вашу молбу.

Оптужени Драгомир Паровић: Ако не могнем некад издржати ја ћу Вас замолити да се прекине претрес, значи ја не могу стварно.

Председник већа: Уважићемо Вашу молбу. Сада је била нека посебна ситуација када заиста то нисмо могли, покушали смо да урадимо све оно што смо предвидели за данашњи претрес.

Записничар,

Председник већа-судија